

Simyacı

Bilgelik yolunda yaşanan
gizemli bir macera

*Eldeki bir kuş,
havadaki beş kuştan
daha değerlidir.*

Samuel Laydor

ares
kitap

Simyacı

*Bilgelik yolunda yaşanan
gizemli bir macera*

Kutsal Kudüs kentinin güneyinde kalan küçük bir krallıkta doğan Bilge Hortus'un her biri insanlık dersi veren olaylarla dolu ibretli yaşam öyküsü bu sayfalarda sizi bekliyor.

Bilge Hortus'un ataları, 22 kuşaktan beri Canaan ülkesinde bilgelik ile yol göstericilik yapıyorlardı.

Bilge Hortus çok genç yaşta daha bilgeliğini olgunlaştırmadan babasını kaybetti. Kısa bir süre sonra da bağışlanamaz bir suç işleyerek sürgüne gönderildi. Vatanını kaybetti.

Kader onu, İskenderiye'den Akdeniz'e kadar farklı yerlere sürükledi. Öğretirken, öğrendi. Bilgilendirirken bilgelikle doldu.

Canaan bilgesi Hortus'un ibret verici hayat öyküsünü ve bilgeliğin gizemlerini bulacağınız bu kitap, sizi büyü ile gizemin şaşırtıcı ve kışkırtıcı sokaklarına sürüklüyor.

Bilgelik yolunda yaşanan gizemli bir
maceranın öyküsü

Simyacı

Samuel Laydor

Çeviri: Selvihan Kurt

ares
kitap

© ARES KİTAP Tüm yayın hakları yayınevine aittir. Kaynak gösterilerek tarama ve kütüphaneye alınabilir. Çoğaltılamaz, basılamaz, senaryolaştırılamaz ve farklı biçimlerde hazırlanıp satışa sunulamaz. Elektronik ortamlarda yayımlanamaz.

Simyacı

Samuel Laydor

- Yayın Yönetmeni : İbrahim Özbay
Editör : Zeynep Özkan
Kapak Tasarım : Gökhan Koç
İç Tasarım : Yeliz Yıldız
Film : Grafist Film
Baskı-Cilt : Aykut Basım Yayın
0212 428 54 26
Genel Yapım : Endüljans İçerik Hizmetleri
1. Baskı : Haziran 2008 İstanbul
ISBN : 978-9944-444-53-8

ARES KİTAP

Özbay Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Osmanlı Sokak Alara Han No: 11-B
Kazancı Yokuşu Gümüşsuyu/Taksim-İstanbul
Tel: 0212 243 61 82 Fax: 0212 243 62 36
www.areskitap.com-ares@areskitap.com

Canaan Bilgesi Hortus Anlatıyor

Değerli talebelerim, her biriniz bir diğerinden değerlidir benim için. Çünkü hepiniz huzuruma gelerek benden bilgeliğin sanatını öğrenmek istediniz. Bugün içinizden birine postumu terk etmek istiyorum. Uzun bir gün olacak. Size yaşadığım hayatı anlatacağım. Bilge olabilmek için bir örs üzerinde çekiçle nasıl dövüldüğümü...

Kolay olmadı benim için hiçbir şey ama her yaşadığım zorluktan bir ders, daha da önemlisi bir tat almayı başarabildim.

Siz Canaanlı yurttaşlarım ve başka diyarlardan gelen talebelerim! Beni tanırsınız, benim atalarımı da tanırsınız. "Ben Canaan Hortus, soylu bir Canaanlı aileden geliyorum. 22 nesilden beri ailemizin bilgeliğin ve sanatı ile ilgilendiği, ailemizin soyağacı kitabında yazmaktadır. Ben de ailenin sonuncu bilgesiyim, çünkü bir evladım olmadı ve zürriyetim yok. Bu değerli mirası bırakabileceğim kendi kanımdan biri olmadığı için içinizden birine bırakacağım yerimi. Bu, kesinlikle hak edenin olacak.

Bugün hepinizi huzuruma çağırdım. Kiminiz yıllar önce bana talebelik etti, belli bilgeliğin seviyesine ulaştıktan sonra kendi yurduna döndü ve orada iyi işler yaptı. Kiminiz de hâlâ benim talebemdir.

Beni bilirsiniz, yurduma dönmeden önce uzun yıllar sürgün hayatı yaşadım. Size sürgün yıllarımda yaşadıklarımı ve aldığım dersleri sizlere anlatacağım ve sizin de bana sorular sormanızı istiyorum. Karşılıklı sohbet, tek taraflı konuşmaktan daha faydalıdır. Ben, bu serüvenden çok ders çıkardım, bakalım sizler ders çıkarabilecek misiniz? Bu sürgün yıllarımda sadece bilgeliğin ve şifacılık yapmadım elbette. Sürüklendiğim her yerde hayata tutunabilmek için başka işler de yaptım. Tüccarlık da bu işlerden biriydi. Değişik illerden aldığım malları, kervanlarla başka kentlere götürdüm ve bu sayede büyük bir servet yaptım. Affedilmem ve tekrar Canaan topraklarına dönmem servetim sayesinde oldu. Çünkü servet ve altının çekiciliği karşısında kurallar ve yasalar, hatta büyük inanışlar bir kez bile olsun değişir. Altın ile kazandığım saygınlığım Canaan kralını da etkilemişti. Canaan'dan beni sürgün etmesine rağmen, kralımdan, efendimden asla nefret etmedim, ona düşmanlık yapmadım. Çünkü nefret sadece sahibine zarar verir. Nefret edilen, bundan hiç etkilenmez.

Düşmanlık ise bir bile olsa, gücü olmayanın bir krala yapacağı bir iş değildir. Bundan insan kendisi zarar görür. Güçlü bir düşmanı kendine dost edebilmeyi sağlamak en büyük başarıdır. İnsan o zaman iki defa kazanır. Hem bir düşmanından kurtulmuş olur hem de güçlü bir dost kazanır. Erki olana düşman olmak, akıllı adamın işi değildir.

Efendimiz, kralımız beni sürgün etmiş olmasına, beni yaptığım bir hata yüzünden ağır bir şekilde cezalandırmış olmasına rağmen ben ona olan bağlılığımı hep sürdürdüm. Ticaretim sırasında elde ettiğim en nadide değerli taşları, en nadide kitapları, en kıymetli eserleri güvenilir adamlar ile kralımız efendimize yolladım ve ona armağan ettim.

O başlangıçta armağanlarımı reddetmesine rağmen ben yılmadım, ona daha değerli hediyeler gönderdim. Durmaksızın akan bir suyun karşısında hangi kaya sağlam kalır? Kralım da ısrarım ve armağanlarımdın değerlerinin reddedilemeyecek bir hale gelmesi karşısında yumuşadı ve onları kabul etmeye başladı.

Bilgelik ve büyülüğün yetmediği yerde söz, altına geçer. Altının yetmediği yerde ise söz, bilgelik ile büyücülüğe... Şimdi bende hepsi vardı ve tek dileğim, doğduğum ülke olan Canaan'da yeniden yaşamaktı. Umutla yıllarca affedilmeyi bekledim.

Tüccar olmaya karar verişim kolay olmadı elbette. Ben bilgelige ve büyücülüğe alışmış bir insandım ve başka bir işten anlamadığımı düşünüyordum. Bilgeligin ve büyücülüğün başka her şeyden, hatta krallıktan bile daha üstün olduğunu düşünüp kibre kapılmıştım. Daha gençtim o zamanlar ve perdeli gözlerim, bilmediklerimin ne kadar çok olduğunu görmüyordu. Bildiklerimi yeterli görüyordum. Kibir şeytanın tohumudur ve o tohum her zaman insanın içindedir, sadece sulanmayı bekler. Biraz başarı, kibrin sulanması için yeterlidir.

Tüccarlığa, acılı günlerin ardından başladım. Öyle kentlere gitmiştim ki, büyücülük ve bilgelik ayağa düşmüştü. Kentlerin ahali, artık bu adamlara değer vermiyordu. Her köşe başında bir bilge bir yer tutmuş, bir dilim ekmek için müşteri bekliyordu.

Müşteriler ise, "O kadar akıllıysan, niye açsın, o kadar biliyorsan, burada bir dilim ekmek için bilgelik yapacağına, bildiklerinle zengin ol." diyorlardı.

Adamlar haksız sayılmazdı. "Kendisi himmete muhtaç bir dede, kime himmet eyleye?" lafını boşa söylememişler. Bir iş ayağa düştüğü zaman ondan uzak duracaksın.

İşte hayata tutunmaya çalıştığım böyle bir kentte mesleğimi icra edecek durumda degıldim. Şükür o sıralar bir dilim ekmeğe muhtaç durumda da degıldim ama hazıra dağ dayanmaz, kesemde olanların bir gün biteceği açıktı ve ben gurbet ellerde parasızlıktan açlığın, hastalığın, en önemlisi şerefsizliğin pençesine düşmeden, yani kesem boşalmadan önce bir çare bulmalıydım.

Kent pazarında aylak aylak dolaşıp etrafi tanımaya çalışırken, etrafta tuhaf şeylerin olduğunu hissetmeye başlamıştım. Bütün kentin temel besin maddesi olan, bütün bir yıl boyunca yenilip içilen samura isimli bir bitki vardı; köylüler her yıl tonlarca ürün kaldırır ve kent pazarında satardı.

Samura öyle bir bitkiydi ki, insanı hem tok tutar hem de ona kuvvet verirdi. Tek başına haşlanarak, kızartılarak yenildiği gibi, etle birlikte de yenilirdi. Samura salatası, samura közlemesi, samura suyu, samura kebabı...

Çeşit çeşit yemek yapılırdı bu bitkiden. Bu ve yakındaki birçok kent, geçimini ve hayatını bu bitkiye bağlamıştı. Damak zevkleri de samura bitkisinden yapılan yemeklerden meydana gelmişti. Her köşede samura yemekleri satan lokantalar vardı. Samura, yetiştirmesi de kolay bir bitkiydi. Kendi çekirdeği, aynı zamanda tohumuydu. Bir samura bitkisinden alınan çekirdekler ile yüz samura bitkisi elde etmek kolaydı. Suyu da öyle fazla isteyen bir bitki değildi. Her zaman yağın yağmurlar yeterli olurdu.

İşçiliği de kolaydı samuranın; toprağın hemen üzerinde yetişirdi ve bir tutmakla ele gelirdi. Yılda iki defa ürün alırdı kent halkı: yaz başı ve yaz sonu. Yaz başında alınan ürün yazın, yaz sonunda alınan ise kışın beslerdi kent ahalisini.

Kent pazarında köylünün telaşlı olmasının nedeni ise samura bitkisinin bu yıl çekirdeksiz yetişmiş olmasıydı. Sanki bütün toprak lanetlenmiş gibi, tek bir samuranın bile içinde çekirdek yoktu. Köylünün telaşı buydu. Çekirdek olmazsa, tohum da olmazdı. Tohum olmazsa köylü ne ekecekti?

Günler boyu, haftalar boyu sürdü samura üzerine konuşmalar, tartışmalar. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Çok ileri gidenler yabancıların kenti

lanetlediğini ve gitmezlerse lanetin daha da devam edeceğini söylüyordu. Şükür, böyle konuşanları dinleyen fazla olmadı da ben ve diğer yabancılar kentte kalabildik.

Yaz sonuna gelinmişti, yeniden kış için samura tohumlarının toprağa verilmesi gerekiyordu ama kimsede tohum yoktu. Bu da ahalinin kışı açlık içinde geçireceğini gösteriyordu. Köylülerin yanı sıra, kent ahalisi ve idareciler de telaşa düşmüş, çareler arıyordu.

Kent ahalisinin çaresizliğine acıdım ve dertlerine derman olabilmek için araştırmalarıma başladım. Samuranın çekirdeğinin yok olmasına neyin neden olduğunu bulursam onları kurtaracağımı düşünüyordum, böylece bu kentte büyük bir itibar sahibi olabilirdim.

Daha yakından görebilmek için samuranın yetiştiği bir köye gidip yerleştim. Köyün yakınından büyük bir ırmak geçiyordu ve bu köyün üreticileri zaman zaman topraklarını ırmağın suyuyla suluyordu. Günlerce köyde incelemeler yaptım.

Yakındaki bir handa kalıyordum. Bir gece arazide incelemelerimi bitirmiş, hana geri dönmüştüm. Çok acıktığımdan hemen yemek yedim. Odama çıkıp dinlenmek istiyordum. Yemeğin parasını ödemek için elimi kuşağıma attığımda para kesemin yerinde olmadığı gördüm. Kesemi bir yerde düşürmüştüm. Han sahibi ve handakiler hiç de insafli davranmadı bana. Yemeğin parasını ödemezsem, karşılığında ayakkabılarımı alacaklarını söylediler. Onlara ayakkabılarım kalsın, kaftanımı vereyim dedim. Kabul etmediler. Amaçları benimle alay etmek, beni yalınayak bırakmaktı. Çaresiz ayakkabılarımı verdim ve kendimi dışarıya attım. Dolaştığım yerleri tekrar dolaşmaya başladım. Sabaha karşı bir kayanın altında kesemi buldum. Dinlenmek için bu kayaya oturmuş olduğumu hatırladım. O sırada düşmüş olmalı.

Yeniden hana dönüp yemeğin parasını ödeyerek ayakkabılarımı satın aldım. Onlardan nefret ediyor ve düşmanlık besliyordum ama en iyi intikamın, düşmanın parasını ondan gönüllü olarak alıp kendin zenginleşirken, onun fakirleşmesini sağlamak olduğunu biliyordum.

Bu olaydan önce, samura tohumunu köylüye bedava vermeyi düşünürken, şimdi en pahalı fiyattan vermenin hesaplarını yapıyordum. İlmimi onlara o kadar pahalıya sattı ki, gelecek mevsim samura bitkisini on misli fiyatta yiyeceklerdi. Aradaki fark da beni zengin edecekti.

Birkaç hafta içinde çeşitli usuller kullanarak samura tohumu üretmeyi başardım. Tam da tohumları satmak için bir dükkan açmaya karar vermiştim ki, o anda aklıma daha iyi bir düşünce geldi.

Tohum satmakla onları da kurtaracaktım ve bir mevsim sonra onlar beni hatırlayamayacaktı bile. Bana dostça davranmayan bu insanlara bilginin değerinin ne olduğunu göstermek için başka bir karar aldım. Topraklarını ekemeyen ve açlığa mahkum olan köylünün elindeki bütün araziyi yok fiyatına, çok ucuza kiraladım.

Göbek ata ata topraklarını bana kiraladılar. Sonra onları kendi topraklarında işçi yaptım. Seve seve kabul ettiler, çünkü hiç paraları yoktu. Kentteki bütün tarlalar artık o mevsim benim olmuştu. Gizlice ürettiğim tohumu toprağa, onların eliyle attım.

Yaz sonunda ise kentin tek samura satıcısı ben olmuşum. Benim ürettiğim samuraların da çekirdeği, dolayısıyla tohumu yoktu ama kent açlıktan kurtulmuştu. Çok büyük bir servet edindim. Bilginin altına dönüştüğü bir mevsim olmuştu. Köylü bir sonraki mevsim de toprağını ekemedi. Çünkü tohumu yoktu ve tohumu sadece ben elimde tutuyordum. İyice zenginleşene kadar servet biriktirdim ve aleyhime yükselen düşmanlıklar çoğalınca servetimle birlikte o kenti terk ettim.

Akıllı adam, doğru zamanda doğru yerde olur. O kentte daha fazla kalıyordum eminim bir suikasta kurban gidecektim. Bir bilge, yeri gelince bir tüccar kadar girişken, bir savaşçı kadar cesur olmalı. Altını olmayan bir bilginin bilgisine kimse saygı göstermez.

Yeni yurdum, İskenderiye olacaktı artık. Düzdüğüm kervan ve muhafızların ile yola çıkarken, güvenilir adamlarla da Canaan kralına; beni yaptığım bir hatadan dolayı acımasızca sürgüne gönderen efendime, bağlılığımı göstermek için küçük bir sandık altın gönderdim. Bir muhafız kıtam da kervandan önce İskenderiye amirine benden bir armağan olarak, çok kıymetli taşlarla dolu olan bir sandık götürdü.

Çeşmeden su içmek isteyen, suyun başını tutanla iyi geçinmezse o çeşmeden su içemez. Ne kadar zengin ve bilge de olsam, canım bir hançerin ucunda, servetim ise bir yağmanın kucağındadır. Suyun başını tutan İskenderiye amirine armağan göndermekle, servetimden her zaman pay sahibi

olacağını gösterdim. Böylece oranın yerlisi güçlü bir adamı kendime dost edindim. Faydasını da gördüm. Paylaşmayı bilmek gerekir, paylaşmayanın malında çok göz olur.

Düşündüğüm gibi de çıktı. Daha kervanım İskenderiye kentine girmeden amir bir muhafız kıtasını bizi karşılamak için yola çıkarmıştı. Onların koruması altında kente girdik ve İskenderiye amirine konuk olduk.

O bize sofrasını ve sarayını açmıştı ve karşılık olarak ona daha değerli armağanlar sundum. Amir ne iş tutacağını sorduğunda, ona kervan düzüp tüccarlık yapacağımı söyledim. Buna çok memnun oldu. Servetimin azalmayıp çoğalacağını anlamıştı. Onun payı da her zaman artacaktı.

Hayata, baba mesleği olan bilgelik ile başlamıştım. Servetimi ise bilgimi ustaca kullanarak, bir sıkıntı anından, sıkıntı ortamından ustaca faydalanarak servet sahibi olmuşum. Daha fazla kazanamazsam bile kazanmış olduklarımı koruyabilmek için daha fazla kazanmam gerekiyordu ve yurdumda olmadığıma sürece beni güvende tutacak olan şeyin daha fazla altın ve bilgelik olduğunu biliyordum.

Amire tüccarlık yapacağımı söylemişim ama ben tüccarlıktan anlamazdım ki... Mesele de burada başlıyordu. Önce kendimi ve adamlarımı yerleştirmek için büyük bir ev satın almam gerekiyordu. Bu arzumu amire söyledim ama söylediğim anda da büyük bir hata yaptığımı anladım.

Dostlarla alış veriş yapmanın başı beladan kurtulmaz. Dostunla dost kalmak istiyorsan onunla akçeli işlere girmeyeceksin. Kırk senede kurduğun dostluğu, tek bir altın para yüzünden kaybedebilirsin. En tehlikeli düşman, bir zamanlar senin dostun olandır.

Bir anda heyecanlanmıştı amir, ev satışı sırasında aradan kendine de büyük bir pay çıkarmak istediğini anlamıştım. Bu yaptığım hatanın bedelini daha fazla ödememek için, daha az bir meblağı gözden çıkardım. Amire yeni bir armağan vererek, "Değerli amirimi böyle avami işlerle yormak istemem. Biz başımızın çaresine bakarız, siz zahmet buyurmayın." dedim.

Zeki bir adamdı, ne demek istediği anladı ve armağan ile yetindi. İskenderiye'de aldatılmadan, hatta kelepirci bir ev almak için yine bilgiye başvurdum.

Bilgi sahibi, kısa yoldan nasıl gideceğini bilir.

Bir tellal çıkardım ve evini satmak isteyen varsa huzuruma gelsin dedim. Bir malı ucuza getirmenin yolu, sahibini ayağına getirmektir. Çok sayıda insan geldi. Bunların bir kısmı aracıydı. Bir kısmı aracı bile değil, satılık evlerden haberi olan birileriydi. Birkaç tane de mülk sahibi vardı. Hepsini çeşitli nedenler söyleyerek gönderdim ama bu arada iyice yorulmaları için onları bekletmiştim. Bir malı ucuza almak istiyorsan, acele etmeyeceksin. Acelesi olanın serveti azalır.

Yeniden tellallar çıkardım. Bu kez daha fazla mahallede, daha fazla tellal dolaştı. Sadece mülk sahiplerinin gelmesini, araçları kabul etmeyeceğimi söyledim. Mülk sahipleri sükün etti. İskenderiye'nin sıkıntılı zamanlarıydı ve bazı aileler göçmek istiyordu. Göçmek isteyenleri tuttum, diğerlerini gönderdim. Acelesi olan ve artık malının değeri gözünden düşmüş adamlarla pazarlık daha kolay olur.

Kentte iyi iş yapmakla bilinen birkaç muhbir tuttum.

Bilmek, işi kolaylaştırır.

Onları altınla memnun ettim. Onlardan, mülkünü bana satmak isteyenlerden hangisinin kısa zamanda kentten ayrılmak istediğini, hangisinin acil altına ihtiyacı olduğunu, en önemlisi, hangisinin karısının bir an evvel kentten gitmek istediğini öğrenmelerini istedim. Güçlü bir kadının istekleri karşısında hiçbir erkek duramaz.

İçlerinde en uygun olan iki tanesini huzuruma çıkarttım ve onları birbirine düşürdüm. Üste çıkmak için sürekli fiyat kırdılar.

Bir adamı havaya sokarsan, o, kendini bile döver.

Çok sıkı bir pazarlıktan sonra evi kelepirci bir şekilde düşürdüm. Bunun için çil çil altınları önüme yığılmış ve pazarlık sırasında fiyatı bazen artırıyor, bazen de düşürüyordum. Altının rengi ve peşin para her zaman cazibeli. O soylu aileden evi satın aldığımda, bu işten anlayanlar evi değerinin üçte biri fiyatına aldığını söylediler. Başlangıç için iyi bir alışveriş olmuştu benim için ama bundan sonra daha da az fiyata almak için usuller bulmayı düşündüm.

Bir şey kazanmıştım ve bunu paylaşmalıydım. Büyük bir şölen vererek, başta koruyucum amir ile kentin diğer ileri gelenlerini, amirin tavsiyesi

doğrultusunda konuk ettim. Her birine dış kiralari ödedim. Herkesin memnun olmasını ve benden beklenti içine girmesini sağladım. Bugün, şölen veren ve dış kirası ödeyen bir adam gelecekte kim bilir neler verirdi? İnsanların beklentilerini sıcak tutarsan, senden umutlarını kesmezlerse, onlara hiçbir şey vermesen bile sana hizmet etmeye, seni korumaya devam ederler.

Küçük ücretlerle büyük beklentiler yaratabilirsin.

Bir kalesi, bir karargahı olmayan ne kral ne de komutan olabilir. Büyük işler için uygun mekanlar gerekir. Evime böylece yerleştim. Eskinin üzerine, yeni konulmaz. Eskiden kurtulmayan yeniyi inşa edemez. İnsanı yıpratır, alışkanlıklardır. Çok değerli bile olsalar, evi eşyaları ile satın almış bile olsam, başkasının eskisi ve başkasının artığı ile yetinirsem kimsenin bana saygı duymayacağını biliyordum.

Evin eşyalarından kurtulmam gerekiyordu. Onları satsam bir miktar gelir elde ederdim ama eski eşyaların gelirine tamah eden bir adamın tüccarlığına da kimsenin itibar etmeyeceğini biliyordum.

Onları yoksullara ya da yoksul olmayan başkalarına armağan etsem, yoksullara iyilik yapmaya kalksam onları azdıracak ve daha fazlası için beklentiye sokacaktım.

Karşılıksız verilen bir şey, daha fazlası için yol olur.

Daha fazlasını isterler, vermezsen sana düşman kesilirler, hatta versen de sana düşman olurlar. Çünkü kimse kendisine merhamet edip iyilik yapmış olana karşı boynu bükük kalmak istemez ve yaptığınız iyiliklerin karşılığında size düşmanlık beslerler.

Eşyalarımı başkalarına bedelsiz verme tehlikesini de göze alamazdım. Onlardan kurtulmanın tek yolunun onları yakmaktan geçtiğini biliyordum. Eşyalarımı yakmakla maddi zarara uğrayacaktım ve bu zararın karşılığında bir şeyler kazanmalıydım.

Yakma işini büyük bir törene dönüştürmeyi başardım. Eşyalarımı hemen oracıkta, kendi icat ettiğim yeni bir ilah adına, bana bereket versin diye kurban ettim.

Sokağa saldıgım tellallara uzun bir törensel metin ezberletmiştim ve adı bilinmeyen yeni bir ilah için eski eşyaların yakılması gerekiyordu; ben de öyle yaptım.

Şöhretimin bütün İskenderiye kentine yayıldığına emindim artık. Bonkör, bilge tüccar Hortus kendi ilahına eşyalarını sunmuştu. Bu gösteriden de kendime bir pay çıkarmayı başarmıştım.

Zaman geçtikçe insanlara karşı daha da dikkatli olmam gerektiğini anlamaya başlamıştım. Yaşım hâlâ çok gençti ve ne kadar bilge bile olsam, ticaretin içinde pişmiş, bin tilkiden daha kurnaz, insanı şaşırtan konuşmalar yapan kaşarlanmış tüccarların benim peşimde olduğunu anlamakta gecikmedim. Benimle ortaklık yaparak ya da beniyle birlikte iş çevirerek büyük paralar kazanacağıma vaat eden bir sürü adamın sıraya girdiğini gördüm. Bazıları kayıp, büyük hazinelerden söz ediyordu. Bir altın karşılığında bin altın kazanmayı vaat ediyorlardı. İhtiyaçları olan, sadece hazinenin saklı olduğu yere gitmek için masrafların karşılanmasıydı. Genç bile olsam, böyle boş vaatlere para verecek kadar budala değildim ve onları ustalıkla savuşturmayı bildim.

Eldeki bir kuş, havadaki beş kuştan daha değerlidir.

Daha sonra da yüksek faiz vaat ederek borç para istemeye gelen adamlar oldu. Bunların bazıları sonradan yoksulluğa düşmüş, eski asker ve komutanlar, bazıları müflis tüccarlar, bazıları da hayalperest adamlardı.

Borç istiyorlardı ama karşılığında hiçbir teminat veremiyorlardı. İçlerinde tüccar olanları azarlayarak gönderdim. Eski asker ve komutan olanlara bir miktar karşılıksız altın verip, bunun eski günlerin hatırına ve bir defalık olduğunu, bir defa daha kapıma gelirlerse onları kovacağımı söyleyerek yaptım. Ne demek istediğimi anladılar.

Bir de amirin yakınları, kentin ileri gelenlerinin yakınları huzuruma geldi ve çeşitli tekliflerde bulundular. Teminat ve kefalet gösterenlerle ilgiledim. Kefaleti ile teminatı olmayanlardan ise, kim kendilerine kefil oluyorsa, onun kefaleti ile birlikte gelmelerini istedim. Hiçbiri bir daha geri gelmedi. Teminat ve kefalet gösterenleri dinledim ve kararımı sonra vereceğimi söyleyerek onları da gönderdim. Amacım, haklarında bilgi toplamaktı. Hakkında hiçbir şey bilmediğiniz insanlarla iş yaparsanız, başınız beladan kurtulmaz.

Tilkinin bin oyunu vardır ve mutlaka sizi oyunlarından birine düşürür. Ne kadar akıllı da olsanız, sizden daha kurnaz biri mutlaka vardır ve bir kurnaz, bir akıllıyı, eğer tedbir almazsa kolaylıkla aldatır.

Servet, kendini koruyana gider, tıpkı kadınlar gibi...

Tapınakların rahipleri müritlerine her zaman bencil olmamalarını, kendilerini büyük davalara adamalarını, insanların ve o inanışın hizmetinde olmayı vaaz eder.

Ama toplamda hastalıklı olan bu düşünce, toplumun fertlerinin tek tek fakirleşmesine, dolayısıyla toplumun tamamıyla yoksullaşmasına neden olur. Rahiplerin tek istediği, insanların sadece birkaç rahibe hizmet etmelerinden başka bir şey değildir.

Bundan dolayı onlara bencil olmamalarını vaaz ederler. Oysa toplumun zenginliği insanların tek tek zenginleşmesinden geçer, bu da tek tek her insanın sadece kendi çıkarlarını düşünerek hareket etmesi ile olur.

Bu gerçeği başka insanlara vaaz edecek kadar aptal olmadığım için sadece kendime saklıyorum ve içinde kendi çıkarım olmayan hiçbir işin altına imzamı atmıyorum. Bundan dolayı, her kim gelirse gelsin, bana mutlaka bir çıkar sağlaması gerektiğini bilerek geliyor ve her türlü işten ben de altın kazanıyorum.

12 Çıkarlar karşılıklı olunca ve herkes sadece kendi çıkarını düşününce, kendi çıkarlarından olmamak için insanlar daha uzlaşmacı oluyor. Böylece işleri daha çabuk görüyoruz. Ben de işlerimde ve ilişkilerimde böyle davranıyorum.

Kişisel çıkar sunmadan hiç kimseden bir şey istemiyorum. Bir şey talep ettiğim insana bir şey sunmazsam, isteğimin tam olarak eksiksiz yerine getirilmeyeceğini biliyorum.

Oyunu kuvvetli olan pehlivanla oyuna tutuşan güçlü bir pehlivan her zaman kaybeder, her akıllı pehlivanın her zaman sona sakladığı bir oyunu vardır ve akıllı bir adam hiç beklenmedik oyunlara hazır olmalıdır.

İnkâr etmektense, itiraf etmek daha faydalıdır. İtiraf, gücün göstergesidir.

Korkmadığınızı göstermek için günahlarınızı itiraf edin. Böylece insanlar bir günahkarla birlikte yaşamak zorunda kalsın. Bunda hem onlara hem de size büyük çıkar vardır. Karşılıklı şantaj gelişmeyi sağlar ve insanı uyanık tutar. Uyanık insanlar da altına daha çabuk kavuşur. Altının iki büyük düşmanı vardır; biri kadınlar, diğeri ise gereksiz gururdur.

Beni sürgüne gönderen Canaan kralı da bencilce bir davranış içinde bulunmuş ve sadece kendi çıkarlarını düşünmüştü; ama onun bu doğru tavır toplumun da yararına oldu. Eğer ben o şekilde o kabahatin altında Canaan'da kalsaydım şimdi ne büyük bir servetin sahibi ne de saygıdeğer bir olabilirdim.

Beni cezalandırarak Canaan kralı saygınlığımı yeniden kazanmamı sağladı. Bu yüzden ona şükran borçluyum. O bana kötülük yapmadı, o sadece kendi çıkarlarını korumak istedi. Kabahati yapan birini affetmek ya da görmezlikten gelmekle kendi saygınlığını ve otoritesini kaybedecekti.

Babamın yakın bir dostu olmasına rağmen yine de bana acımama yüceliği ve basiretini göstererek büyük bir kral olduğunu ispat etti. Onun bu yüceliği ve saygınlığı, ona yeni armağanlar göndermeme neden oluyordu. On dan kazanabileceğim bir bağışlanmanın değeri çok büyük olacaktı. Çünkü o, affetmeyen ve kendi çıkarlarını her şeyin üstünde tutan bir adamdı ve bedeli ne olursa olsun, o bedeli daha da büyük servet kazanarak ödemeye devam edecektim.

Öyle de yaptım. Evimi satın almamın hemen arkasından bunu kutlamak için kralımız efendime yeni bir armağan kervanı çıkardım. Kervanda değerli taşlar, altın, kısraklar ve çok güzel kadınlar vardı.

Umarım efendimiz kralımız bu armağanlarımı kabul etme yüceliğini gösterir.

Sonraki haftalarda da yeni teklifler almaya devam ettim. Benimle birlikte iş yapmaya çalışan çok adam vardı ve ben en sonunda yalnız iş yapmaya karar verdim. Çünkü gelenlerin çoğu parama karşılık iş ortaklığı için bilgisini, iş gücünü ya da çevresini koyuyordu, yani nakit koyan yoktu. Nakit koyacağını vaat edenlerin ise altınları ortada görünmüyordu. Ya bir işe bağlıydı ya da başka bir kervanla haftalar sonra gelecekti.

Hepsini başımdan savdım ve ilk işimi, kendi kervanımı kurmak için düşüncelere daldım. Nereye, hangi malı satabilirdim? Nereden en kaliteli ve en ucuz malları bulabilirdim? Tekrar bilginin altına üstünlük kurduğu bir dönem yaşamaya başlamıştım ve bu kez bilgiye sahip olan ben değildim. Bilgiyi satın almalıydım ve satın alacağım bilginin doğruluğunda da emin olmak zorundaydım.

O dönemlerde yapmamam gereken bir hatayı yaptım, gençliğim verdiği ateş ile hırsla kapıldım. Bunda kibrimin de etkisi olmuştu. Bir şekilde kendimi, tanıdığım herkesten daha üstün görmeye başlamıştım ve bu da tedbiri zayıf tutmama neden olmuştu. Bana ulaştırılan bilgilerin doğruluğunu birkaç kez daha onaylatmam gerekirken, gelen bilgilere hesapsızca sarıldım ve yanlış bir kervan düzdüm.

Üstelik, düzdüğüm kervan denizin öte tarafına, Anadolu topraklarına gemiyle gidecek bir kervan oldu ve bu kervana büyük para bağlamıştım. İskenderiye'nin ünlü dokuma kumaşlarına büyük bir talep olduğunu, kışın yaklaşmasından dolayı Anadolu topraklarında yaşayan halkın bu kumaşları en pahalı fiyata alacağını öğrenmiştim.

Alış fiyatlarına fazla dikkat etmeden, hangi fiyattan bulduysam İskenderiye'den topladığım bütün dokumaları aldım ve gemiye yükledim. İlk kervanımın başında kendim gitmek istiyordum. Evimi ve evdeki her şeyi güvенеbileceğim tek insana, amire bıraktım, kervanın ve servetin başında gemiyle yola çıktım.

En büyük hatalarımdan biri de bir çocuğun bile yapmayacağı bir hatayı yapmak olmuştu. Yumurtaların hepsini aynı sepete koymuştum. Gemiye ayağımı bastığım an gördüklerim ile birlikte aklım bir anda başıma geldi ama artık çok geç kalmıştım.

Gemi iskele almış, yelkenleri basmıştı bile. Bu serüvenden artık canlı bile çıkamayacağımı hissediyordum. Bilmediğim insanlarla, bilmediğim bir yere gidiyordum ve içimdeki korkuyu bastırmanın bir yolunu bulamıyordum.

Günlerce sürdü yolculuk.

Bilmediğin atın sırtına binmeyeceksin. Bir işi tam öğrenmeden yapmayacaksın.

Her işin bir cambazı vardır ve daha cin olmadan şeytan çarpmaya kalkmayacaksın. İşte bu yolcululuk bana basit gerçekleri öğretti. Önce hayvanlar hastalanmaya başladı. Birçoğu telef oldu. Ne atlar ne de develer alışık değildi deniz havasına. Arkasından gemideki haşarat, böcekler kumaşlara saldırdı ve pahalı mükemmel kumaşlar haşaratın dişleri arasında tarumar oldu. Değeri hiçe düştü.

Kumaş ticaretini, kumaş nakliyesini bilmeden gözleri kapalı, ilk bulduğum gemiyi kiralamıştım ve kış gelmeden bir an evvel Anadolu topraklarına ulaşmak istiyordum. Aceleciliğim ve dikkatsizliğimin bedelini ağır bir şekilde ödemeye başlıyordum. Bir diğer kötü seçimim ise mallarıma göz kulak olan muhafızlardı; gözlerini altın bürümüştü her birinin. Davranışları giderek kabalaşmaya başlamıştı. Artık maldan, mülkten, servetten vazgeçmiş; canımı ve altın kasamı kurtarmaktan başka bir düşüncem kalmamıştı. Ama korkmam gereken asıl büyük tehlikenin farkında bile olmadığını bilmiyordum. Havanın biraz düzelmeye başladığı sırada küçük bir adanın önünden geçerken, adanın arkasından çıkan üç korsan gemisi bizi kovalamaya başladı ve çok geçmeden yakaladı.

İçimizde direnen hiç kimse olmamıştı çünkü herkes küreğe vurulmayı, ölmeye tercih ediyordu. Kendimi, her şeyimi kaybetmiş bir şekilde bir prangaya çakılı buldum. Korsanlar gençliğimden faydalanmayı düşünerek beni öldürmemişlerdi. Kürek çekmeye başladım. Bir kurtuluş yolu gözüküyordu. Bana, beni altın karşılığında satın alacak yakınlarımız olup olmadığını sordular. Onlara verecek sadece iki isim vardı. Biri İskenderiye amiri, diğeri ise Canaan kralıydı. Korsanlar bunu kahkahalarla karşıladılar.

Onlara benim için fidye ödeyip ödemeyeceklerini sorup sormadıklarını bilemiyordum. Ama kalbimin bir yerinde umutlarımı sıcak tutmayı başardım.

En kötü anda bile kalbinizi ferah tutun; çünkü kurtuluş sadece ferah kalplere gelir.

Dingin bir ruhun yapabileceklerini bilerseniz... Bir yarı tanrıdan farkınız yoktur. Dingin, telaştan uzak bir ruh büyük güçlere sahip olur. Korsan kaptanın aniden hastalanması ile kaderim yeniden şekillenmeye başlamıştı. Doktoru kurtaracak bir şifacı ve ilaçlar aramaya başladıklarında, başımdaki kırbaçlı adama şaşkın bakışları arasında bağırdım, "Ben bir şifacıyım. Hastalıkları iyi ederim!" dedim. Önce bana inanmadı ama onu tehdit edince bana inanmak zorunda kaldı.

Ona, "Dinle aptal adam, beni kaptana götürmezsen kaptan ölür ve arkadaşların onu kurtaracak adamı engellediğin için seni balıklara yem yapar." demiştim.

Doğru zamanda cesaretle söylenen sözler her zaman etkili olur. Cesaretinizi yitirmeyin.

Kaptanı gördüğüm anda nasıl bir hastalığa yakalandığını anlamıştım. Birkaç ilaç terkihi hazırlamam yeterli olacaktı. Basit bir hastalıktı ama etkisi büyüktü. Kaptan durmaksızın kusuyor, öksürüyor ve büyük ağrılar çekiyordu.

Gemideki bitkiler arasında ilacı hazırlayacak malzeme vardı ve bunu benden başka bilen biri yoktu. Bu bilgi ile kaptanın kurtuluşunu o kadar kolayca halletmeyecektim. Kaptanın ve adamlarının bana büyük hayranlık duymasını ve benden korkmasını sağlamalıyım. Bildiklerinizi ve işlerinizi öyle büyük göz bağlayıcı törenlerle yapınız ki, yaptıklarınızın tanrısal bir iş olduğunu düşünsün herkes ve size kutsallık atfetsin.

Başkaları yaptıklarınızın ne olduğunu ne kadar az bilirlerse, size saygıları o kadar çok olur.

Yaptığınız hiçbir şeyi kolaymış gibi göstermeyin. Bir yapın, sanki bin yapıyormuş gibi yaptıklarınıza törensel bir değer katın. Ben de öyle yaptım. Gemide kimseye fark ettirmeden elde ettiğim bitkileri uzun dualarla okudum. Tütsüler yaktım. Bir bitki için bir gece harcadım. Oysa isteseydim ilacın terkihini birkaç dakika içinde yapar ve kaptanı birkaç dakika içinde iyileştirirdim. Kaptanın haftalarca acı içinde bağırmasına aldırmadım ve hiç vicdan azabı duymadım. Vicdanı olmayanlara vicdanlı davranmak, evrene yapılan bir kötülüktür ve iyilikleriniz size kötülük olarak geri döner. Bir hafta sonra ilacı yavaş yavaş kaptana verdim. acılarının geçmesi bir hafta sürdü. Çünkü ilacın etkisini azaltmıştım ve ancak uzun süreli kullanıldığında etkili olacaktı.

İsteseydim güçlü bir terkip yapar, onu beş dakikada ayağa dikerdim ama ben gösterimi sürdürmekte kararlıyım. Zaman zaman iyileşmesinin gerilemesini sağladım, ona tekrar ölüm korkusunu yaşattım ve onu tekrar iyileştirdim. Her dakika bana saygısı daha fazla arttı. Bana bu sırları nereden bildiğimi sorunca ona babamın bir olduğunu, onun babasının da bir olduğunu söyledim. İnsanlar bilinmeyenden korkar, o da beden korkmaya başladı.

İyileştiğinde ise beni tekrar küreğe vurmaya cesarete edemedi. Çünkü kalbinin bir yerinde, ona zehir içirdiğimden korkuyordu ve bu korkusu boşa değildi. Gerçekten de onu zehirlemiştim ve her gün ona ilacına karıştırdığım

bir panzehiri içirmesem birkaç gün içinde ölecekti. Elbette bunu ona itiraf etmedim ama üzerinde bıraktığım etki onun bu şekilde düşünmesini sağlıyordu. Bu da benim kurtuluşum oldu.

Düşmanlarınızı kendinize bağımlı hale getirin, dostlarınızı da öyle. O zaman size düşmanlık yapmaktan korkarlar. İnsanı kötülük yapmaktan alıko-yacak tek şey korkudur. Kazanmış olduklarını kaybetme korkusu yeterlidir.

Korsan kaptan benim bilgimden ve büyücülüğümden faydalanmak için beni kendine yardımcı yaptı.

Ben bir zamanların bilgisi, acemi tüccar Hortus, şimdi bir korsan olmuş-tum. İnsan başına ne zaman ne geleceğini kestiremez, kaderin çarkları ken-diliğinden döner ve geleceğini belirler. En iyisi, her şeye hazırlıklı olmaktır. Ama sonraki yıllar böyle bir serüven yaşadığım için çok memnun olmuş-tum. Ben sadece beyni ile yaşayan bir adamdım ve bedenimi kullanmayı pek sev-mezdim. Oysa beyin ile beden arasında bir fark yoktur ve her ikisi de aynı derecede değerlidir.

Korsanlık günlerim sayesinde bedenim, kaslarım ve kemiklerim güçlendi; bir zaman sonra en güçlü korsanla bile cesaretle savaşılabileceğim kadar kendime güvenim geldi. O günlerden kendi kendimin muhafızı olmuş-tum, bu da başkalarına beni korumaları için güvenmektense, kendimi daha iyi koruyabileceğim gerçeğini gösterdi.

Hâlâ o günlerin hatırına sağlıklı bir hayat yaşadığımı biliyorum, bir de el-bette sihirli ilaçların da bunda etkisi var. Bitkileri nasıl kullanacağı bilen hem sağlıklı hem de uzun bir hayat yaşar. Tanrının bana verdiği bu bilgi ara-mağınımı kendi çıkarım için kullanmaktan son derece memnunum. Onu bir-kaç dost hariç başkalarıyla paylaşmaya hiç niyetim olmadı.

Kaybettiğim servetimi yeniden korsanlıkla kazanabilir miydim? Bilmi-yordum ama küçük bir servet kazanmadan, en azından kaybettiklerimin bir kısmını yerine koymadan bu korsan gemisinden ayrılmaya niyetim yoktu ve bir korsan kaptan yardımcısı olarak payım büyüktü. Başlangıçta bilgim ve tavrım ile korsanların saygınlığını kazanmış-tım, sonraki aylarda ise kol gü-cümle bu saygınlığı pekiştirdim.

Beni zavallı güçsüz biri gibi görmelerinin yeterli olmadığı zamanlarda yumruklarımı konuşurmaya biliyordum ve kılıcım da az keskin değildi.

Aylar sonra korsanların da yaşadığı bir liman kentine döndüğümüzde korsanlık hayatımın da sonu gelmişti.

Hayatımın en garip dönemini o günlerde yaşadım. Benim gibi bir bilgenin çok genç de olsa sefahata düşmesi ve ilimden uzaklaşması gerçekten şaşırtıcıydı; ama sefahat bütün gücü ile beni içine çekmeyi başardı.

Korsanlık günlerimin sona erdiği limana adım attığımız o günlerde servetim büyük bir sandık altın ve değerli taşlardan oluşuyordu; bu servet ile kendime yeniden bir saray yaptırma, yeniden saygın bir insan, bir bilge olarak hayatımı sürdürme şansım olmasına rağmen ben öyle yapmadım.

Beni ve geçmişimi bilmeyen insanlar arasında kaldığım o dönemde kendimi bu liman kentinin karanlık ve keyif verici havasına soktum. Hayatımın o döneminde eğlence, içki ve kadından başka bir şey olmadı. Bayılana kadar kendimi şaraba vuruyor, ayılınca da tekrar başlıyordum. Ayık olduğum anların sayısı çok azdı.

Ö zamanları yaşadığım için bugün pişman mıyım? Bilmiyorum. Ö sefahat dönemlerinde elimdeki küçük serveti kısa zamanda yok edip yeniden yoksullaşmamdan pişmanlık duyuyor muyum? Bilmiyorum.

Haftalar boyunca sarhoş, kendinden geçmiş, safahata dalmış bir şekilde yaşamış olmaktan pişman mıyım? Bilmiyorum. Ö günlerde eğlenenin her çeşidini sonuna kadar yaşadım, sahip olduğum her şeyi bu uğurda harcadım ama bugün bu yaşlılık günlerinde o zamanları düşündüğümde, belki de doğru olanı yaptığıma inanıyorum.

İnanıyorum çünkü bazı şeyler ancak gençken yapılır. İnsan yaşlandıkça servetine daha sıkı bağlanır, daha korkak olur. Tehlikeleri göze alamaz, rahatını bozamaz. Oysa gençlik öyle mi? Bir bilge bile olsa, insan eğer gençse, gözünü karartır, kaynayan kanını dindirmek için kendini kadınların kollarına atar.

Bir kadın yetmez, bir başkasına geçer, arzularını onların dudaklarındaki ateşte dindirir. Oysa yaşlılıkta öyle mi? Yaşlı adam kaçır, rahatını bozamaz, yerinden kıılmıdamaz. Eğer o günleri yaşamamış olsaydım, acaba bugün bilge bir mü olurdu, yoksa yaşlılığında sefahata düşmeye meyilli sapkın bir ihtiyar mı? Gençliğin verdiği anları dibine kadar yaşamak kaçınılmaz ise yaşanmalıdır diye üşünüyorum.

Eğlence zamanında eğlenmeli insan, kendini kaybetmeli, avuntuyu güzel kadınların kollarında aramalıdır belki de.

İşte o dönemde tanışmıştım Delinda ile. Limanın en büyük genelevlerinden birini işletiyordu Delinda ve o genç yaşında bir patroniçe olmuştu. Son derece güzel, seksi, çarpıcı bir havası vardı. Onun peşinde onlarca yüce insan dolaşırdı. En zenginlerinden, en soylularına kadar... Zalim katiller, korsanlar, bazen krallar, bazen amirler...

Ama o, seçici bir kadındı ve parası karşılığı bile olsa sadece beğendiği erkekler ile birlikte olurdu. O kadar güçlü ve iktidar sahibi adam ne zorla ne de para ile, eğer o istemezse onunla birlikte olamazdı ve hiç kimse onu zorlama cesaretini kendinde bulamazdı. Diğer birçok erkek gibi ben de Delinda'yı arzuluyordum, ona olan aşkı damarlarımı yakıyordu ama cesaret edip de ona yanaşamıyordum.

İşlettiği evde kendime bir oda tutmuş, onun gözlerinin içine bakarak kendimi şaraba vuruyor ve onu hayal ediyordum. Sadece içerken değil, evin diğer fahişeleri ile beraber olurken de hayalimde sadece o vardı.

Onun yakıcı hayallerine dalmışken bilgelikten de çok uzaklaşmışım. Hatta bilgeliğin artık önemli bir şey olmadığını düşünüyorum ve artık bilge bile olmak istemiyordum. İstediğim tek şey, o kadının kollarında eriyip gitmekti.

Onun bir tek bakışı için bir altın vermeye bile razıyım ki, çoğu zaman o benim farkımda bile olmazdı. Etrafında yanıp dönen o kadar çok saygıdeğer, ileri gelen insan vardı ki, birçoğu sandık dolusu altınları, değerli taşları, mücevherleri onun tek bir gülüşü için ayaklarının altına döküyordu.

Benim bir sandık küçük servetimden daha fazlasının bir anda onun ayaklarının altına yığılmış olduğunu görüyor, kıskançlık ve haset içinde kıvranıyordum. Asla onları geçecek kadar büyük bir servete sahip değildim ve bu oyunda her şekilde mağlup olmaya mahkumdum.

Haftalar boyunca sürdü gitti bu işkence, bayıldıkça derin bir işkencenin içinde olduğumu fark ediyor ve artık fark etmekten bıktığım zaman kendimi avutmak ve unutmak için şaraba vuruyordum.

Gecelerim ise, dünyanın çeşitli ülkelerinden getirilmiş her çeşit güzellikte kadının kollarında geçiyordu. Çoğu zaman beni mutlu ediyorlardı; ayıldığım

zamanlar ise mutsuzluğumun tek nedeni olan kadını, Delinda'yı hatırlıyor, onun hasreti içinde yanıyordum.

Sekiz hafta böyle yaşadım gittim, sekiz hafta sonunda sandığım iyice boşalmıştı ve artık ne kadınlara ne de şarap için verecek tek bir altınım bile kalmamıştı. Daha da beteri, ben artık eski ben bile değildim. Altınlarım bitince, içinde yaşadığım odanın kirasını ödeyemez hale geldim. Bırakın kadınları ya da şarabı, artık başımın üzerinde bir dam bile kalmamıştı ve haftalarca o insanlara son derce bonkör davranmama rağmen, tek bir gece için bile bana anlayış göstermediler.

Ücretini ödeyemediğim gece beni sokağa atılar ve sokağa atıldığımda çok sarhoştum. Çamurların içinde debelenirken yağmur hâlâ kesilmemişti ve ben yağmura bile aldırmadan yol üzerinde sızıp kalmıştım.

Fazla sürmemiştii zevk alemlerim, sandığımın boşaldığı günün ertesinde sokakta bir dilim ekmek dilenen, bir tas şarap için adam bile öldürmeye hazır ama bir adama fiske bile vuramayacak kadar güçsüz bir sefihten başkası değildim artık.

21 O sabah gözlerimi açtığımda insanların beni tekmelediğini gördüm. Gördüklerim arasında daha bir gece önce şarap ismarladığım insanlar da vardı ve neden bana tekme attıklarını anlayamadım.

Oysa şimdi anlıyorum. Hiç kimse kendini borçlu hissettiği kişinin yanında bulunmak istemez ve eğer bir gün kendine ekmek veren adam düştüğü zaman, düşene yerden kaldırıp ekmek vermez borçlu olanlar, bir tekme de onlar atar ki, size karşı olan ezikliklerini içlerinden atabilinler.

Bir zamanlar iyilik yaptıklarınızın size tekme atmasını istemiyorsanız, ya iyilik yapmayın, ya yere düşmeyin, ya da düştüğünüz yerde iyilik yaptığınızı insanlar olmasın. Filler bile öleceklerini anladıklarında kendi ayakları ile mezarlarına giderler.

Bir bilgenin, bir zamanların zengin tüccarının, bir zamanların korsanının şimdi bir liman kentinde çamurlar içinde bir bardak şarap dilenmesi kadar trajik ne olabilir ki? Böyle bir şey olur mu? Oluyor işte.

Kaderin çarklarının okları ne zaman nereye isabet eder, kimse bilemez. İnsanın hayatta bekleyebileceği tek şey, hiç olmadık şeylerin başına gelebileceği

ihhtimalidir. Bana da öyle olmuştu o günlerde. Özgüvenimi yitirmiştim. Değerlerimi kaybetmiştim.

Bazı şeylerin sadece altının gücü ile olduğunu, saygın bir insanın saygın bir insan gibi yaşaması gerektiğini biliyordum; ama bunu sağlayacak altınım kalmadığı gibi bu altını kazanacak, yeniden elde edecek ruh gücünü de kendimde bulamıyordum.

Ruh gücü olmadan, başka güçler kendine yol vermez.

İçinden başarmak duygusu geçmeyen ve mücadeleyle hazır olmayan ruh, bedene de işaret vermez. Yarı bitkin, hep tembel, kafası karışık bir bilgeydim artık ben. Zaman zaman aklıma bilgece sözler, bilgece düşünceler geliyordu o günlerde. Bunları başkalarına da söylüyordum ama karşılığında kahkahlardan başka bir şey almıyordum. Alay ediyorlardı sözlerimle.

Oysa eski, altını bol günlerimde, ben saygın bir insanken, kelime kelimesine aynı sözler için herkesten övgü dolu karşılıklar alırdım. Çoğu zaman insanlar ne söylendiğine değil, kimin söylediğine bakarlar; çaresiz bilge bir düşkünün bilgelik dolu sözleri eğer çamurun içinde söylenmişse, havlayan bir köpeğin havlamaları ondan daha değerli olur.

Doğru sözlerin doğru yerlerde söylenmesi daha etkili olur.

Kim bir meczubun, bir zavallının, köpeklere atılan kemikleri ölmek için kemiren bir adamın bilgelik dolu sözlerine değer verir? Vermediler de... Şarabın esareti altına da girmiştim ve içmeden duramıyordum artık. Şarap içecek altınım olmadığından bir bardak şarap için soysuz insanların gittiği ayakçı meyhanelerinde dolaşır ve bana bir bardak şarap ısmarlamaları için çeşitli şaklabanlıklar yapar, onların sempatisini kazanmaya çalışırdım.

Zavallı bir hokkabazdan farkım yoktu; belki de tek farkım, çamurlar içinde, rezil kıyafetler giymiş ve haftalarca temizlenmemiş olmamdı.

O günleri düşündüğümde anlıyorum ki; sefahat hayatına düşmek, insanın kendini içkiye, eğlenceye, kumara vurma, avuntuyu bunlarda aramasının nedeni kaçmak, kendinden kaçmak, kendine bile itiraf edemediği duygularından kaçmak, hep unutmak ve hiç hatırlamak istememek, derin bir mutsuzluk, derin bir çaresizlikten başka bir şey değil. Kimi bir kadına olan karşılıksız tutkusundan, kimi geçmişte işlediği suçların ağırlığını taşıyamadığından,

kimi hayatın sorumluluğunu omuzlayamamanın verdiği onursuzluğun acısını unutmaya çalıştığından, kimi de artık umut bile etmediği hayallerine kavuşmaktan vazgeçtiğinden kendini bu şekilde dağıtır.

Ben de kendimi dağıtmıştım ve bunun nedeni ise artık vatanıma, Canaan topraklarına dönme umudumu yitirmiş olmamdan kaynaklanıyordu. Kalbimin bir yerinde hep aynı korku duruyordu; efendimiz kralımızın beni asla affetmeyeceği korkusu... Ben başkalarının vatanlarında yaşamaya alışamıyordum ve Canaan'ın kokusunu özlüyordum. Nereye giderseniz gidin, doğduğunuz toprakların kokusundan başka hiçbir şey size mutluluk vermez.

Vatan diye bir şey yoktur, dünyanın her tarafı, her toprak parçası bizim vatanımızdır diyenler yalan söyler. Vatan vardır ve vatan insanın doğduğu topraklardır. En yüce ve en etkili duygu, ait olma duygusudur ve bu duygunun kaybolduğu yerde insan bir yabancıdır. Ve en ağır şey, bir yabancı olarak yaşamaktır. Beni bu rezil hayattan kurtaran, yine bilgeliğim oldu. İnsanın içindeki cevher, çamura da düşse cevher olarak kalıyor ve bilgi asla kaybolmuyor.

Ve kader çarklarının yönünü değiştirdi ve Delinda kendi ayakları ile benim kucağıma geldi. Hastalanmıştı Delinda, hem de umarsız bir hastalığa yakalanmıştı.

Haftalardır onun hasta yatağında yattığını duyuyor ama değil ona ulaşmaya çalışmak, içdişi edilmiş kişiliğimden sıyrılıp onu iyileştirebileceğimden bile haberim yoktu. Bir şifacı bilge olduğumu bile unutmuştum. İyileşmiyordu Delinda, kentten her yanından şifacılar, hekimler, büyücüler gelmiş, yakılar yakılmış, ilaçlar terkip edilmiş, dualar edilmiş, büyüler yapılmış; ama o dünyalar güzeli Delinda iyileşememişti. Güzelliğinden hiçbir şey kaybetmesine rağmen, çaresizlik ve acı içinde kıvranıyordu Delinda.

Artık çareler tükenmiş, başka kentlere, namılı hekimlere, bilgelere, büyücülere haber salınmış, onlar da birer birer sökün edip gelmişlerdi kente Delinda'ya şifa vermek için. Her gelen üç-beş altın alarak Delinda'nın servetini azaltmış ama hiçbiri onu iyi edememişti. Delinda kalkamıyordu yataktan. Çakılıp kalmıştı. Artık umutların sona erdiği bir zamanda, eski korsan gemimdeki korsanlardan biri benden bahsetmiş ve kapıyı nasıl iyileştirdiğimi anlatmış ona.

Size önemsiz ve anlamsız gelen bir ayrıntı... Farkında bile olmadığınız bir davranış, belki de gelecekte size için örülmüş olan kaderin bir parçasıdır. Duvarın kilit taşı gibi... Beni Delinda'ya tavsiye eden korsanın ağrıyan dişini çekmekten başka bir şey yapmamıştımsaydı.

Onun ağrularına son vermem, beni gözünde öylesine yüceltmişti ki, onun gözünde dünyada benden daha iyi bir hekim yoktu. Son çare olarak bir ben kalmışım ona bakmayan hekim. Beni bir çöplüğün içinde yatarken bulmuşlar. Yine kendimde değilmişim. Kim bilir nerede içi zehir dolu şaraptan içerek kendimi kaybetmişim.

Elbette bir rezil, bir meczup olarak çıkartamazlardı beni Delinda'nın karşısına. Bir hamama götürüp aklayıp paklamışlar, iyice ayılttıktan sonra, temiz elbiselerin içine sokmuşlar. Kendime geldiğimde hemen şarabı sormuşum.

Delinda'nın karşısına çıktığım anda hastalığının ne olduğunu tahmin ettim. İnsan bedeni ile ilgili bilgim o zamanın hekimlerinin çok üzerindeydi ve yaptıklarım büyücülükle eşdeğerti.

Felç olmuştu Delinda. Bütün bedenini ve sinir sistemini kilitleyen tek bir düğüm yetmişti onu yatağa çakmak için. Boynundan aşağısı tutmuyordu ve onu iyileştirmek için ameliyat etmem gerekiyordu. Ama her şeyimle birlikte ameliyat aletlerimi de yitirmiştim ve o aletlerin hiçbirisi daha önce başka biri tarafından yapılmamıştı. Atalarımın bana miras kalan kitaplardan bakarak yaptırmışım aletlerin bazılarını, bazıları ise atalarımın doğrudan miras kalmıştı. Kıl gibi, insan bedeninin içine girip tam iş gören aletler.

Usta demirciler buldum ve aletleri onlara dövdürdüm. Sonra onları alının ile kapladım ki, öyle yapmam gerektiği, bilge dedelerimden kalan bir bilgiydi bana. Her şey tamam olduktan sonra Delinda ağır bir uykuya düşsün ve bıçaklar derisinden içeri girdiği zaman acı duymasın diye ona bambar suyu içirdim.

Nakış işler gibi hassas ve dengeli hareketlerle parmaklarımı, elimdeki aletlerle hükmetti ve illetin olduğu yere ulaştım, bağlı olan düğümü çözdüm.

Delinda ancak ertesi gün uyanabildi. Belki tatlı rüyalara, belki de bir kabusun içine itilmişti. O uyanana kadar gözümü kırpmadan bekledim,

beklerken gözüm onun muhteşem güzelliğinden bir an bile ayrılmadı. Ona dokunma arzumu bastırmak için kendimle mücadele ettim. Çünkü o sırada başkaları da baş ucundaydı.

Delinda gözlerini açtığı zaman sanki hiçbir şey olmamış gibi ellerinin üzerinde doğruldu. Artık bedeni çalışmaya başlamıştı ve sadece ellerine değil, tüm bedenine hükmediyordu.

Dakikalarca ağladı Delinda, sevinç ve mutluluk gözyaşları döküyordu. Bana bakışlarında derin bir şükran vardı ve o anda gözlerimdeki aşkın pırıltılarını fark etmesini istedim. Sonra bana uzun uzun sarıldı; yanaklarımdan, yüzümden öptü, kafasını geri çekti, uzun uzun gözlerime baktı. Bunlar öyle bakışlardı ki hiç kimsenin gözünde daha önce bu kadar büyük minnettarlık ışığı görmemiştim daha önce.

Sonraki günlerde Delinda bana sahip çıktı. Onun hekimi, danışmanı ve en yakın dostu olmuştum. Yediğim önümde, yemediğim arkamdaydı. Beni altınlara, değerli taşlara boğdu. Yatağıma değme güzellikte, işinin ehli kadınlar gönderdi. Oysa benim tek istediğim oydu ve ben onun yatağına gelmesini bekledim hep. Ama o beni kendisine bağlı, sadık bir adamı gibi görüyordu ve Delinda adamları ile asla yatmazdı.

Altın kafese kapatılmış bir kaplan gibiydim. Hiçbir şeyin değeri yoktu gözümde, sadece Delinda'nın aşkı...

Günler, haftalar sonra açılabilirdim ona. Uzun uzun gözlerime baktı, görmek istediklerini aradı gözlerimde. Aşkın kıvılcımlarını arıyordu, buldu da. Ve daha önce onları fark etmemiş olması şaşırttı onu.

Uzun bir zaman onun tek erkeği oldum. Öyle mutlu, heyecanlı ve aşk dolu günler ve geceler geçirdim ki, bir kadının bir erkeğe bu kadar büyük bir mutluluk ve zevk verebileceğini asla tahmin etmemiştim daha önce.

Sonraları ise içimde giderek büyük bir eksiklik hissetmeye başladım. Aşkın ve zevkin bile kapatamadığı bir eksiklik... İçimde giderek büyüyen sıkıntının ne olduğunu anlamaya çalışırken karşıma çıkan eski bir tanıdık ve bir olay, eksik olan şeyin ne olduğunu gösterdi bana. O anda Delinda ve büyük aşkı bile silindi gözümden.

Bir eser yaratma, kendinden, kendi içinden bir şeyler ortaya koymanın verdiği haz... İşte bunun eksikliğini hissediyordum ben haftalardır. Ben bir

bilgeydim; yapmam gereken, kendimi ifade etmem gereken işler olmasına rağmen kendimi sefahat ve eğlence hayatına kaptırılmış gidiyordum.

Bir eser yaratmanın getirdiği iç huzur ve mutluluğunun diğer her zevkten daha üstün olduğunu, kentte kılıç döven ustayı gördüğüm an anladım. Kor ateşin karşısında sicim gibi terleyerek çalışan bu adam kendini işine kaptırılmış, elindeki demiri kor ateşe soktuktan sonra çekiçle dövüyordu ve arada bir yaptığı işe bakıyor, gözlerinde büyük bir gurur okunuyordu.

O, bir eser meydana getiriyordu ve bunun gururu ile mutlu oluyordu. Sadece eğlenmek, yemek-içmek için yaşayamazdı bir insan. Bu, insanın fıtratına aykırıydı ve insanlar eserleri ile gerçek mutluluğa ulaşabilirlerdi.

İşte bu, benim unutmaya başladığım bilgeliklerimden biriydi. Yeniden öğrenmeye başlamalıydım ve bilgelik sanatını yeni eserlere dökmeliydim. Gerçek bir insan, mutluluğu çalışmakta ve işlerinde bulurdu ve ben, o zaman artık altın kafesten ayrılmanın, kadın parası ile yaşamaktan vazgeçmenin zamanının geldiğini anlamıştım.

Kılıç ustasının dövdüğü kılıç, bir zamanlar kervanımda benimle birlikte İskenderiye'ye gelen amirlerden biriydi ve o adamın dürüstlüğünden son derece emindim. Kılıcı görmek için gelmişti oraya ve selam verdikten sonra tanıdığı beni.

Birbirimizle kucaklaştık, dertleştik. Bana yaptıklarını anlattı, yine bir kervanın muhafız amirlerinden biri olmuştu ve yakında düzülecek bir kervan ile yola çıkacaktı. İçimde onunla birlikte bilinmeye gitmek için dayanılmaz bir istek uyandı.

Delinda'nın karşısına çıkıp artık gitmek istediğimi söylediğimde, Delinda bir bilge gibi konuştu. "Gerçek bir erkek, kadının eteğinin altından gidebilendir. Ben de kaç zamandır senin ne zaman gideceğini düşünüyordum. Sana hayatımı borçluyum, sana minnettarım ama seni gerçek bir erkek gibi görmek istiyorum. Bir başkasının parasıyla, hele de bir kadının parası ile yaşamaya çalışan biri olarak değil. Git, kendi kaderinin peşine düş. Sana verilenlerden ayrıl ki, gerçekte sana ait olanlara kavuşabilesin. Her insan kendi servetini kendi yapmak zorundadır. Başkasının serveti ile gelen mutluluğun tadı iyi değildir ve sana olan borcumu ödemeye kararlıyım." dedi ve bana on kese altın verdi.

Bu, hekimliğim karşılığında aldığım bir ücretti ve onu almakta hiç endişe etmedim, gururum kırılmadı. Bir şeyin değerli olabilmesi için ona bir ücret ödenmesi gerekir. Bedava olan hiçbir şeyin değeri yoktur.

Hiç kimseye karşılığını almadan bir şey vermeyin, eğer verirsiniz ne verdiğinizin ne de sizin değeriniz olur o insan yanında.

Böylece yeniden ticaret hayatına dönme kararı aldım. Delinda'nın bana verdiği altınları işime sermaye yapacak ve bu kentten aldığım malları İskenderiye'de satacaktım ama nereden ve nasıl başlayacağı mı bilemiyordum. Düşünmeye başladım.

Bilgeliğimden faydalanarak bir düşünce geliştirdim. Ticaret denilen şey, güven ortamı içinde yapılırdı; şu anda ihtiyacım olan, bana ve getirdiğim mallara güvenecek insanları bulmaktı.

Ticaret, ilişkiler üzerinden döner; ilişkileri olmayan insanların ticareti zararda olur.

Kefalet mektupları ile İskenderiye'de bana destek olacak insanların isimleri gerekiyordu ki, bunu bana Delinda sağladı.

Dostlarına benim için mektuplar yazdırdı ve her bir mektup gerçekte bir küp altın değerindeydi. Ben de artık güvenilir tüccarlardan biri olmuştum ve başka birinin yıllarca tüccarlık yaparak kazanacağı güveni, birkaç değerli dostun mektubu ile sağladım.

Bir de sırada, neyin ticaretini yapacağım vardı ve bir bilgenin yapabileceği bir işe girdim: 'mücevher ticareti'

Kadınların ne tür mücevherlerden hoşlandığını bilecek kadar bilgi sahibiydim ve kentteki usta kuyumculara kendi çizdiğim modelleri yaptırardım. En değerli taşları mücevhere mıhlattım. Her biri tanrılara layık mücevherler oldu ki, daha İskenderiye'ye gitmeden yaptırdığım mücevherlerin üç tanesine Delinda talip oldu ve onları maliyetinin üç katına sattım.

Dostluk başka, alışveriş başka. Dostlarından para kazanamayan tüccar, yabancılardan hiç kazanamaz.

Yeni bir mesleğim daha vardı artık. Bir sarraf, bir mücevher satıcısı olmuştum ve bu işimden de şimdilik çok memnundum. Kervanda taşıdığı

yükü en az olan bendim. Sadece bir sandık... Ama o sandığın içinde beni daha büyük servetlere götürecektir mücevherler vardı ve onların varlığından hiç kimsenin haberi olsun istemiyordum.

Kervana bir yolcu gibi katıldım. Yeniden İskenderiye'ye dönecektim ve bildiğim bir yere gittiğimden sanki vatan toprağına döner gibi heyecanlıydım. Şimdilik kervandaki tek dostum, muhafız amirdi ve onun dostluğundan da memnundum.

Altınla haşır neşir olduktan sonra, altınla ilgili düşüncelerim giderek daha fazla artmaya başlamıştı. Baba mirası olan ve şimdi Canaan'daki evimizde gizli bir odada saklı duran bazı kitapları anımsamaya çalıştım.

Başka madenleri altına çeviren gizli simya formüllerini hatırlamaya çalışıyordum. Belki de demirden, bakırdan ve başka metallere altın yapabiliyordum. İçimde şimdi altın yapma tutkusu büyümeye başladı. Yeniden kendimi bilge gibi hissetmeye başlamıştım. İnsanın başına her zaman hiç beklemediği işler gelir.

Benim de başıma o işlerden biri geldi İskenderiye yolunda. Hem de hiç beklemediğim, beni yeniden yıkımlara sürükleyen, hazırlıksız yakalandığım, beni perişan eden, aklımı alt üst eden bir karşılaşma...

Beni, benim silahlarımla vurdu. Hazırlıklı değildim böylesine. Her zaman çeşitli düşmanlarla, rakiplerle uğraşmıştım ama onlar hep başka işlerin adamları olmuştu. Karşıma hiçbir bilge, bir rakip olarak çıkmamıştı ve ben ilk kez bilgeliğim ile sınanacaktım.

Oysa ben, bir Canaan bilgesiydim; kim bana karşı gelebilirdi? İskenderiye dahil bütün çevre illerin milletleri Canaanlıların korkunç büyülerinden korkardı ve bizim hiç şakamız olmazdı.

İşte ben böyle kibir içinde, demiri altına çevirmeyi düşünürken, kervanın mola verdiği ateşin başında diğer kervan halkı ile birlikte otururken ve ateşe bakarak altın hayallerine dalmışken, yanıma beyaz ve uzun sakallı, kara gözlü, bakışlarında şeytanın azameti ve deli çekiciliği olan bir adam geldi ve bana, "Demiri altına çevirebilen kimse olmadı daha ve sen Canaanlı yamağı, sende de demiri altına çevirecek bilgi yok! O bilgi sadece bize, Piramit'in bilgelerine ait bir bilgidir." dedi.

Neye uğradığımı siz düşünün artık. Beynimin içini okuyan biri karşıma gelmişti ve o, dost mu düşman mı bilmiyordum. Ateşle sınıanıyordum ve korkudan tir tir titremeye başlamıştım.

Bu adamdan kurtulmak için sayısız büyü yapmak geçti aklımdan. Geçer geçmez de bütün düşüncelerim o adam tarafından yakalandı. "Benimle baş edemezsin genç yamağ! Beynin ve düşüncelerin artık benim için açık bir kitap gibi ve bunu sen de biliyorsun. Eğer gerçekten bir isen düşünmemeye çalış. Bakalım düşünmeden durabilecek misin?"

Damarlarımda kan yerine ateş dolaştığını hissettim bir an. Çare bulamıyor ve bu yaşlı adama karşılık veremiyordum ama yenilgiyi de öyle kolay kabul etmeye de razı değildim. İçimden sihirli kelimeler okumaya başladım.

Etrafımda bir güvenlik çemberi oluşturmaya çalışıyordum. Babamdan öğrendiğim bir büyüydü bu ve beni başka büyücülerin şerrinden koruyacaktı. "Hamir hur dasen" Bu sihirli kelimeleri hızla okumaya başladım. Kelimelerin etkili olduğunu fark etmeye başladım.

Adam yanımdan uzaklaştı, sanki çevremde koruyucu bir çember varmış gibi o çemberin dışına çıkarak bana bakmaya devam etti, bir yandan da sırtlan gibi gülümsüyordu. Ben korku içinde kelimeleri binlerce kez tekrar etmeye devam ettim. Sanki ustuğumda büyü etkisini kaybedecekmiş gibi korkuyordum.

Uzaktan bağırdı adam: "Büyülü kelimelerin şimdilik etkili ama bakalım gücü daha ne kadar sürecek?" Ne demek istediğini anlamıştım. Uyuduğumda ya da yorulduğumda ne olacaktı? Bu adamın bana neler yapabileceğini düşündükçe ürperiyordum ve dostum muhafız amirden yardım istemeye karar verdim.

Sesim zorla çıktı. Amir yanıma geldiğinde, "Hasta mısın?" diye sordu. Ben de yaşlı adamı anlattıktan sonra, adamın bulunduğu yeri elimle gösterdim. Amir dönüp baktı, orada değildi adam. Amir araştırdı, kervanda böyle bir adamın olmadığını ve çöl gecelerinin yorgun insanlara böyle hayal oyunları oynadığını söyledi. Dinlenirsem düzeleceğimi de ekledi. Ama ben o yaşlı adamın bir hayal oyunu olmadığını biliyor ve bir türlü uyuyamıyordum.

Bir daha karşıma çıkmadı o adam. Nasıl bir büyü altında olduğumu anlayamamıştım ama yolculuğumun sonuna doğru adamın ne demek istediğini

anlamaya başlamıştım. Tatmin olmayan ruhum, demiri simya yolu ile altına çevirmek istiyordu. Kolayca kazanılmış bir şeyin değeri fazla değildir. Üstelik dünyadaki altın miktarı sabittir ve asla değişmez. Sembolik bir anlatımı vardı bu öykünün. Değiştirilmesi gereken, demir değildi. Kitaplarda yazan demir, insanın kendisiydi. Bilgelik yolu ile demir altına dönecekti. Yani bilgisiz insan öğrenerek altın gibi olacaktı.

Hırslarıma gem vurmak zorunda kaldım ve simyanın sadece bir sembol bilim olduğuna kanaat getirdim. Akıllı adam, kötü hayallerden sıyrılan adamdır. Olmayacak işlerle uğraşanlar hezimete uğrarlar.

Kervan yolculuklarında yaşadığım birçok deneyim ve öğrendiğim çok şey vardır. Size şimdi Kudüs'e giden bir kervandayken başıma gelenleri anlatacağım.

Öyle garip bir denge var ki, vermekle almak arasında gizli ve büyümlü bir ilişki mevcut. Verdikçe çoğalıyorsun, aldıkça azalıyorsun. Bu çarkın nasıl döndüğünü anlayabilmek için bazı deneyimleri yaşamak gerekiyormuş, ben de yaşadım.

Kudüs'e giden bir kervan içindeydim ve ben de dahil kervanda bulunan herkes, Kudüs'e gelmeden son nefesimi vereceğimi inanıyordu. O kadar ağır hastaydım ki, sanki bin bir araya gelmiş de beni zehirlemek, illetmek için büyü yapmış gibiydi.

Bildiğim bütün yakıları, ilaç terkiplerini ulaşabildiğim malzemeleri kullanarak yapıp kullandım ama ne tür bir illete yakalandığımı bilmediğim için giderek zayıflıyor, sararıp soluyordum.

Bir devenin üzerinde, her an gelecek ölümü kararmış gözlerle bekliyordum. Sanki bir şeyler içimdeki ölüm parçalarına emir vermiş de, ölümümü hızlandırmış gibiydi ve ben parça parça öldüğümü hissediyordum.

Kurtuluşum yok gibiydi ve daha şimdiden, kulağıma gelen seslerden, bir mirasçım olmadığı için kervan ahalisinin mallarımı nasıl paylaşacaklarını konuştuklarını duyuyordum. Beni hemen öldürmediklerine şükrettim.

Kudüs'e dönen Kudüslü bir kadın, ben devemin üzerinde ruhumu ne zaman teslim edeceğimi düşünürken yanıma geldi ve sordu: "Beni tanıdın mı bilge Hortus?" Kadına dikkatlice baktım, tanıyamamıştım açıkçası.

O kadar uzun zamandan beri yollardaydım ki, sayısız kente, köye, limana gitmiş, yüzlerce kadın ve erkekle konuşmuş, ticaret yapmış ve alıp vermiştim. Bu kadını nereden tanıyacaktım! Kadının yanında sekiz yaşlarında parlak yüzlü, hiç kimselere benzemeyen, bakışlarında derin bir asalet ve suhulet bulunan bir çocuk vardı ve kadın bana minnettar bir şekilde bakıyordu.

Kadına anlamsız, acı dolu gözlerle bakarken konuşmaya devam etti: "Sen bilge Hortus, bu çocuğun hayatını ve benimkini de sekiz yıl önce kurtaran adamsın; benim sana muhabbetim ve minnettarlığım büyüktür."

Kadının konuşmasına devam etmesini bekledim, çünkü kadını hâlâ tanımamıştım. "Yine böyle bir kervanda, bu çocuğa hamileyken, sen bana yardım ettin ve bu çocuğu karnımdan çıkarıp aldın. Eğer sen olmasaydın ben de bu çocuk da ölüp gitmişti." diye ekledi kadın. Bu sözlerden sonra onu tanımıştım. Kervandaki hiçbir hekim ve hiçbir ebe kadın bu kadına yardım edememişti. Ters dönmüştü bebek anasının karnında ve kordonu boynuna dolanmıştı.

Sadece benimkisi gibi usta bir el o kordonu çocuğun boynundan alabilirdi. Çok az zorlanmama rağmen, kanlar içinde kalmış kadının karnından çocuğu çıkarıp almış, kordonu kendi bıçağım ile kestikten sonra hem doğan çocuğu hem de anası olan bu kadını ölümün pençesinden çekip almıştım.

O sırada mola vermişti kervan ve kadın beni deveden indirdi ve ateşin yanına götürdü. "Şimdi de sen ölümün kucağında duruyorsun Hortus." dedi. Nasıl olur da senin gibi bir hekim kendine şifa veremez.

Veremiyordum gerçekten de kendime şifa. Çünkü hangi illete bulaştığımı bilmiyordum. Tanımadığım bir hastalığın içindeydim. Kadın beni soydu, üzerimde bir don kalana kadar; sonra da incelemeye başladı.

Bir hekim gibi ince ince her yanıma bakıyordu. Boynumun altından başlayıp karnıma kadar inen iri siyah lekeleri görünce gözünde bir şüphe ışığı belirdi. Sanki bildik, tanıdık bir şeyle karşılaşmış gibi bağırdı kadın: "Bu kara billik hastalığı. Hortus, sen dağlı Nasıralıların illetine tutulmuşsun!"

Hiç bilmediğim, daha önce duymadığım bir hastalıktı bu ve ben Nasıra denilen yere hiç gitmemiştim. Nasıl olmuştu da bu hastalık bana bulaşmıştı. Kadın konuşmaya devam etti: "Nasıralı hacılar bulaştırmıştır sana bu illeti Hortus, hacı hastalığı denir buna. Bizim gibilerin bünyesi alışıktır bu illete. Gelir, geçer ama sizin gibi kuzeyliler alışık değildir. Ölür, giderler."

Sesim çok cılız çıktı: "Dermanı var mı?"

Vardı dermanı, çok iyi bakılmalıydı bana, iyi yemekler yemeliydim. Ve çöldeki bir bitkinin suyundan ilaçlar terkip edilmeliydi. Çölün iletirdi bu hastalık, çaresini de çöle koymuştu tanrılar ve kadın haftalar boyunca bir bebeğe bakar gibi baktı bana.

Yaralarımı ilgilendi, pişirdiği sıcak, ilacli çorbaları yudum yudum içirdi bana. Çölde topladığı bitkileri kaynattı. Gece gündüz başımdan ayrılmadı. Kendi çocuğuyla bile ilgilenemiyordu artık.

Haftalar sonra Kervan tam da Kudüs'e girmek üzereyken verilen son molada sabah güneşi ile birlikte yeniden iyileştiğimi hissettim. Bedenimdeki kara lekeler kaybolmuş, hafif izleri kalmıştı. Çok yorgun olmama rağmen, kendimi dinç hissediyordum. Kadın mutlulukla gülümsedi, anlamıştı artık hastalığı yendiğimi. Birbirimize şükran dolu sözler ettik. Birbirimize olan minnettarlığımızı dile getirdik.

Bir zamanlar, bir yerlerde yardım ettiğim bir kadının bana yardım edeceği aklıma gelmezdi. Hassas bir denge vardı ve yapılanlar, asla boş yere yapılmıyordu. O kadını kurtarmakla kendimi kurtarmıştım. Yarın zor bir anda bize yardım eli uzatan birinin, o yardım elini uzatması için bizler geçmişte kim bilir neler yapmışsınız? Ama bunu bilmeyiz.

Kötülüklerin de aynı şekilde sahibine bir şekilde iade edildiğini biliyordum ve bu kutsal Kudüs topraklarında içimin yeniden hayat ışığı ile dolduğunu hissediyordum. Kadına ve çocuğuna armağanlar verdim ve karşıma çıkan ilk yoksul insanı yoksulluktan kurtarmaya karar verdim o arada.

Verdiğim bu doğru karar bana bilgeliğin bir başka tarafını da gösterdi. Herkesin içinde büyük bir asalet ve büyük bir dünya vardır ve o cevher sadece çıkartılmayı bekler. Hiç kimse bu dünyaya boşuna gelmemiştir ve varlığının mutlak bir özel anlamı ve nedeni vardır.

Bunu bana öğretecek olan bir zenciydi ve Kervan Kudüs'e girerken, bir grup köle tüccarı tarafından zincire vurulmuş olan bu Afrikalıyı gördüğüm an iyileşmem karşılığında vereceğim bedelin bu adamın esaretten kurtarılması olması gerektiğini anladım.

Devemden indim ve kervanın yanından geçen köle tüccarlarını durdurarak usta bir tüccar gibi pazarlığa başladım. Çok da istekli bir alıcı gibi görünmemeye çalışarak köleye talip oldum.

Al külah ver takke, uygun bir fiyata anlaştık ve adamlara altınlarını ödeyip köleyi satın aldım. Kervandaki herkes bu tuhaf alışverişe şaşırılmıştı ama ben ne yaptığımı biliyordum. Demirciyi çağırıp kölenin zincirlerini kırdırdım. Köle yorgunluk ve açlıktan bitap düşmüştü, onu yedirdim içirdim, yeni elbiseler verdim.

Adını sordum; Zog dedi. Buydu adı. Fazla konuşamıyordu. Kudüs'e birlikte girdik ve bir hana yerleştik. Herkes onu benim kölem zannederken ben onu azat etmeye hazırlanıyordum. Ertesi gün kendine geldiğinde küçük bir kese altını onun kuşağına soktum. Ne yaptığımı anlamamıştı. Sonra onu Kudüs'ün yargıcına çıkardım ve bir azatlık kağıdı yazmasını istedim.

Yargıç buna sevindi, çünkü buranın insanları, insanların köle edilmesi-ne karşıydılar. Ve herkesin huzurunda bu adamın bir daha köle edilemeyeceğini söyleyerek azatlık kağıdını köleye verdi. Köle özgür bir insan olduğunu dakikalar sonra anladı ve ağladı. Neden böyle yaptığım sorulduğunda, tanrılara karşı olan borcumu böyle ödediğimi söyledim. Onlar da bundan minnettarlık duydu.

Ben köleyi salmıştım ama köle gitmedi, peşime takıldı, ağılıyordu. Zor bela anlaştık. Korkuyordu adam. Güvenemiyordu başkalarına ve benden ayrıldığı an yeniden köle edileceğini düşünüyordu. Kim bilir? Belki de haklıydı. Onun hissettiklerini ve korkularını anladım, onu bir süre daha, kendini iyi hissedeceği topraklara dönene kadar yanıma katmaya, yardımcım yapmaya karar verdim.

Bundan büyük memnuniyet duydu. Mutlaka uzun zamandan beri ona insanca davranan tek insan bendim ve bunu kaybetmek istemiyordu. Bir insanın içinde saklı olan güçleri ve asaleti kendi çabası ile ortaya çıkarmasına şahit olmak Zog sayesinde oldu. Bu zenci köle öyle büyük bir değişim yaşadı ki, bir insanın kölelikten krallığa yükselmesinin destanı gibiydi adeta. Dostum Zog, artık küçük bir kentin kralıdır ve böyle bir dostum olduğu için büyük bir gurur duyuyorum.

Zog, öğrenmeyi seven ve bilgiye sahip olmak için çırpınan iyi bir öğrenci oldu. Bilge bir olarak yetiştirdiğim ilk talebem Zog'dur benim. Ona önce kendi dilimi öğrettim. Canaan dilini öğrendi Zog. O kadar hızlı öğrendi ki şaşırıp kaldım. Beni hiç rahat bırakmıyordu. Onunla birlikte kervanlarla kentten kente gittik; geceleri, gündüzleri en ufak boşluktan faydalandı ve hep benden bir şeyler öğrendi. Ona okuma ve yazmayı da öğrettim. Birçok kentin kralları ve prensleri bile okuma-yazma bilmezken, cahil kalmışken, birçok komutan yazıcılar ile derdini anlatmaya çalışırken Zog gibi kölelikten gelen bir zencinin okuyabilmesi ve hatta yazabilmesi ona büyük ayrıcalıklar sağlamaya başladı.

Sonra ona hesap etmeyi ve rakamları öğrettim. Ardından da başka dilleri... Çevrede konuşulan her türlü dili konuşabiliyor, hatta birçoğunu yazabiliyordu. İyi bir tüccar olabilmesi için tüccarlığın sırlarını gerektiğinde kullanmak için temel hekimlik bilgileri öğrendi. Benden öğrenebileceği bir şey kalmadığına inandığı zaman başka hocalara yöneldi Zog. Tüccarlıktan kazandığı paraları öğrenmek için harcadı. Kılıç ustalarından kılıç dersleri, binicilik ustalarından at binmeyi, güreş ustalarından güreş etmeyi öğrendi.

Altının sayesinde bütün hocaların kapıları açılmıştı ona. Ücretini ödeyerek öğrenebileceği her şeyi öğrendi. Aç bir kurt gibi, bilgiye aç bir canavar gibi içine çekiyordu her türlü bilgiyi. Hocalarını da geçti kısa zamanda. Çünkü çok hocası vardı ve her birinden farklı bir şey öğrenerek yetiştirmişti kendini. Yıllar böyle geçip gitti.

Ve bir gün ayrıldık. O kendi yoluna gitti, ben kendi yoluma... Ben servetime servet katıyor ve kralımız efendimiz tarafından bir gün affedilip vatan topraklarına, Canaan'a dönmeyi bekliyordum. Servetimin belli bir bölümü ile sık sık değerli mallar satın alıyor ve bunları güvenilir muhafızlar tarafından kralıma armağan olarak gönderiyordum.

Armağanlarımı kabul ettiğini öğrendikçe umudum artıyor ve ondan davet bekliyordum.

Zog ise, bu arada çeşitli muhafız birliklerinde paralı asker olarak çalışmaya başlamıştı ve kısa zamanda onun bir muhafız komutanı olacağından emindim.

O hem hırslı hem de tutkulu bir adamdı ve fark yaratmayı biliyordu. Öğrenmeye olan tutkusu onu çok yükseltmişti ve bir gün onun Kut şehrinin

muhafız komutanı olduğunu duydum; ertesı yıl da Kut şehrinin kralının öldüğünü ve dul kalan kraliçe Hasmer'in Zog ile evlenerek onu kral ilan ettiğini öğrendim.

Bu dehşet verici öykü, bir kölenin içindeki krallık asaleti ve cevherini kendi çabası ile kendi içinden çıkarmasının öyküsüydü. Sonraki yıllarda beni sarayında çok misafir etti Zog. Kadirşinas bir adamdı ve asla nereden geldiğini unutmamıştı. Beni her zaman baş köşeye oturttu ve saygıda kusur etmedi. Bir kral bile ne zaman mütevazı olmak gerektiğini bilir ve bir köpek bile ekmek veren eli ısırmaz.

Benden dostluğunu esirgemedi Zog ve geçmişini saklamaya hiç çalışmadı. Geçmişinden gurur duyuyordu ve hayata karşı verdiği mücadelenin zaferiydi geçmişi. Ben onu kölelikten kurtaracak eli vermişim ama gerçek neden, o Kudüslü kadının beni ölümden kurtarmasıydı. Kim bilir? Uzatmaya çalışsak daha hangi nedenlere, sebeplere bağlanacaktı onun kaderinin örgüsü.

En soyluların içinde bile bir zavallı vardır. Yeri geldiğinde yenilmez denilen nicelerinin bileğinin büküldüğünü ve bir dilenci gibi yalvardığını gördüm. O zaman anladım ki, insanın ne yapacağını belirleyen kendisi değil, tanrılar ve koşullardır. Ve bir soyluyu, bir dilenci haline getiren üç şey vardır: Şeytan kadınlar, kumar tutkusu ve çok içilen şarap. Şarap konusunu daha önce anlatmışım. Diğer ikisine değinelim.

Her biri için yaşamış olduğum bir olay vardır ki, ibret olsun diye bu kataba koydum onların öyküsünü.

Artık kervancılıktan yorulup yerleşik bir hayata geçmenin zamanı geldiğini anladığımda beni o güne kadar bağına basmış olan İskenderiye kentine yerleşmenin en doğrusu olacağına karar vermişim. Servetim, küçük bir kral ve değerli bir soylu gibi yaşamaya yeterdi; ayrıca bilgelik sanatımla önemli bir saygınlık kazanmışım İskenderiye soyluları arasında. Bana bazıları bilge, bazıları ise bilge-tüccar diyordu ve her ne diyorlarsa, güzel şeyle konuşuyorlardı hakkımda. Buna eli açıklığım da destek veriyordu elbette.

Bu arada tüccarlık yapmaya devam ettim; çünkü bir insan bir şeye alışmışsa kolay kolay bırakamıyor. Dürüst, sağlam ve güvenilir adamları işe aldım ve onlara düzdüğüm kervanlarda işler verdim. Artık onlar benim adıma, çevredeki kentlere, hatta uzaktaki çekik gözlülerin yaşadığı memleketlere kadar

kervanlar sürdüler. Ticaretim büyüdükçe, servetim de büyüdü. Ama öğrenmeye ve bilgeliğe asla ara vermedim. Bana zevk veren şeylerin arasında sanatla uğraşmak vardı ve yeni mücevherler yapmakla başladım işe. Usta bir kuyumcu olmayı aşmış, bir sanatçı olmuştum ve sanatçılığın diğer her şeyden daha çok zevk verici olduğunu hissediyordum. Bir sanatçı bir ile eşdeğerdi, hatta ondan üstün bile olduğu söylenebilirdi.

İskenderiye kentinin çok soylu bir ailesi olan Bambarların en büyük çocuğu olan Muarra'ya ailesi çok bel bağlamıştı. Onun iyi yetişmesi için çok uğraşmışlardı, babaları yaşlandığında ailenin idaresini onun alması bekliyordu.

Muarra da onların beklentilerini boşa çıkarmamış ve dirayetli bir adam olduğunu göstermiş, ciddiyetini her zaman korumayı başarmıştı. Her cemaatte ondan saygıyla söz ediliyordu. Ta ki İskenderiye'ye bir gemi ile Hint ülkesinden gelen Matti isimli bir dansöz kadını görene kadar...

Kadın önce küçük küçük dans etmeye başlamıştı. Belli çevrelerde dans ediyordu. Sonra ünü büyümüş ve bütün kente yayılmıştı.

Ateş dansı denilen bir dans ile erkeklerin aklını baştan alıyor, onları baştan çıkarıyordu. Çoğu kadın onun Hint ilinden gelmiş biri olduğunu söylüyordu, ben de onun bir dansını seyrettikten sonra buna kanaat getirmiştim. Kadın öyle bir dans ediyordu ki, seyredenler üzerinden bıraktığı etkiyi ancak çok güçlü bir büyü sağlayabilirdi.

Muarra kadına tutulmuştu ve gece-gündüz onun peşinde dolaşmaya başlamıştı. Hiçbir dansını kaçırmadığı gibi kadının kendisi için özel dans etmesi için ayaklarının önüne altın sikkeler döküyordu. Ama sanki kadın acımasız bir yılan gibi Muarra'ya ilgi göstermiyordu. Aldığı altınlar karşılığında ona dansını sunuyor, sonra da ortadan kayboluyordu. Bu durum haftalarca böyle devam etti.

Bir gün kadının İskenderiye'den ayrılıp başka kentlere gideceği duyuldu. Bunu duyan Muarra çılgına döndü, kadının gitmesi engelleme, hatta kendisi ile evlenmek için ailenin bütün servetini önüne döktü. Ama kadın bu teklifi kabul etmedi. O, bambaşka bir kadındı ve Muarra'ya bir koca gözü ile bakamıyordu.

Belki de onun da tutku ile bağlı olduğu biri vardı ve o da o adamın peşinde dolaşıyordu. Kadın çekip gidince Muarra da gitti. Kadın hangi

kentteyse o da oradaydı. Ona yalvarıyor, onunla bir an geçirmek için her şeyi yapıyordu. Soylu bir adam bir dilenciye dönmüştü, aşk dilenen bir adam... Ve asla karşılığını alamadı.

Kadının peşinde ve bu uğurda aile servetinin büyük bir bölümünü harcadıktan sonra insanlığını kaybetti ve daha fazla dayamadı. Ölmüştü Murra. Onun kendini öldürdüğü söyleniyordu. Bir uçurumdan aşağı atmıştı kendini.

İskenderiye, içinde her türlü melanetin olduğu bu kent liman kentiydi ve bir liman kentinde kumar oyunu kaçınılmaz bir oyundu. Yüzlerce zar atılan, ok atılan çeşit çeşit kumarın döndüğü batakhaneler vardı kentte.

Bunların müşterileri farklı milletlerden, farklı dillerden ve farklı cemiyetlerden olmasına rağmen aynı tutkuyu yaşıyordu: kumar tutkusu...

Kumar, düşük karakter belirtisidir. Bazı eski bilgiler böyle der. Bazı bilgiler de kumar için, insanın iğdiş edilmiş maceraperest ruhunun, tekrar bulunmaya çalışmasıdır. Kumar oynayan öyle bir heyecan yaşar ki, bu heyecan ancak silahsız bir savaşçının bir aslanın karşısında yaşadığı heyecana eşdeğerdir. Aynı heyecanı yaşamak isteyen, aynı duyguları tatmak isteyen ama bir aslanın karşısına silahsız çıkma cesareti olmayan birik ruhlar, bu heyecanı yaşamak için kumar oynarlar. Böyle bir tutkudur kumar ve iflah edilmesi o kadar kolay değildir. Kendi arkadaşları ile kumar oynayanlar ise sefih ruhlardır. Çünkü onlar arkadaşlarının servetlerine göz dikmiştir ve böyle adamların karakterinden şüphe etmek gerekir.

Yine soylu bir adam olan büyük servet sahibi Maruni, bu şeytan oyununun pençesine düşmüştü. Karısının ölümünden sonra, bir daha kendinin toparlayamayan bu zavallı adam, dostları ile birlikte avunabilmek için sadece soyluların devam ettiği böyle bir kumar batakhanesine gidip kendini oyunun sihirli kolalarına bırakmaya başlamıştı. Önceleri kazanıyor, bazen ufak paralar kaybediyor, sonra tekrar oynuyordu.

Gece-gündüz bitmeyen oyunların, dönen çemberlerin, atılan zarların ve daha nice hilelerin içinde yavaş yavaş servetini eritiyordu.

Ve bir gün her şeyini kaybedip bir dilenci gibi karnını doyuracak ekmeğe dilenmeye başlaması ile kumara başladığı o ilk gün arasında fazla bir zaman olmadığı söylendi. Bu kadar büyük bir serveti yitirmişti Maruri.

Sefih bir şekilde dilenerek öldü. Artık ona bir dilim ekmek bile vermedikleri bir zaman ruhunu bırakmak zorunda kaldı. Ona acımayanlar arasında, bir zamanlar çok yardım ettiği dostları da vardı ve böyle anlarda kimin dost olduğu çok daha açık belli oluyordu. Ona ben de yardım edemedim. Çünkü onun hikayesini daha sonra başkalarından duymuştum ve duyduğumda artık çok geçti. Üstelik onun gibi o kadar çok adam vardı ki, bir kumarbaza verilecek paranın tekrar kumar masasına gideceği açıktı.

Bir insan kendini iyileştiremezse, kimse onu iyileştiremez. Düşen bir insana yardım edecek tek insan vardır, o da içindeki diğer kendisidir.

En sefih bir durumda bile insan yine kendisine müracaat etmeli, içindeki kendisinden destek ve yardım almalıdır. Çünkü her zaman kurtuluş vardır ve kurtuluşun şifresi yine kendi içimizdedir. Hiç kimseye sadece hastalık verilmez, ilacı da yanındadır ve insana düşen, ilacın ne olduğunu anlamaktır.

En soylu ruhlar, bir gün bir dilenci haline gelebilir. En sefih ruhlar ise bir soylu... Her ikisi de insanın kendi içindedir. Hangisi olacağı insanın kendi kaderidir ve siz kendinizi nasıl gösterirseniz, başkaları da size öyle bakar.

Şükür tanrılara, uzun bir ömür yaşadım ve bu uzun ömürde çok şey gördüm, çok şey öğrendim, değişen birçok şey gördüm. İnsanların tanrıları değişti, inançları değişti, yaşam biçimleri ve ahlakları değişti. Onların değişimlerini gördüm ama bunca yıl sonra da aynı değerli bilgelik kitaplarında yazdığı gibi değişmeyen tek şey oldu, onun kıyamet anına kadar değişmeyeceğine eminim. O şudur ki; bir kadının karşı koyamayacağı üç şey vardır: altın ışıltısı, büyüünün cazibesi ve aşkın anlatılamaz çekiciliği...

Eğer bu sözün değerini daha 17 yaşında genç bir bilge iken, kendi vatanım olan Canaan topraklarında yaptığım o büyük hatayı yapmadan önce bilmiş olsaydım eminim ki o hatayı yapmazdım.

O gördüğüm anda aşık olduğum, bir anda vurduğum, kralın güzeller güzeli kızı Zenissa'ydı. Daha 16 yaşındaydı. Gözlerinde öyle kara bir güzellik vardı ki, yürüyen bir büyü gibiydi ve baktığı herkes anında donup kalırdı. Bembeyaz teni ışıltı ışıltı parlardı. Ona aşık olmayan yoktu elbette ve onunla evlenmek için sıraya girenlerin ise haddi hesabı yoktu. Ben de onlardan biriydim, onu gizlice seviyordum ve benimle evlenmesi için tanrılara yalvarıyordum. Oysa Zenissa'nın gözü kralın yaverinin yakışıklı oğlu muhafız komutanı

Orgen'den başkasını görmüyordu ve kral da bu evliliğe onay veriyordu. Hem yaverini hem de muhafız komutanı olan yaverin oğlunu severdi kral. Onu kendi oğlu gibi görür ve yakınında bulunmasından hoşlanırdı.

Çok akıllı ya da çok zeki biri değildi Orgen, bilgelikten nasibini bile almamıştı. Basit zevkleri vardı ama son derece sempatikti. Çocuk gibi sevilirdi adeta. Güldüğünde bütün içtenliğiyle güler, kalbinde kötülüğün zerresinin bile olmadığı belli olurdu o gülüşlerde.

Çok da güçlü bir adamdı, ben ise zayıf, eden işi yapmamış olduğumdan güçsüz biri gençtim o zamanlar. Orgen kentte yapılan bütün oyunları kazanırdı. Her türlü savaş oyunundan galip çıkacak kadar güçlü ve zekiydi.

Kılıcına da iyi hükmederdi. Her türlü savaş silahını ustalıkla kullanırdı. Koca kentte onu sevmeyen, ondan nefret eden tek bir insan vardı, o da bendim. Ondan nefret ediyordum, çünkü o bir bilge bile olmamasına rağmen, bir bilgeden daha fazla değer görüyordu. Oysa bilgelikten üstün daha ne vardı?

Zenissa'nın ona olan aşkı ise beni çıldırtıyordu. Ve yapayalnız kalmıştım, babam bir yıl önce ölmüştü, bana yol gösterecek biri yoktu artık. Babamdan bana miras kalan bilgelik postuna oturmuş yaşayıp gidiyordum ve kentin ileri gelenlere bilgece sözler söyleyerek onlara yollar gösteriyordum.

Bir büyücüyüydüm ama büyücülük yapmam yasaktı. Kentimizin kralı tuhaf bir adamdı ve büyücülüğün tanrıları kızdığını söylüyordu. Canaan'da bir süreden beri büyü yapmak yasaktı ve büyü yapanları ağır bir şekilde cezalandırıyordu kralımız, efendimiz.

Bazıları bu cezaları yaşamıştı ve aç kalan büyücüler Canaan topraklarını terk etmek zorunda kalmıştı. Ben, babamdan ve atalarımın dolaylı krala sadık ve kralın dost insanlarından biriydim; sadece bilgelik, hekimlik ve şifacılık iznim vardı.

Bazen de fala bakıp insanlara geleceği söylerdim. Kral falıcılardan da hoşlanmazdı ama fal bakmak henüz yasaklanmamıştı. İşte böyle acı içinde bile olsa mutlu ve huzurlu geçen günlerimin sonu Zenissa'ya olan tutkulu aşkımdan dolayı yıkılıp gitti.

Bugün o kızın yüzünün şekli bile gözlerimin önüne gelmiyor. Hayalini bile hatırlamıyorum. Benim için ne kadar anlamsız bir insan. Ona neden aşık olduğumu bile bilmiyorum.

Saçma bir tutkunun mecnunu olmuşum. Gerçekte ise ona aşık olduğum yoktu. Onun bir önemi bile yoktu benim için. Benim kıskandığım o değildi, istediğim sadece daha fazla saygınlıktı. Hırslım beni alıp götürmüş ve değer-siz bir insana olarak gördüğüm muhafız komutanı Ogen'in benden daha saygın olmasını hazmediyordum.

Onu yenebilmek içindi o mücadele. Oysa ne kadar da boş bir çabaymış, herkesin değeri farklı teraziler ile ölçülür. Bir bilgeye değer veren gelir bana değer verir, bir askere değer veren ise gider ona değer verir.

Herkesin seni sevmesini bekleyemezsin, herkes herkesi sevmez ve bunun için çırpınmaya da gerek yoktur.

Bugün yüzünü bile hatırlamadığım o genç kız, benim bütün hayatımın akışını değiştirmişti ve buna hala inanamıyordum.

Aklımı, hırslarıma feda ettiğim o günlerde kralın kızı Zenissa'yı kendime aşık edebilmek için tanrının ve kralın buyruğundan çıkarak bir aşk büyüü yapmaya karar vermiştim.

En etkili olanını seçtim ve kaz çiğeri kitaplardaki sihirli sözleri yazdıktan sonra çiğeri kurutup toz haline getirdim ve bir gün bir şölen sırasında prensese içecek götüren kadına verdiğim çok altın sayesinde kaz çiğeri tozunu onun içki bardağına atmasını sağladım.

O günden sonra Zenissa çok değişti, karalar bağladı, bana delice aşık olmuştu. Büyünün dozunu fazla kaçırdığım açıktı. Daha etkili olsun diye ileri gitmiştim ve Zenissa'nın bana olan aşkı güzel bir tutkudan öte çılgınlık seviyesine gelmişti.

Dilinden adımı düşürmüyordu gece-gündüz. Beni her an yanında görmek istiyor, benim olmadığım zamanlarda çığlıklar atıyordu.

Bir hastalık derecesine gelmişti sevdası. Hırslıma yenik düşmüş, daha az etkili olan sihirli kelimeler "Ashira edin buger mun" yazacağıma onun bin kat daha fazla tesirlisi olan "Ashira edin buger kamun" kelimelerini yazmıştım.

Bir deliydi artık Zenissa ve ben evimde korkudan titremeye başlamıştım. Artık Ogen'i de görmek istemiyor, onu gördüğünde sanki binlerce canavar görmüş gibi çığlıklar atıyordu zavallı prenses.

Çok geçmeden kurnaz yaver işin sırrını çözdü. Yasaklanmış olanın yapıldığını, Zenissa'nın büyü altında olduğunu anladı, hızlı bir soruşturma sonucu kaz ciğerini içkiye atması için altın verdiği kadını konuştu ve bana ulaşmayı başardı.

Artık sonumun geldiğine emindim. Beni ya aç köpeklere atacaklardı ya da Ogen beni kendi elleri ile öldürecekti. Tutuklandım ve kalenin zindanına kapatıldım. Haftalarca Ogen'in ve yaverin adamları tarafından işkenceye tabi tutuldum. İtildim, kakıldım.

Herkesin nefreti üzerimdeydi. Aslında bir başkası olsa hemen oracıkta boynu vurulur ya da üzerinden atlar geçirilirdi ama ben soylu bir bilge aileden geliyordum ve babam yeni ölmüştü. Babamın büyük hatırı vardı kralın huzurunda.

Sonra bir gün kralın beni sadece sürgüne göndermeye karar verdiğini öğrendim. Muhafız kıtası beni yanına kattı ve servetimden küçük bir payı yanıma yolluk vererek bir daha asla geri dönmek üzere beni çöle sürdüler. Hırs-ları akıllarından fazla olanlar kaybetmeye mahkumdur.

Birçok insan kendine bile yardım edemezken başkalarına yardım etmeye kalkar. **Ruhsal kurtuluş için içinizdeki eski duvarı yıkmadan yeni bir duvar yapamazsınız. Eski duvarı yıkın ki, yeniden doğabilirsiniz.**

İnsanlar bana mutluluğun sırrı nedir, diye soruyorlar. Bence mutluluk, altına girdiğimiz yükü kaldıracak gücümüzün olmasıdır ya da bir yükün altına girmeden önce yeterince güçlenmektir.

Her zaman düşlerinin peşinde koş ama koşarken avucundaki kuşları da sıkı tut. Kuşlar olmadan düşler de olmaz. Aç bir mide nadir olarak güzel düşler görür.

Her şey bir denge üzere vardır. Dünyayı değiştirmek isteyenler, işe kendilerini değiştirmeye çalışmakla başlamalıdır. Eğri bir sopanın tuttuğu terazi eğri tartar. Dengeli bir akıl için dengeli arzular gerekir.

Evrenin bize borcu vardır; çünkü sadece doğmuş olmak bile insanı hak sahibi yapar. Yalnız tahsilatı nerede yapacağınız önemli, bazıları alacağını bu dünyada, bazıları da diğer dünyada yaparlar. Hangisi daha iyi bilemem ama ben tahsilatın bir kısmının bu dünyada yapılması taraftarıyım.

Dünyadaki bir dilber, öbür taraftaki iki huriden daha değerli gibi geliyor bana. Oradaki iki huri karşılığında buradaki bir dilbere razıyım. Hiçbir şey peşin olan kadar tatlı değildir.

Sabretmek gerekir ve gerçek sabır ise insanın tükendiği yerde başlar. Her şeyin tükendiği anda siz hâlâ dağılmadan durabiliyor ve soğukkanlı bir şekilde bakabiliyorsanız sabır taşınız güçlü demektir. Bu da sizi pay sahibi yapar. Diğerlerinden daha fazlasını hak ettiğiniz açıktır.

Belki de sabretmemek gerekir, cahil bir adam karşısında sabretmek, ona yenilmiş gibi bir görüntü oluşturabilir. Zalimler karşısında sabır, korkaklık gibi algılanabilir. Çaresizlik karşısında sabır, zayıflık gibi görülebilir.

Bence ne zaman sabretmemek gerektiğini de iyi bilmek gerekir. Başkalarında bıraktığınız etki eğer size zarar veriyorsa, hiç sabretmeyin. Aptal ve cahili kovun gitsin, zalime karşı durun, cesaretinizi herkes görsün.

İnsanın vereceği en büyük savaş, doğduğu andan itibaren seni de diğerleri gibi aynı kalıba sokmak isteyenlere vereceği savaştır. Bu savaş sanıldığından daha zor bir savaştır; çünkü onlar bir an bile ara vermeksizin çabalarını sürdürürler.

Doğduğun andan itibaren annen, baban ve diğerleri seni ellerindeki kalıba sokmak için seni kendilerine kutsal bir görev verilmiş gibi davranırlar. Onların ellerinden kurtulsan, başkaları gelir. Ve kadınlar... Onların savaşı asla bitmez, her birinin elinde kendi kalıbı, seni oraya sokmak için ölümüne bir savaş verirler, belki de onların misyonları budur. Kendi şeklinin, olması gerektiği gibi olması için kalıplardan kaçman gerekir.

İşte bu savaş bir ordu karşısında yapılacak savaştan daha zordur ve kalıba girmekten kurtulabilmiş çok az insan vardır.

Hiçbir çorba pişirilmeden içilmedi. Pişirmeden çorba içilmez. Buradaki akıl basittir gerçekte; emek vermeden bir şey elde etmek mümkün mü? Ama buradaki sır şudur: Bir şeyi elde etmeden önce onu düşünmeye başlarız, daha önce zihinde tasarlanmamış hiçbir şey elde edilemez. Belki de elde edemediklerimiz zihnimizde tasarlamadıklarımızdır.

Çok değerli bir şeyi elde etmenin ilk adımı, onu elde ettiğinizi zihninizde tasarlamakla başlar.

Başlayın adım adım, göreceksiniz uzaklar ne kadar yakın oluyor.

Bilgiden daha üstün iki şey vardı: Bilgi sayesinde elde edilmiş altın ile bilgi sayesinde elde edilmiş kadın.

Bir şeye tutkuyla bağlanıyor ama tutkuyla bağlandığınız şeyi elde etmeye çalışmıyorsanız delirirsiniz. Delirenlere bakın, onlar mümkün olmayanı düşlerler ve onları elde etmek için hiçbir şey yapmazlar. Bir de zafer elde etmiş olanlara bakın. Onlar mümkün olmayanı hayal etmişler ve bu uğurda çaba göstermişlerdir.

Bilmek isteyen, zahmete girmelidir. Her şeyin bir bedeli vardır ve bedeli ödenmeyen hiçbir şeyin değeri bilinmez. Bedel ödemediğinden öğrendiğin her şey uçup gider. Bilmek, öğrenmek demektir. Öğrenmeden bilmek mümkün değildir ve bilmek için öğrenmeye çalışmıyorsan bu durum seni zayıflatır.

Bana bilge derler, eğer çok kere düşmüş ve tekrar kalkmayı başaramadıysam, ölümlerden sayısız kere döndüysem ve kaybettiğimde tekrar kazanmayı başaramadıysam, en önemlisi çamurun içindeyken bile saygınlığımı yitirmediysen bu, bilgi sayesinde olmuştur.

12 Bilgi sahibi olduğum için bana bilge derler. Olmasaydım hiç derler miydi? Bilgi kuvvettir. Her insan içinde bir cevher ile dünyaya gelir, tanrı hiç kimseyi boş göndermez. İçinde cevher olan, bunu öğrendikleri ve sahip olduğu bilgi ile parlatmayı beceremeyenler, içindeki cevherin parlaması için bilginin gücünü kullanamayanlar, toprağın altından çıkarılmamış altına benzerler ve toprağın altında kalan altının ne kendine ne de başkasına bir faydası vardır. Meraklı bir göz başkalarının ne olduğunu öğrenir. Başkalarını iyi bilenler oyuna bir sıfır galip başlarlar.

İki türlü bilgi vardır. Biri, toprağın üzerinde dolanan bilgi. Bu bilgi insanın hayata tutunmasını sağlar ve onu bilenler yaşamayı da bilirler. Bir de toprağın altında kalan bilgi vardır ki, derinlere dalmayı göze alamayanlar bu bilgiden nasiplenemezler. Cesareti, aklı ve soyluluğu olanlar derindeki bilginin peşindedir.

Onu elde ettiklerinde, onlara diğerlerine hükmetme gücü verilir. Bazıları o bilgi ile diğerlerine hükmederken, bazıları dinginliğe razı olur ve o bilgiyi kendilerine saklarlar. Hangisi iyidir bilemem. Kudret göz kamaştırıcı bir değerdir, bazıları bundan hoşlanır ama dinginliğin yerini ne tutabilir ki?

Ben her ikisini de yaşadım. Derinlerden elde ettiğim bilgi ile kudret sahibi oldum ve başkalarını güttüm, şimdi ise derin bir dinginlik denizinde yaşıyorum.

Bir derdin pençesine düşmüş olan insan, dertlerine, derde düştüğü yerde çare bulamaz. Derdine derman arayan, derde düştüğü yerden uzaklaşmalıdır, o zaman ona derdinin dermanı verilir.

Elma ağacının her sene sadece elma meyvesini vermesi sizi şaşırtmıyor da, neden kendini geliştirmeyen, her çiçeğe konup da öz toplamayan insanların her zaman aynı meyveyi vermesi şaşırtıyor. Ruhunuz ve beyniniz ne kadar çok farklı çiçekten beslenirse o kadar fazla ve farklı meyve verirsiniz. Farklı meyve vermek isteyen insan farklı besinlerle beslenmeli.

İki türlü yüksek ruhlı insan vardır, biri yaratıcının seçkin kuludur ki, ona yüksek bir ruh verilmiştir ve o, doğduğu andan itibaren yüksek ruhunun meyvelerini verir. Bir de ömrü boyu savaşıyor, bir uçurumdan diğer uçuruma apansız koşarak ruhunu bileyenler vardır. Onlar da yüksek ruhludurlar. Hangisi daha değerlidir diye sorarsanız yanıtım belki tanrıyı öfkelenendirir ama ben yüksek bir ruhu savaşıyor elde edenleri daha çok seviyorum. Gönülüm onlara daha fazla kayıyor. Onlar sanki başkasının bahçesindeki elmayı çalanlar gibiler. Çünkü gerçekte başkasının olan aynı zamanda senindir.

Başkasının olanı aldığı anda, artık kimse onun sana ait olmadığını öne süremez. Çünkü toplamda hepimiz bir arada sadece bir nokta kadarız ve noktanın içinde olan her şey noktadır. Bu, bir evin içindeki tabağın, mutfaktan bir başkasının odasına geçmesine benzer ve hırsızlık sayılmaz, çünkü başkasının bahçesinden alınan elma hâlâ bahçededir, çünkü elmayı alan bahçenin içinde ve hatta bahçenin ta kendisidir. Hatta ağacın ta kendisi... Kimse kimseden bir şey çalmaz. Herkes zaten kendine ait olanı alır. Bir şeyin size ait olabilmesi için, artık başkasına ait olmaması gerekir.

Eğer bir şeyi alabiliyorsanız, demek ki onun üzerinde başkasına aidiyet yoktur. Olmuş olsaydı zaten alamazdınız. Deneyin isterseniz, bir başkasının tutkuyla sıkı sıkıya tuttuğu şeyi ele geçirmeye çalışın, bakalım onu elde edebilecek misiniz? Elbette hayır! Ancak gevşekçe tutulan şeyler, tutanın elinden kaçır gider. Bu da o şey üzerinde tutanın hakkının bittiğini gösterir.

Bunun en iyi örneği, kaybedilen servetlerle kadınlardır. Servetini elinde gevşek tutan, artık onda hak sahibi değildir ve servet hiç durmadan başkasına geçer. Kadınlar için de bu böyledir. Kadınına yeterince tutkuyla bağlı olmayan ve onu elinde gevşek tutan adamların elinden kayar gider kadın. Gittiği yer de onu tutkuyla, sıkıca tutacak bir başka aşiktir ve dünyanın dengesi böyle ayarlanmıştır.

Derinlerdeki bilgi, insanın sezgisidir. Sanki tanrıların elinin insana dokunması gibi bir şeydir sezgi. Hiçbir nesnel açıklaması yoktur. Hiçbir hesaba dayanmaz. Belli bir sistemin ürünü değildir. Akıl, mantık ve bilginin üzerinde bir şeydir. Bir anlık aydınlanmadır sanki. Büyük mucitler ilim adamları sezgiden çok yararlanır. En güzel yazılar sezginin ürünüdür, en güzel buluşlar yine sezginin ürünüdür. Bu tanrısal dokunuşa sahip olmanın yolu ise içsel arınmadır.

Ruhu dünyanın tozlu karanlıklarından arındıranlar ve belli bir dinginliğe ulaşanların içine doğanlar binlerce sayfa kitabın okunmasından elde edilecek olandan daha değerlidir. Sezgi sanki tanrının kütüphanesinden bir kitap almak gibidir. Ya da bir kitabın bir sayfası, bir sayfanın bir satırı gibi...

Kendilerine ilham edilenlere ne mutlu ki onlar, tanrısal ışığın bir parçasını içlerinde hissetmişlerdir. Geri kalan ise o ışığı daha da büyültmektir. Bir duvara bakan farklı insanlar farklı şeyler görürler, yine bir duvara farklı ruh halleriyle bakan aynı insanlar her defasında farklı bir şey görür. Nasıl görmek istiyorsan, öyle bakmalısın. Çünkü şeyler çoğu zaman kendilerini sizin görmek istediğiniz gibi gösterirler. Bir insanın sizi sevmesini istiyorsanız, o insanı sizi severken hayal edin. O, mutlaka sizi sevecektir. Yoksul bir insan kafasında kendini hep yoksulluk içinde resmediyorsa ve aynaya baktığında hep yoksul bir insan görüyorsa, o insan yoksulluktan kurtulamaz.

Yoksulluktan kurtulmak isteyen bilge bir kişi, ısrarla kendini bir zengin gibi hissetmeli; o zaman zincirler çözülecek ve zenginlik ona muştulanacaktır.

İlk taşı yere koymadan bir duvarı yapmaya başlayamazsın. İlk taşı toprağa koymak içinse sana bir ilk taş ve taşı koyacak bir yer gerekir. Bunun için de ilk taşın nasıl bir taş olmasına karar vermen gerekir.

Yüce ruhlu insanlar duvara koyacakları ilk taşı en iyisinden seçerler. Çünkü en iyisi ile başlayan iş, en iyisi ile devam eder. Her şeyin başlangıcı

önemlidir. İlk taşının değeri, sizin başkaları tarafından göreceğinizi saygınlığı etkiler. İlk taşınız hep iyi olmalıdır. Nasıl başlarsanız öyle devam eder.

Efendiler, küçük işleri küçümsemeyin, küçük işlerden kazandığınız büyük başarılar, daha büyük işler için size yük olacaktır. Bir satır yazıyı dikkatle kaleme alan ve yazdığı beğenilen bir bilge, koca bir kitabı yazmaya namzet edilir. İlk satırın başarısı, sonraki satırlara açılan yoldur. İlk satırı olmayan bir yazar olmamıştır asla. İlk satırla başlar bütün kitaplar ve ilk satır ile beğenilir, sonra arkasından gidilir insanın. Küçük başarılar elde etmeye çalışın ve küçük başarıların hazzını yaşayarak, başarının hazzının nasıl bir şey olduğunu fark edin.

Fark etmek ve fark edilmek hayatın nefesi gibidir. Fark etmeyen insanlar, bilginin ve güzelliğın yanından hızlı bir rüzgar gibi ona bakmadan geçip gidenler, rüzgarlar gibi fark edilmeden yaşarlar. Bir rüzgar eser ve kimdir o? Kimse bilmez, geçer gider, anında başka bir rüzgarın içine geçmiştir. O ilk rüzgar, artık kendisi değildir.

Fark edilmek ise ruhu besleyen bir gıdadır. Sadece iyi şeyler yapanlar ve yapılanın ötesinde işleri olanlar fark edilirler. Beyazın çok olduğu yerde siyah, siyahın çok olduğu yerde beyaz olanlar fark edilir. Herkesin tüccar olduğu bir kentte bir "bilge bir" kolay fark edilir, herkesin "bilge bir" olduğu yerde de iyi bir tüccar...

Hayatın sırrı da budur.

Kendi dertleri için başkalarını suçlayanlar, ne derdine bir çare bulur, ne de derdine çare olabilecek birini. Hiç kimse nankör olduğunu bildiği birine ne bir satır akıl verir, ne de bir tas çorba... Onlar ne bir satır akli sakınmıştır ne de bir tas çorbayı o nankörden; onların sakındığı, nanköre verdikleri bir satır aklın onlara keskin bir kılıç, bir tas çorbanın eritilmiş demir olarak dönmesi korkusudur.

Başkalarını yok sayanlar kendilerini de yok sayarlar. Herkes aynı noktanın içinde bir noktadır ki aslında herkes aynı "bir" in bir parçasıdır. Bazıları "Başkalarının değerlerine değer vermeyin, kendi iç sesinizi dinleyin ve başkalarının istedikleri gibi hareket etmeyin, kendi iç sesinize göre yola çıkın." diye öğüt verirler.

Yanlıştır bu. Bazen içinizden gelen, şeytanın sesidir ve sağduyulu olan başkaları sizi doğru yola davet eder. Çünkü o başkaları da zaten sizsiniz ve başkaları içinizdeki sese denge verir. Başkalarının sesine kulak verin; çünkü başkaları çoğu zaman istemeseler de doğru olanı söylerler, zira onları konuşturan kendi dilleri değil, size doğru bir öğüt vermek isteyen tanrının vesilesidir.

Başkalarının yargısı çoğu zaman doğru bir yargıdır ve kibir edip de doğru olan başkasından geldi diye bilgiden kaymayı denemeyin. Yoksa içinizdeki şeytanın fısıltılarının hükmü altına girersiniz ki o tuhaf sesler sizi ya bir bataklığa ya da deliliğin kucağına sürükler.

Yalnız dikkat edin, başkalarının sizi bir potada eritip kendi kalıbına sokmasına izin vermeyin. Her işin hayırlısı belli bir minval ve denge üzerine yapılmış olanıdır ve ne iç ses ne de dış ses tek başına iş görür.

Bir yokuştan yukarı çıkarken kibire kapılıp benim ayaklarım ve bacaklarım bu tepeyi kolayca aşar, bir desteğe ihtiyacım yok demeyin. Aksine, bu yolda fazla yorulmadan ya da bitip tükenmeden bir ağaçtan kopardığınız bir daldan yaptığınız değneğe tutunun. Bu işte ne ağaç kendisinden bir dal koparıldığı için kızar, ne dal kendisinden bir değnek yapıldığı için... Ağaç, kendisinden hayırlı bir iş için dal koparıldığına sevinir, dal da kendisinden bir değnek yapıldığına...

Yokuşlu yollarda size küçük destekler verecek insanlar vardır ve onların işi budur. Onların desteklerini kabul edin ve elden geleni hor görmeyin. Çünkü tanrı yokuş çıkana verilmesi için ağacı dalına vesile eder, dala da değnek olması için yol verir. Bunu siz zaten yokuşa tırmanmaya başladığınız zaman hak etmişsinizdir; destek almaktan gocunmayın.

İnsanın kendi içine yapacağı ruhsal bir yolculukta bile iyi bir rehber olmazsa oradaki sanırlara ve tuhafliklar silsilesine yakalanır. Rehberi olmayanlar ya da rehberi iyi olmayanlar içlerindeki kendi benliklerini keşfetmeye kalksınlar; keşfettikleri, kuruntularından başka bir şey olmayacaktır. Kimseye kendi içindikileri keşfetme ruhsatı verilmemiştir, verilmiş olsaydı eğer, keşfedilmemiş iç benlik kalmazdı. İnsan asla kendi olamaz. Çünkü zaten değildir. Parça, bütünden soyutlanmaz.

Hangi taş havada asılı kalır? Kalmaz. Bir taş ya bir duvarın süsüdür ya da toprağın bir parçası... Bir taş sadece ben taşım diyemez, kendini çevresinden

soyutlayamaz. Bunu diyen şeytanın kuruntularına kapılmış bir taştır ve ezilir, toz olur, taşılığı da kalmaz.

Bir taş ya bir duvarın parçasıdır ya da toprağın. Hiç kimse ben kendimim diyemez. Böyle demeyi öneren yarım akıllı bilgiler ise insanı hastalığa sürükler. Çünkü bir taş ya topraktan destek aldığına ya da bir işe yarayıp duvarın bir parçası olduğuna hakkıyla bir iş yapmış olur ve o zaman mutlanır.

Kimse sadece kendisine ait değildir. Erkeğin beline sürülen tohumlar, tanrıya kulluk edecek yeni nesiller yapsın diye ona verilmiştir. Erkek istese de istemese de o tohumlar onun bedeninden akacak ve önceden belirlendiği gibi kadının bir yumurtası ile döllenecektir. Hiçbir çocuk sadece babasına ve annesine ait değildir. Her çocuk toplamın bir parçasıdır ve çocuklarına büyük şeyler vehmedenler onların duvardaki bir taş parçasından başka bir şey olmadıklarını bilmelidirler.

Bir kralın çocuğu da olsa, o duvardaki bir taşın başka bir şey değildir. Herkes saygın olmak istiyor, herkes başkalarının kendisine hayran olmasını istiyor. Saygın olmak istemek bir hastalıktır, aşk da bir hastalıktır. İnsanlar neden hastalık isterler, anlaması güç.

Saygın olmak ağır bir taşı sırtından hiç indirmeden taşımaktır. Neden insanlar sırtlarına ağır bir taş vurmak isterler? Burasının anlaşılması güç. Ama saygın olmak, başkaları tarafından sayılmak insanın istemesi ile olacak bir şey değildir. Hamurunda olana saygı duyulur, olmayana ise duyulmaz. Bu kadar basittir. Hamuru sert olana başkaları şekil veremez.

Başkalarının şekil verdiği hamura ise kimse saygı duymaz. Hamurun yumuşaksa eğer, ya durumunu öyle kabullen ve kaderine razı ol ya da saygı ve itibar bekliyorsan hamurunu setleştirebilir. Bunu da başkaları ile arana mesafe koyarak yaparsın. Hakkında ne kadar az bilinirse o kadar çok itibar ederler sana ve yaptıklarının nasıl yapıldığını ve ulaştıklarına nasıl ulaştığını ne kadar az bilirlerse o kadar çok saygı duyarlar sana. Eğer saygı duyulmak istiyorsan, kendini ve işlerini büyük bir sır perdesinin arkasına gizle. Bu iş bu kadar basit. Ne olduğunun ve ne yaptığının önemi ise hiç yok.

Bir şey olmak ya da olmamak bizim elimizdedir diyenler, hayatı iyice anlayabilmiş bilgiler değildir. Eğer öyle olsaydı çakallar aslan olurdu, değil mi? Ama olamıyorlar işte. Bir çakal aslan olmayı isteyebilir ama olacağı tek şey,

daha iyi bir çakaldır. Ruhunda çakallık olan, bir çakalla bütünleşmiş ve bir çakalın parçası olanlar değişik bir çakal olabilir ama aslan asla!

Ruhunda asalet ve yücelik olmayanlar, kendilerine yücelikten pay verilmemiş olanlar boşuna çırpınırlar. Ama onlar da bütünü bir parçasıdır ve gerçekte aslan ile çakal bir bütündür.

Aslanın içinde bir parça çakallık, çakalın içinde ise bir parça aslanlık vardır. Sıradan insanların bir anda kahraman olmalarının açıklaması budur, başka bir şey değil. Gerçek savaşçı, gerçek bir asker yüzlerce savaşa girer, sayısız çatışmayı kazanır kahraman olmaz ama sıradan bir adam bir yangından bir çocuğu kurtarır ve kahraman olur.

Böyle bir şeydir adaletin terazisi. Her zaman tarttığı doğrudur ama insanlar ondan kendilerine farklı paylar çıkarırlar. Olmak, insanın elinde değildir ve insan, hamuru kadar olur. Hamuru ekşi olandan, tatlı olması beklenmez.

Sizde eğer yüce bir ruhla bir bilge olacak hamur yoksa, bilge olmaya boşuna uğraşmayın, olacağınız tel şey bilgelik yolunda ya bir sahtekar ya da şaklabandır. Ama bilge olamayan biri çok iyi bir demirci olur ki, o da bilgelikten aşağı bir şey değildir ve hatta bilgeliğin ta kendisidir.

Sokaklardaki çöpleri iyi süpüren ve işine bağlı bir çöpçü, başka insanların hastalanmasını engeller. İyi süpürülmemiş bir sokaktan geçerken hastalık kapan bir bilge hayatını kaybedebilir. Çöpçü sokağını iyi süpürmekle bir bilgeye hayat verir ve o zaman bilgenin bir parçası olur. O da bilgeleşir.

Bir bilge, kendisi bilge olsa da onun bilgeliği bir çöpçü var oldukça olacaktır. Yani çakallar aslan, aslanlar da gerçekte çakaldır ve her ikisi de yadır-ganamaz. Siz ne olduğunuzu düşünün, hamurunuzda ekşilik varsa, tatlı olmaya çalışmayın, sizden çok iyi bir ekşi ekmeğe olur ve sevenleri de boldur.

Ekşi ekmeği seven çok güzel bir kadını bir bilge bile elde edemez. Neden şaşıyorsunuz, kadınlar hep çılgın ve ne yaptığı belli olmayan erkeklerin peşinde daha çok koşar da akıllı, uslu olanlara değer vermezler. Onların peşinde olduğu için de çakal ruhu taşıyan ekşi ekmeğe erkeklerdir ki, onların da çoğu zaman ödülü bulur. Bunu kendileri bilmez de kendilerine bir değer vehmederler.

Yumuşak ruhları çekiçle dövemezsiniz. Bakırdan kılıç olmaz. Demirciler demiri döver, çift su verip çelik yaparlar da ondan kılıç olur. Yumuşak ruhlar da zayıf metaller gibidir. Onların çığıllıkları demirci örsünün üstünde duyulmaz. Yumuşak ruhlar ve hamuru yumuşak olanlar özgürlük diye bağırırlar.

Başkalarının özgürlüklerini ellerinden aldığını düşünürler hep. Başkalarının kendilerini yönetmesine, denetlemesine karşı koyarlar. Rüzgar gibi olmak isterler, başkalarını bencillikle suçlar ve haksızlığa uğradıklarını söylerler. Bağlanmadan yaşamak isterler. Oysa delicesine özgür olan rüzgarlar bile bir şeye bağlıdır ve daha üstün bir başka rüzgarın içinde kaybolurlar.

Özgürlük diye bir şey yoktur. Özgürlük, insan yaratılışına uygun bir iş değildir. İnsan binlerce kol ile bir bütüne bağlıdır ve varlığının anlamı, bu kollar ile bütünden aldıkları ve bütüne verdikleri gerçektir.

En kutsal, en yüce ve hatta en bilge insan özgür olmayan insandır. Bir insan özgürleştikçe değeri azalır ve bir kum tanesinden daha değersiz olur. Yüce bir insan zincirlere en çok bağlanmış, zincirleri en kalın olan insandır ki, ancak özgür olmayan insanlara daha çok saygı duyulur ve onlara itibar edilir.

Özgürlük; korkaklık, sinsilik ve zayıflıktır. İlminin kölesi olmayan bir bilge, eksik bir bilgedir. Çocuklarının kölesi olmayan bir anne kötü bir annedir, işine sadık olmayan bir demirci ise kötü bir demircidir ve onun yaptığı kılıçlar daha ilk darbeye kırılır.

En iyi işler, özgür olmayan, bağımlı insanlar tarafından yapılmış işlerdir; her zaman köleler ve özgürlüğünden vazgeçmiş insanlar diğerlerinden daha fazla ödüllendirilir. İşine sadık olmayan, işinin kölesi olmayan biri zamanı har vurup harman savurur, sadık olanlar ise yeterince zamanı olmadığı için dövünür.

Köleler, özgürlüklerini kaybetmiş olanlar altına, güce ve kadına daha çabuk ulaşırlar. Özgür olmayı isteyenler, zincirlerinden boşanmak isteyenler ise başkalarının bir tas çorbasına muhtaç kalır ki, şereflerini yitirirler. Özgürlük isteyenler şereflerini yitirebilir ve insanları en özgür olan topluluklar, savaşlarda ilk yok olan topluluklardır.

Tanrı bile onları affetmez ve başlarına türlü felaketler yollar. Hiç kimse kendisine ait değildir ve başına gelene katlanamayanlar daha ağır ile

cezalandırılırlar. Onlar bilmez ama onlara verilen en büyük ceza, başkalarının hafızalarından silinmiş olmalarıdır. Onları kimse hatırlamaz ve hatırlanmayan da yoktur. Başkaları sizi hatırlayabildiği sürece varsınızdır. Bu ise kölelik içinde yaptığınız işler ile olur. Özgür ruhlar, delirmiş ruhlardır ve ait oldukları yer sadece şeytanın cehennemidir. Orada onların ne kadar çok olduklarını bilmelisiniz.

Bir bütüne ait olmayan özgürce söylenmiş sözler ya bir delinin ya da aptal bir cahilin sözleridir. Özgürlük isteği sadece aptallardan gelir.

Hiçbir kaptan, gemisinin kumandanı değildir ve hiç kimse kendi gemisinin kaptanı değildir. Kendi hayatlarına, sadece kendilerinin yön verebileceğini ve kendi gemilerini duru sulara kendi başlarına ulaştıracaklarını düşünenler hata ederler; çünkü o geminin yelkenleri başka eller tarafından dokunmuş, başka eller tarafından biçilmiş, başka eller tarafından dikilmiştir.

Yelkeni sağlam olmayan geminin kaptanı ne ederse etsin kendi gemisine hükmedemez. Bu oyuna kimse gelmesin. Atalarımızdan bizlere armağan edilmiş olan deniz ve yol haritaları olmasa kaptan gemisini götüremez. O halde nasıl oluyor da bir insan kendi hayatının kaptanı oluyor tek başına? Olamaz!

Atalarımızdan bize miras kalan hepimizin ortak malıdır ve bu maldan nasiplenen bir kaptanın hayatı da artık kendi hayatı değildir. O kapatan gemisini boş olarak süremez. O halde kimsenin kendi gemisi yoktur ve her gemide kaptandan başkaları da vardır. Bu durumda gemi kaptanın değil, herkesindir, herkesin olan bir şeyde de herkesin hakkı vardır ve kaptan bir bilge bile olsa o gemiyi kendi kafasına göre götüremez. Çünkü başka insanlar o gemiye yelken dikmiştir. Sadece kendi kurtuluşunu arayanları bekleyen tek şey yalnızlıktır. Daha da kötüsü, deliliktir. Bu, bir insanın sadece sol kolunu geliştirmeye çalışmasına benzer. Oysa beden bir bütündür, her tarafı aynı şekilde gelişmezse ortaya bir ucube çıkar.

Bir insan kendini geliştirirken, başkalarını da geliştirir. Gelişen başkaları onu tekrar etkiler ve geliştirdiği insandan kendisi de beslenerek daha da ileriye gider. Bir bilgenin talebeleriyle sohbet etmesinin nedeni budur. Bir yandan talebelerine bilgelik suyundan sunarken, bir yandan da talebenin o suya kattığı başka sudan faydalanır. Başkalarının bizi denetlemesinde fayda vardır, o zaman daha az hata yaparız.

Başkalarının bizi yönetmesinde hayır vardır, o zaman dertlerimizden sıyrılır ve kendi işimize bakarız. Hatta başkalarının bize haksızlık yapmasında fayda vardır, ibret olur da bir başkası, bir başkasına adaletsizlik yapmaz.

Size maskelerden bahsedeyim. Bilirsiniz, yılda bir kez yaptığımız büyük maske bayramımızda insanlar maskeler ile dolaşır ve içlerinde olmak istedikleri şeylerin maskelerini taşırlar. İnsanın yüzü de maske gibidir. Ağlayan bir yüz, yalan söyleyen bir dil, acı çeken bir adam... Ve daha niceleri var. Başka bilgiler insanların dürüst olmasını ve maskeli bir yüzle dolaşmamasını isterler. Ancak bu, doğru değildir.

İnsanların doğallık içinde davranmaları herkese zarar verir. Doğal duygularını maskeleymeden herkese gösterenler, öfkeliyken öfkeli, kızgınken kızgın davrananlar hem kendilerine hem ailelerine hem de topluma zarar verirler.

İnsanların yalan söylemesinde ve kendilerini düşündüklerinden farklı göstermeye çalışmalarında yarar vardır. Yalan söyleyen insan hem bir sıkıntıdan kurtulur hem de yalan söylediği kişiye borçlanır. Şuna emin olun ki, bir gün mutlaka o borcunu öder. Düşünün hangisi daha iyi, içinden geldiği gibi bütün doğallığı ile konuşan ve konuştuıkları acı dolu keskin bir kılıç gibi olan mı, yoksa içindekini gizleyip de durumu idare etmeye çalışan insanlar mı? Diğerleri kibirlidir ve kibir, büyük bir taşdır. Taşımaya gerek yok. Hiç sevmese de hatta nefret bile etse birine nezaket ile davranan bir insan, olgun ve akıllı bir insandır.

Nefret ettiği insana kötü davranmamakla hem kendini ve ailesini bir düşmanın şerrinden korur hem de karşısındaki insanın canını sıkmaz ve insanlar arasında doğacak bir sıkıntıyı engeller. Bunda bir zarar yoktur. Doğallık, hayvanlara ait bir duygudur. İnsanların yalan söylemesinde bir zarar yoktur. Yalan söyleyen bir insan bu yalanı ile belki haksız bir kazanç elde eder, karşısındaki insanı aldatır ama bu sayede aldanan insan tecrübe elde eder ve daha büyük bir kayıp karşısında daha dikkatli olur. Daha büyük yalana karşı daha dikkatli olur. O yalan ile haksız kazanç sağlayan insan ise, bir şekilde kazancından ayrılır. Çünkü o altın ile ya kendisine ya da ailesine yiyecek, içecek alır. Belki bir yerde şarap içer ve altın cepten cebe dolaşır ve yine ilk sahibine bir şekilde döner.

Altının nehirlerdeki su gibi el değiştirmesinde hayır vardır. Altınından ayrılmak istemeyen bir cimrinin altını yalanlarla alıp harcamakta bütün için bir hayır vardır; çünkü o altın damardaki kan gibi beden her yanına akmazsa, kanın gitmediği yer gibi, orası kangren olur ve beden, yani bütün bundan zarar görür.

Bir insan hile yapmak, iki yüzlü davranmak, yalan söylemek zorunda kalıyorsa ve yaşamı bu yalanlara bağlıysa, o kişinin yalan söylemesi ve hile yapması, yapmamasından hayırlıdır. Kibirli bir adam çocuklarının aklıktan ölmesine göz yumar ama yalan söylemez; kibri olmayan bir baba ise çocuklarının karnını doyumak için her türlü hileye razı olur.

Hile, yalan ve iki yüzlülük bir toplumda artarsa, o toplumun idarecileri bir mesele olduğunu anlar ve halkı için tedbir alır. Dürüstlüğü, doğruluğu vaaz edenler neyi vaaz ettiklerini bilselerdi bundan vazgeçerlerdi gerçekte. Ama onlar ne söylediklerini bilmiyorlar.

Bir çıkar elde etmek için ya da güçlü bir düşmanın şerrinden korunmak için yalan söylemekte, hile yapmakta hiçbir zarar yoktur ve bu durumun namussuzluk şeklinde değerlendirilmesi yanlıştır. Çünkü namussuzluk diye bir şey yoktur. Bunu uyduranlar altınlarını sandıklarda ve gizli odalarda saklayanlardır ve o çok altın da yalan dolan ile elde edilmiştir. Başkalarının namuslu olması gerektiğini söyleyerek altınlarını korumaya çalışırlar. Çocukları açken namuslu davrananlar kötü babalardır ve onların üzerinde çocuklarının hakkı vardır.

Ben bir hırsızım, çünkü çok kez çaldım. Bir keresinde bilge bir tarafından çok gizli bir odada saklanan değerli bir bilgelik kitabını çalmıştım. Çünkü o bilge o kitapta yazılmış olanları kendisinden başka birinin okumasını ve öğrenmesini istemiyor, "O kitap benimle beraber mezara gidecek." diyordu.

Bilginin aptal bir adamla beraber mezara gitmesinin kabullenemedim, kurduğum bir hırsızlık çetesi ile bilgenin kulesine gittim ve kitabı aldım. Kitap bana geçti, hırsızlara bolca altın dağıttım.

O kitaptan birçok bilgi elde ettim. Bu bilgiyi sizlerle ve başkalarıyla paylaştım. O kitaptan elde ettiğim bilgi sayesinde zenginlik elde ettim, başkalarının dertlerine derman oldum. Şimdi de sizin gibi talebelerim okusun diye

ders odasına herkesin okuyacağı şekilde koydum. Şimdi söyleyin bana, ben yanlış bir şey mi yaptım? Yaptığım bir namussuzluk mu? Bence değil.

Bir kralın hazinesini çapul eden çapulcular, yerinde duran altınları dolaşıma sokarlar ve yaptıkları da hayırlı bir iş olur. Zaman, zaman böyle tıkanmalar olduğunda eğer insana eli ile değerler ve altın yeniden dolaşıma sokulmamış olursa, bu durumda tanrının eli müdahale eder ve altınlar ile bilgiyi kendine saklayanlara öyle büyük felaketler getirir ki, altın ve bilgi sulara ve toprağa karılır herkesin olur.

İnsanlık tarihi boyunca meydana gelen felaketlerin nedeni de budur. Oyun kartlarını yeniden dağıtmak ve dengeyi yeniden kurmak. Birinin serveti dağılsın ki bundan başkaları da faydalansın. Ancak gerçekte değişen bir şey yoktur. Yoktur çünkü her şey zaten bir noktadan ibarettir ve her şey o noktanın içindedir.

Binlerce altın paranın bir nehir içinde akıp gitmesi ve farklı ellerde toplanması bütün için fark etmez. Ondandır bir eksilen olmaz. Bütüne bir kimse ne bir şey ekleyebilir ne de onu azaltabilir.

Yaratıldığı andan itibaren her şeyin ağırlığı ayındır ve değişen bir şey olmaz. Onun için servet elde etmek istiyorsanız, onu başkalarından elde etmekten başka bir yol yoktur. Birinin zenginleşmesi için başkalarının yoksullaşması gerekir. Eğer siz servet sahibi iseniz ve bir başkası yoksul ise onun için üzülmeysin o yoksul olsaydı siz zengin olmayacaktınız. Bu aynı anne-babalar ve çocuk arasındaki ilişkiye benzer. Babalar ve anneler gönüllü olarak sömürülmeye razı olur, onlardan eksilirken, çocuklarda çoğalır. Onlar eksilerek ölüme daha fazla yaklaşırken, çocuklar gelişir güçlenir.

Oyun bu oyundur ve tanrıların başka bir oyunu olduğunu da zannetmiyorum. Başkalarını eksiltin ki, siz çoğalın. Yalanın olmadığı yerde huzur yoktur. Sürekli doğruları söyleyen bir insan sadece rahatsızlık verir. Çirkin bir adama, çirkinsin diye doğruyu söyleyen bir başka adam kısa zamanda bir düşman kazanır kendine.

Bir fahişe bile kendisine bir hanımefendi gibi davranılmasını ister, doğrusu da budur. Bir fahişeye, hanımefendi gibi davranan bir insan aynı şekilde karşılık alır. Yattığı kadın artık bir fahişe değil, bir hanımefendidir.

Kıskançlık iyi bir duygudur, haset ise kötü. Biri insanı zenginleştirir, diğeri ise karartır. Piramitleri dikenler, konaklar yapanlar, gemiler inşa edenlerin en yoğun duygusu kıskançlık duygusudur.

Başkasının sahip olduğuna sahip olma duygusudur bu ve çok yararlıdır. Onu geçmek, onun yaptığından daha iyisini yapmak, ondan daha saygın olmak... İşte bize bütün bu nimetleri sağlayan bu güçtür. Ama hasetlik onun tam tersine, ikiz kardeşi gibi durmasına rağmen ondan çok farklıdır. Her bir insan sadece iyi şeylere bakar ve onların yok olmasını arzu eder, kendinde yapılmış olanı geçmek için bir şeyler yapma gücünü bulamaz. Onlar yıkıcıdır. Haset insanlarda nazar vardır ve çok tehlikelidir. Mallarınızı ve kadınlarınızı onların gözlerinden uzak tutun. Haset bir insan gördüğünüzde ondan uzaklaşın. Haset insanlara mallarınızdan bahsetmeyin, onları misafir etmeyin. Onlara bir tas su bile vermeyin, tasınıza haset ederler de başınızdan felaketler eksik olmaz. Onların içinde öyle kara bir güç vardır ki, gerçekten de etkilidir. Haset bir insan çocuğunuza baktığında, çocuğunuzun yüzüne çamur sürün ki, çocuğunuzun güzelliğini görmesin.

54 Kıskanç insanlardan ise kaçmayın, hatta onların yakınında durun, onlar sizi kıskandıkça onların gücü size geçer ve daha bir kudretli hissedersiniz kendinizi. Kıskanç insanlara mallarınızdan övgüyle bahsedince, onlar sizin mallarınız kıskandıkça malınızın değeri artar. On altın eden malınızı onun anlatımı ile yirmi altına çıkar. Kıskanç insanlar eğer kendilerine bir fayda sağlayamıyorsa, mutlaka size sağlarlar. Kuvvetlerini kendilerine ya da size aktarırlar.

Kıskanç insanlardan iyi dost olur. Hasetlerden ise canavar görmüş gibi kaçın. İkisinin arasındaki tek fark şudur: Kıskanç insanlar sizin mallarınızdan bahsetmeyi, onlar hakkında konuşmayı severken, haset insanlar suskunluk içinde kara gözlerle bakmayı severler. Eğer bir cemiyette mallarınızdan övgüyle bahsederken, içlerinden bazıları kara gözlerle bakıp suskunluk içinde kalıyorsa işte onlar, haset olanlardır.

Çamura attığınız altın artık başkasının olmuştur, onu oradan alamazsınız, almaya kalktığınızda ise çamura bulanırsınız. Çamura atılan altın sahibinden nefret eder. Bundan çıkarılacak kıstas şudur; sizinle birlikte yaşayan, size hizmet eden, sizin için çalışan insanlar ile kadınızı ve erkeğinizi aşağı-

lamayın, onları değersizleştirmeyin. Onlardan başkalarına söz ederken iyi sözler ile konuşun. Onlara saygı duyarak davranın.

Eğer aksini yapar da çocuğunuzu doğuran, sizinle yatağını paylaşan kadınınızı aşağılarsanız, kendinizi de aşağılamış ve altınınızı çamura atmış olabilirsiniz. Bir gün yaptıklarınızdan pişman bile olsanız artık onun size karşı olan hislerini değiştiremezsiniz.

Gerçekte ise sizin ona karşı olan hisleriniz asla değişmez; çünkü ruh bir şeyi değersiz görmeye başlamışsa hep öyle görür. Değersiz gördüğünüz her şey artık sizin malınız değildir. Ne arkadaşlarınız ne dostlarınız ne de bir başka şey... O artık serbest kalmıştır ve kendisine değer verene gider. Bundan dolayı sizi ne kadar üzseler de kadınlarınıza, erkeklerinize aşağılayıcı sözler etmeyin. İşinizi, size iş ve aş verenleri başkalarına kötülemeyin, eğer böyle yaparsanız aşağılanmış olan sizi reddeder. Böylece hem işinizden hem de size ekmek verenden olursunuz. Size öğreten, size bilgelik ve hocalık yapandan başkalarına kötü bir dille söz eden, bilgelik hamurunu da yitirir ve küçük gördüğü bilgiler artık ona ait değildir.

İnsanın bir akıl bütünlüğü vardır ve kolay kolay yoldan çıkmaz. İnsanın aklını başından alan, onu anlamsızlığa sürükleyen en büyük etki ise korku etkisidir. Korkan ya da korkutulan insanlar kadar aklını kullanmakta zorlanan başka bir şey yoktur. Korkunun temeli bilmemekten kaynaklanır.

En çok korktuğumuz insanlar ile şeyler, haklarında en az şey bildiğimiz kişiler ve şeylerdir. Bir insanı korkutmanın en kolay yolu, ona atalarından miras geçen korkuları canlandırmaktır. Bu da ölüm korkusu ile içdiş edilme korkusudur. Bu iki şey bir erkeği en çok korkutan şeylerdir.

Kadınların en büyük korkusu ise gençliğini ve güzelliğini yitirme korkusudur. Başka türlüünü kabullenemezler. Doğanın bir insanı yaşlandıracağını ve güzelliğini alacağını anlayamazlar ve onları kaybetmemek için çırpınırlar.

Bir kadına gençliğini ve güzelliğini koruyacağına inandırdığımız her şeyi çok yüksek bir fiyata rahatlıkla satarsınız. Kadın satın aldığı şeyden fayda beklemez. Ona inanması yeterlidir. Bir kadın güzel olduğuna inandığı sürece öyledir ve o inandığı sürece başkaları da onun güzel olduğuna inanır.

Kadınların bu inancı pekiştirmesi için başka şeyleri kullanmasından bir sakınca yoktur. Bir kremi yüzüne sürdüğünde güzelleştğine inanırsa bir

kadın, krem işini yapmış sayılır. Ya da bir mücevheri taktığında, o mücevherin kendisini daha güzel gösterdiğine inanıyorsa o mücevher de vazifesini yapmış sayılır.

Kadın sadece inandığı zaman güzeldir ve ona sunulan malzemenin ise bu inancı pekiştirmesi gerekir.

Korkan bir insan en tehlikeli düşmandır, ondan her tülü akılsızlığı bekle-
yebilirsiniz. Etrafa korku salmak isteyenler kendileri büyük bir sır duvarının
arkasına gizlerler. Ben bilge Hortus'dan da korkan çok insan vardır ve kork-
malarının tek nedeni ise yaşamış olduğum hayat hakkında başkalarından
duyduklarıdır. İnsanı korkuya iten, başkalarından duyduklarıdır, başka bir
şey değil. Sadece duymak bile yeterli olur. Kendi acılarının tutsağı olmuş in-
sanlar, kürek mahkumundan daha fazla acı çekerler. Onlar, ölçüyü bilmeyen
insanlardır. Kendine acıyan ve başkalarının kendisine acımasını isteyenler,
altınına çöpe atanlardır. Bu bir hastalık halidir.

Pislik çukurunun içine düşmüş, elleri kolları kesilmiş olsa bile bir insan
başkalarının saygısını kazanabilir ve bir dilim ekmek ya da bir bardak şarap
için kendini başkalarına acındırmaya çalışanlar o bir dilim ekmeğe bile sa-
hip olamazlar yeri geldiğinde. İnsanı güçlü yapan, yaptığı işi tekrar tekrar
yapmasıdır. Eli işe alışan bir insan o işi kolaylıkla yapar. Geri kalan her şey
de öyledir. Çok düşünen bir akıl, çok düşünmeyi bilir ve kolaylıkla başka fi-
kirlere uyum gösterir.

Elbette sadece seyahatlerimde ya da kervanlarda öğrenmedim bilgeliği.
Yurdum Canaan'a döndükten sonra da öyle garip sorular ve öyle garip dert-
lerle karşılaştım ki, sadece onların üzerinde düşünmek ve muhababıma der-
man bulabilmek için çareler ararken bile bilgeliğim gelişti. Her dertten yeni
bir bilgelik öğrenerek çıktım. Siz onların bazılarında bahsedeceğim burada.

Beni affeden ve bana tekrar yurduma dönme izni veren kralım efendi-
mizin huzurundaydım o gün. Bana danışmak istediği bazı konular vardı.
Uzak ülkelerden biri olan Yunan'dan büyük bir komutanın doğuya doğru se-
fere çıktığını ve ona karşı ne tür tedbirler almamız gerektiğini sordu. Çok
kötü bir durumdu bu ve bu çılgın, cesur ve dünyayı fethetmek için ölümü
bile göze alacak kadar hırslı komutanın, kralın karşısında nasıl durulması ge-
rettiğini sordu.

Ona şunu dedim: "Toz uçar, kaya yerinde kalır. Böyle büyük komutanların seferleri sırasında alınan topraklar, komutan öldükten sonra sahiplerine geri döner. Tek tek insanların üzerine oturmuş ve tek bir komutana bağlı kazançlar, onunla birlikte mezara gider. O gelecek, belki Canaan'ı yenecek. Ama unutmayın, o ölecek ve öldüğünde Canaan yeniden Canaanlılara kalacak. Bu durumda, kuvvetli bir rüzgarın karşısında kalan bir ağaç gibi kırılacağımıza, bir fırtına karşısında toprağın altında kalan kök gibi sağlam duralım ve gereğinden fazla savaşmayalım."

Ne demek istediğimi anlamıştı ve kötü günlerin yaklaşmasını metanetle beklemeye başladı. Efendimiz ile görüşmem bittikten sonra evime dönmek için sarayın kapısında bekleyen çift sekiz atlı arabama döndüğümde karşıma çok uzak bir kentten sadece beni görmek için geldiğini söyleyen bir adam çıktı ve şöyle konuştu:

"Ey büyük bilge Hortus, yıllardır ünün bütün kentleri dolaşır, senden daha büyük bir bilge, senden daha büyük bir şifacı ve senden daha büyük bir olmadığı söylenir. Aylardır yollardayım, nice binek atları yollarda telef oldu. Nice yolları yayan yürüdüm. Derdim büyüktür ve çaresi sendedir derler. Bana yardım et ki, yurduma kıvanç içinde döneyim. Eğer sen de bana derman olmazsan, aha cesedim şuraya yığılıp kalsın da Canaan akbabalarına yem olayım."

Acı mıştım bu zavallı adama ama adamın ağzının hâlâ laf yapabilmesi beni şaşırtmış, onun bir şair olduğunu düşünmeye başlamıştım. İyi bir ev sahibinin konuğuna göstermesi gereken saygıyı gösterdim ve onu arabama alıp sarayına götürdüm.

Yolda bana bir şeyler anlatmaya çalıştı ve ben ona, "Ey saygıdeğer yabancı, her şeyin yeri vardır. Derdinin dermanını arabada konuşamayız. Unutmayın, yerin kulağı vardır ve her sır, her yerde ortaya dökülmez. Bırakın sizi misafir edeyim. Dinlenin, rahatlayın sonra sizin dertlerinizi dinleyeyim."

Ne demek istediğimi anlamıştı yaşlı adam ve hüznü başını eğdi. Onu evime götürdüm ve dinlenmesine izin verdim. Hazır olunca huzuruma aldım ve derdini sordum.

Adam, "Bir zorba her şeyimi elimden aldı bilge Hortus. Benim yaşadığım topraklarda adalet yoktur. Duymuşundur batının adaletsizliğini. Yurdumun

prensi önce topraklarımı elimden aldı, sonra güzel karımı ve çocuklarım da ona hizmetkar edildi ve ben canımı zor kurtardım zorba prensin elinden. O günden beri adalet arar dururum nice bilgelere, nice rahiplere, nice yargıçlara derdimi açtım ve bana bir yol göstermelerini, prensin benden aldıklarını geri vermelerini sağlamasını istedim. Ama onlar bana 'Eğer bir prens senin olanı senden aldıysa hakkı olanı almıştır. Kaderine razı ol. Kılıcı keskin olmayanı adalet de olmaz. Eğer tanrılar bile senden el çektiyse bir rahip, bir prense karşı ne yapabilir? Canını kurtardığına şükret ve kendine yeni bir hayat kur.' dediler. Ben de son çare olarak sana geldim. Senin bana bir öğütte bulunacağına inanıyorum." dedi.

Onu tekrar odasına gönderdim ve dertleri üzerine düşüncelere daldım. Bu zavallı adama gerçekten yardım etmek istiyordum ama ona daha önce öğüt veren bilgiler, yargıçlar ve diğerleri akla yatkın öğütler vermişlerdi ve bu zavallı adam boşa hayal görüyordu. Çünkü gücü ve altını olmayan başına geleni kabullenir.

50 Kuralı altını olan koyar. Kuralı kılıcı keskin olan yıkar. Ne yapabilirdi ki bu zavallı adam zorba prense karşı? Adamın elinde bir şey yoktu. Ne kötü günleri için kendine sadık dostlar edinmişti ne de onun için savaşacak askerleri kiralayacak altını vardı. Uzun yıllar mutlu yaşadığı belliydi ve başına bir bela gelmeyeceğini düşünerek tedbir almamıştı. Toprağını elinden aldıklarında sesini çıkarmamış, kabullenmişti. Çocuklarını elinden aldıklarında yine sessiz kalmıştı ve en son, namusu olan karısını da elinden aldıkları zaman sadece kendi canını kurtarmak için kaçabilmişti.

Kim bir başkasının savaşı için karşılıksız dövüşür? Kimse. Kimde gerçekten yüksek bir asil yürek var ki, aciz bir adama kaybettiklerini geri verebilmek için yola düşer? Yoktur. Kahramanlar bile, ucunda bir madalya, güzel bir kadın, cennet ve büyük sözler ile büyük insanların övgüleri olmadığı sürece kendilerini ateşe atmazlar. Karşılığında maddi ya da manevi bir hiç alacak olan savaşçı asla savaşmaz.

Ertesi sabaha kadar bu adamın derdine bir çare bulabilmek için düşündüm, bana atalararımdan kalan bilgelik kitaplarını karıştırdım belki oradan bir çare bulur da bu adamın içini soğutacak, ona yeniden hayat ışığı verecek bir öğüt bulurum diye. O sabah adamı huzuruma çağırdığımda öğütlerim hazır-
dı. Ona şöyle öğüt verdim:

“Elinde bir hiçten başka bir şey yok. Elinde bir hiç olan, hiçi kendine silah yapar. Sen de öyle yapacaksın. Yurduna geri dön ve yol boyunca bir miktar altın biriktirmeye çalış. Altını nereden alacağının bir önemi yok artık. Çünkü tanrılar sana adalet borçludur ve seni yaptıkların için yargılamaya hakları yoktur. Altını nasıl bulacağın senin maharetine bağlı. İster yol boyunca insanlara boş hayaller sat, onları dolandır, ister yüreğini titret ve çal. İster kılıcının keskinliğine güven ve yol kes. Kendi davası için eli kılıcına gitmeyen adam için kimse kendi kılıcını çekmez. Önce kendin cesur olacaksın ve sızlanmayı keserek bir erkek gibi elinde olan hiçi, yani hayatını tehlikeye atarak güçleneceksin. Bir de yol boyunca sürekli kılıcın ile talim yapacak ve kılıcının kolun gibi sana itaat etmesini sağlayacaksın. Yurduna döndüğünde ise bir gölge olacaksın. Dikkat et, kimse senin döndüğünü öğrenmesin. Ve korku salacaksın, elindeki hiçbir, gece ölümün gölgesi olacak ve prensin iki askerini öldürecek. Yaptığın her iş için imzanı bırakacaksın. İşaretler kadar korkunç olan şey yoktur.

Tek bir adamın zorbalara karşı yapabileceği şey, korkunun gücünü kullanmaktır. Bazı geceler bir kurt olacak ve prensin hayvanlarını telef edecektir. Başka bir gece onun çok yakınına kadar sokulacak ve koynundaki kadını çekip alacaksın. Böylece zorba prens kısa bir süre sonra başına büyük bir bela geldiğini düşünmeye başlayacak ve korkacak. Sadece o korkudan kurtulabilmek için bile sana topraklarını, kadını ve çocuklarını geri vermeye razı olacak.

Hata edersen yakalanır ve öldürülürsün, bu uğurda kaybedeceğin, tehlikeye atacağın tek şey hayatındır ve bu durumda o da bir hiçtir. Hiçten bir şeye ulaşmak istiyorsan, hiçlik silahın ve kendi savaşını ver. Düzenin sahibi olanların en korktuğu şey, düzenin bozulmasıdır. Sen yaptığın gizli işlerle onun düzenini bozacaksın. Gerisi pazarlığa kalmıştır. Şimdi git ve hiçliğinden geleceğini inşa et.”

Bu zavallı adama işte bu şekilde öğüt verdim. Çok kıymetli bir ödülüdür bu. Kalelere sahip olanlar, kalelerinin yıkılmaz, ulaşılamaz ve ele geçirilemez olduğunu etrafa yayarlar. Gerçekte ise hiçbir şey tam olarak ayaklarının üzerinde durmaz.

En büyük kaleler, küçük bir gedik ile ele geçirilir. En büyük ordular, küçük bir çatışmanın kaybedilmesi bozulur. Yıkılmaz denilen nice krallar bir soytarının ihaneti ile yıkılır. Elinde bir hiç olan kadar güçlü bir ordu yoktur.

Hiçliğini altına çevirmek, hiçliğini güce dönüştürmek istiyorsan, hiçliğin silahın olsun, elinde bir hiç olan kadar cesur bir savaşçı yoktur. Elinde bir hiç ile bir kervana saldıran adam mutlaka birkaç deve yükü elde eder.

Ey elinde bir hiçten fazlası olmayanlar, tanrılar size borçludur ve yaptıklarınızdan ya da yapacaklarınızdan dolayı tanrılar sizi ne yargılayabilir ne de cezalandırabilir. Elinde bir hiç ile saldıranlar saldırdıkları yerden mutlaka bir parça koparır.

İşte böyle o öğüt verdiğim adam yurduna döndü ve tam da öğüt ettiğim gibi davrandı. Onunla ilgili haberler zaman zaman bana ulaştı ve ben onun sırrını hep korudum. O adamın geldiği prenslikte birden bire bir eşkıya peydahlanmıştı ve özellikle prensin mülküne saldırıyordu.

Bunun o adam olduğuna emindim. Sonra aynı prenslikten, kurt adam öyküleri, uğursuz çakal adam haberleri gelmeye başladı. Hepsinin de o adam olduğuna emindim.

Bir gün prensin öldüğü haberini aldım. Odasına giren bir çakal adamı gördüğünde korkudan çatlayıp ölmüştü. Gerisini bilmeye gerek yoktu artık. O adam bir hiçi bir güce dönüştürmeyi başarmıştı. Elinde bir hiçten başka bir şey olmayan adamlar eğer yeterince cesursa çok iş yaparlar.

Siz değerli talebelerime yeni bir öğüde ve bilgeliğe vesile olsun diye bir başka hatıramı anlatacağım.

O sıralar, çok uzun zamandan beri tecrübeye devam ettiğim yeni büyü deneylerimi yazılı hale getirmekteyim. Bugün, büyü dediğimiz bu şeylerin bir gün gelecek, günlük yaşamın sıradan işlerinden olacağını biliyor ve hissediyorum. Bitkilerin terkininin insan üzerindeki büyü etkisi konusunda çok çalıştım ve güçlü sonuçlar elde ettim.

Aklını yitiren insanın aklını geri kazanması, sinirleri bozuk olanları eski haline getirmek, korkak ruhlara cesaret vermek, daha iyi düşünmeyi sağlamak gibi birçok faydalı etkileri olan terkipleri çalıştım ve başarılı oldum.

Kitabımın üzerinde çalışırken, hizmetkarım bir konuğumun geldiğini söyledi. Bana gelen konuklar genellikle derdi olan insanlardır. Çok az

sohbet için gelirler, çünkü ben sohbet etmektense çalışmayı tercih ederim ve sadece kendisinden ilham alabileceğim ya da bilgi sahibi olacağım kişilerle ve sohbet adabı olanlarla sohbet ederim. Ancak talebelerim yeri ayırdır. Öğrettikçe çoğaldığımı biliyorum.

Konuğu içeri almalarını emrettim ve derdi olana, derman olmak bir bilgenin birinci önceliği olduğu için misafirimın karşısına çıktım.

Canaan kentinin soylu ailelerine mensup bir kadındı gelen. Çok güzel, bakımlı ve endamlı bir kadındı ama büyük bir derdi olduğu her halinden belliydi. Böylesine güzel kadınların, inanılmaz bir şekilde en büyük dertleri aşk olurdu ve aşk konularında verdiğim tavsiyelerin işe yaraması nedeniyle böyle kadınların huzuruma çıkıp yardım istemesine alışkıttım. Onu huzuruma aldım ve derdini anlatmasını istedim.

Aşıktı bu kadın hem de yasak bir aşkın pençesindeydi ve bu günahkar aşkına bir çare bulabilmek için benden öğüt istiyordu. Anlat derdini dedim ve anlatmaya başladı: "Beni bilirsin yüce bilge Hortus. Ben senin elinde büyüdüm sayılır. Ailemin ilk doğan bebeği ben olmuştum. Bena bir prensesten daha aşağı bir şekilde bakmadı ailem. En iyi mürebbiye kadınların elinde yetiştim. Bana her şeyin en iyisini, en pahalısını giydirdiler, en iyisini yedirdiler. Dünyanın merkezi olduğumu düşündüm hep. Sonra iki yıl sonra kız kardeşim doğdu. Ona da bana baktıkları gibi baktılar. Bir sarayın içinde iki güzel prenses gibiydik. Ama beni her zaman kardeşimden biraz daha üstün tuttular. Bunu her zaman hissettim. Her şeyin biraz daha iyisini bana aldılar. Ve nice taliplerim çıktı ben genç ve güzel bir kızken. Her birinde bir kusur buldum. Zengin tüccarların genç ve yakışıklı oğullarını reddettim. Nice muhafız komutanı kapımdan hüsrana ile ayrıldı. Nice soyluyu üzdüm, onlara hüsrana yaşattım. Benden yüz bulamayan, evlilik teklifini kabul etmediğim soylu Kuruni kız kardeşime talip oldu ve onunla evlendi. Şimdi mutlu bir evlilikleri var. Benim içimi yakan şey ise şimdi Kuruni'ye aşık olmam. Bundan ne onun ne de kardeşimin haberi var. İçimde bir ateş büyüyor ve soluyorum. Şimdi ben ne yapacağım? Bana bir öğüt ver yüce bilge Hortus."

İşte böyle. Bir kadın, elinden kaçırdığının peşine düşmüştü. Tanrıların gazabı gibi bir şey.. Ona şöyle öğüt verdim:

"Aşk denilen şey, doğanın ve tanrıların en karmaşık işlerinden biridir. İnsanların en akli başında olanı bile bu kuvvetin etkisinde kalabilir. Senin aşık

olduğun muhtemelen soylu Kuruni değildir. Seni cezbeden içine ateş düşüren sadece onları mutlu görmek ve o mutluluğu kardeşinin değil de senin, kendinin hak ettiğini düşünmendir. Eğer onlar o evlilikten mutsuz olsalardı, o zaman da şöyle düşünecektin: 'Tanrılara şükür ki, bu adamı reddetmekle büyük bir mutsuzluktan kurtuldum.' Oysa şimdi elinde kaçırılmış bir fırsat var ve kafanda her şeyi yeniden ama hastalıklı bir şekilde kuruyorsun.

Kafan karışıyor, ona aşık olduğunu, onun senin hakkın olduğunu düşünüyorsun. Çünkü onlar çok yakınında ve her gün onları mutlu görmek kafanı karıştırıyor ve başka ihtimallerin olduğunu fark etmiyorsun. Onu başka biri ile kıyaslamadığın için, onu gözünde yüceltiyor ve ona olduğundan fazla değer veriyorsun.

Aşk, insanların kendi kafalarında yaptığı kurgudan başka bir şey değildir. Zihindeki bir oyundur. Eksik olanı kapatmak için, zihnin ürettiği bir hayaldir. Bundan dolayı aşık olduğumuz insanları gözümüzde tanrılar ve tanrıçalar seviyesine yükseltiriz. Onların eksikliklerini görmekten koktuğumuz için gözlerimizi kamaştırır ve onlara alıcı gözlerle bakmayız. Gerçekte onların da başka insanlardan farkı yoktur ve insan eksiklikleri ile insandır.

Akıllı bir tüccar bir malı alırken, eksiğine iyi bakar, mala ona göre fiyat biçer. Eksiği, gediği olmayan hiçbir mal yoktur. Çok güzeldir ama renginde kusur vardır. Renkleri çok güzeldir ama dokumasında eksiklik vardır. Tanrılar tarafından yapılmamış ne tam olarak doğru olabilir ki? Hatta tanrıların yaptığı biz insanlarda ki kusurlar, diğer her şeyden daha fazladır.

O halde biz insanlar gerçekte neye aşık oluruz da sıradan, bizim gibi olan insanları, tanrılar mertebesine yükseltiriz? Bizim aşık olduğumuz olasılıkların hayalinden başka bir şey değildir. Bir mizansene, kafamızda yarattığımız bir sahneye aşık oluruz. Çünkü o sahneyi biz yaratmışızdır ve sahnenin tam olabilmesi için eksik parçanın da orada olması gerekir. Bu da aşık olduğumuz kişidir.

Bir tek o eksiktir kafamızda yarattığımız o sahnede mükemmelliği tamamlayabilmek için. Oysa kimse bir diğerinin kaderi değildir. Kimse, kimse için yazılmamıştır tanrılar tarafından. Çünkü zaten ne tek bir kader, ne de bu kaderin sahnesinde tek bir oyun vardır. Attığınız her adımda kader tekrar inşa edilir ve her defasında sahne değişir. Değişen her sahnede oyuncular da değişir ve artık ne sahne eski sahnedir ne de oyun...

Bir hastalığı iyi etmek için iyi bir sihir gerekir. Sihir odur ki; bir ilacın ter- kibidir bazen, bazen de kafamızdaki dağılmış olan her şeyi yerli yerine koyan iyi bir öğüt... Bazı hastalıklara da uzaklaşmak, mekan ve hava değiştirmek iyi gelir. Çünkü hasta olan insan değil, mekandır bazen ve aşk işlerinde de çoğu zaman hasta olan mekandır, insan değil. Kapkara, kapalı bir odada ya- şamaya mahkum olmuş bir insanın hayal edeceği hiçbir şey gün ışığı ile ilgi- li olmaz. Çünkü mekan hastalıktır ve ilacı ise mekan değiştirmektir.

Soylu Kuruni'ye aşık olan kadına uzun bir yolculuğa çıkmasını öğütle- dim. Bir başka kentte, başka insanlar arasında karışık zihninin yerli yerine oturacağını söyledim. O da öyle yaptı, hastalanmış olan mekandan gitti. Çok da uzak olmayan bir kentte yaşayan diğer soylu akrabalarının yanına yerleşti. Garip olan şudur ki, o kadın bana daha sonra başına gelenleri an- lattığında verdiğim öğüdün hemen işe yaramasıydı. Her gidişte bir hayır var- dır. Daha kent sınırlarından çöle girmeden unutuvermişti Kuruni'yi ve ona olan aşkını. Kervanın koruyucu muhafız komutanı birinin kaslı bedeninin ve çakmak çakmak bakan cesur gözlerini görünce ona tutulmuştu. Ve aynı an- da Kuruni'nin hayali kaybolmuştu kafasından. Yol boyunca sadece muhafız komutanını düşünmüş, kendini onunla birlikte hayal etmişti. Kadınlar böyledir. Onların zihinlerinde garip bir sır vardır. Bir kadın aşkla ilgili dav- ranışlarından dolayı çok fazla sorumlu tutulamaz. Çünkü onların zihinleri çoğu zaman kendi iktidarlarında değildir. Anlayış göstermek gerekir. Onu da diğer kente ayak bastığı anda unutuvermişti. Karşısında akrabalarından soy- lu bir genci görünce gözleri kamaşmıştı bir anda. O kadar zarif ve iyi giyim- liydi ki... Akrabasının kendisine evlilik teklif etmesini beklemişti haftalar boyu. Ona anlayış göstermiş, iyi davranmış, onun için süslenmiş ve onun için giyinmişti.

Bir kadının hedefinde olan bir erkeğin yapabileceği fazla bir şey yoktur. Bir kadın, bir erkeği hedeflemişse, bu savaşta ona şeytanlar yardım eder ve şeytanın planları çok karmaşıktır. Eğer kadınlar böyle durumlarda şeytanın yardımını almasaydı, hiçbir erkek kadınların kölesi haline gelmezdi.

Bir erkek ne kadar aksini iddia ederse etsin, bir kadına aşıkça eğer o bir köle olmuştur, kral bile olsa... Bir zamanlar aşkının kurbanı olan o kadının, şimdi yeni erkeği, aşkı olan akrabasını parmağında oynattığını ve çok mutlu

olduğunu duydum. Bir kadını mutlu edecek ender şeylerden biri, değerli par-
lak taşlar ve altından sonra elbette, kendi şekil verebileceği bir erkektir. Ka-
dınlar erkeklerle oynamayı çok severler.

Size bir ders olay ve bir başka öğüt vereceğim şimdi anlatacağım olay ile.
Nesilden nesile aktarılmış çeşitli ilim ve büyü kitapları temel Canaan büyü-
leri geleneğinin sürdürülmesini sağlıyordu ve bu hazinelerin büyük bir kıs-
mına da ailem dolayısıyla ben sahibim.

Zamanımın büyük bir bölümünü onları okumakla ve işe yarayıp yarama-
diklerini anlamak için denemeler yapmakla geçiriyorum. Çok sıcak bir yaz
günü... Ağır rutubet insanın nefesini kesiyor. Canaan insanı bir parça gölge-
nin altına sığınabilmek için uğraşiyor. Ben ise rahatım, rutubetin etkisini kır-
mak için Vunkara çayı demledim ve içtim. Canaan'ın zengin ve büyük tüc-
carlarından Samir yaveri ile dünden haber gönderdi.

Bir derdi varmış ve derdine dermanı benim ocağında arayacakmış. O
gün akşamüzeri gölgeler uzamaya başlayınca ocağıma gelmesini söyledim.
Kafamı, küçük sarayımın penceresinden dışarı uzatıp baktığımda gölgelerin
akşam güneşinin ışıkları altında uzamaya başladığını gördüm.

Sarayımın dış kapısından içeri yaveri ve korumaları ile giren şişman
tüccar Samir ile göz göze geldim. Böyle zengin ve kudretli bir adamın da çö-
zemediği dertleri olduğunu ve büyü marifetine başvurduğunu görmek beni
sevindirdi.

Bir kez daha bilmenin, altından daha değerli olduğunu anladım ve bil-
diklerimin ne kadar altın etmesi gerektiğini düşünmeye başladım. Altını ve
derdi ağır olana verilecek bilginin karşılığının da ağır olması gerekiyordu.

Tüccar Samir, her hareketi ile nasıl zengin ve itibar sahibi bir tüccar ol-
duğunu gösteriyordu sanki. Daha göz göze geldiğimiz andan itibaren ticare-
te başlamıştı bile. Bir alışveriş yapacaktı ve pazarlık olmadan, alışveriş de
olmazdı.

Çok ağır bir derdi olmasına rağmen, dertli olan kendisi değil de, sanki
dertli olan benmişim gibi bana acıyan bir dostun gözleri ile bakmaya başla-
mıştı. Daha ona oturması için yer göstermeden konuşmaya başladı ve şöyle
dedi:

"Canaan'ın kudretli bilgisi Hortus, yazık değil mi sana bu havada sıcak odana kapanmış eziyet çekersin. Bana bir haber salsaydın, sana soğuk şerbetlerimden gönderirdim."

Birkaç iltifat dolu söz, bir parça yiyecek ve içecek karşılığında benden almak istediğini ucuza, hatta bedavaya kapatmaya çalıştığını anlamaya çalışmışım tüccar Samir'in. O, çok usta bir tüccardı ama ben bilgiye hükmeden bir bilgeydim ve ondan daha üstün olduğumu göstermenin zamanı gelmişti.

Ayağa kalkmadan, hatta başımı bile kaldırmadan, söylediklerini duymamış gibi yaparak sediri gösterdim ve oturmasını söyledim.

Tüccar Samir oturmuş ama susmamıştı. İlk sözlerinin karşılığını alması onu yıldırılmazdı, konuşmaya devam etti:

"Biliriz ki, derdin büyüktür Hortus, ama belki de derdi olan sen değil de haremindir. Kuzey illerindeki kadınların pek bir doğurgan olduğunu biliyorum, çok yakın bir dostum var. İşte bir atlı salayım, sana hareminden en doğurgan, en genç ve en güzel kadını göndersin. İtibarlı tüccar Samir'den sana hediyem olsun."

Bana hayali rüşvet ve çıkar sağlıyordu tüccar Samir. Derdi olan oydu ama benim derdime hayali çareler sunuyordu. Sadece boş vaatler... Uzaktan gelecek doğurgan bir kadın vadinin karşılığında benden alacağı değerli bir bilgi ya da büyü ile kendi derdini bedavaya çözecekti. Boş vaatler karşılığında peşin tahsilat yapacaktı.

"Dostluğun ve iltifatların için sana şükran borçluyum, itibarlı tüccar Samir. Hortus senin gibi değerli bir dosta sahip olduğu için her zaman duacıdır ama senin gibi usta bir tüccarın da bildiği gibi vakit nakittir ve değerli zamanımı sözler dinlemekle harcayacağıma ilim kitapları okumak için harcarım. Derdin her neyse sözle ki, ilacı her neyse vereyim. Terkibi zaman alacaksa, terkibi ile uğraşayım değil mi?" şeklinde karşılık verdim ona.

Sözlerime bozulmuş ve beni etkileyemediği için de üzülmüştü. Pazarlığı kaybettiğini anlamıştı. İtibarlı tüccar Samir'de pazarlık oyunları bitmezdi ama şimdi kararız duruyordu. Beni tartıyor ve daha ne kadar pazarlık oyunlarına devam etmesi gerektiğine karar vermeye çalışıyordu. Tüccarlığın en temel prensibi olan "Pazarlık" onun için bir oyun gibiydi. Hiçbir şeyi pazarlık

yapmadan, malın değerini yerlere vurmaktan, alıcıyı ya da satıcıyı terletmeden, onun oyunlarını bozmadan satın almazdı itibarlı tüccar Samir.

İnsan ruhundan ve karakterinden çok iyi anlardı. İstese kendini Canaan'a peygamber bile ilan eder de, peşine bütün Canaan'ı takar,  ollere bile vururdu kendini peşindeki inananları ile birlikte ama o, peygamberler gibi sıkıntıyı seven bir adam değildi ve keyfine çok düşkündü.

İnsanlar her zaman kendilerini, yakınlarını, sahip olduklarını ve satmak istediklerini yüceltir ve piyasasını yaparlardı. İtibarlı tüccar Samir gibi adamlar da onların oyunlarını bozmakta ustalaşmış kendine alim diyeni yanına hizmet i, kendine soylu diyeni kendine seyyis, kendine kraliçe diyeni haremine cariye diye alırdı. Nice soylu prenses Samir'in pazarlığı karşısında direnememiş, cariyeliğe razı olmuşt .

Onun elinden büyük en kıymetli elmaslar, değersiz bir cam fiyatına kadar düşerdi. Ama itibarlı tüccar Samir için konu kendi malı olunca, sıradan bir demir kılıç bir anda Kral Süleyman'ın kayıp kılıcı olur ve değeri birden bine çıkardı.

Zengin olmak o kadar kolay değildi ve zenginliğin sırrı da usta bir pazarlıkçı olmaktı. Bir oyun, gündelik selamlaşma gibiydi bu durum ve itibarlı tüccar Samir için ve Şimdi bu oyunu bana, Canaan'ın usta bilgisi Hortus'ya oynuyordu.

Benden bir dakika önce öğrendiğini, boyayıp paketleyip bana geri satmak için tetikte duruyordu. Onun avami tüccarlık bilgisinin benim soylu bilgeliğimden daha üstün olduğunu düşünüyordu belki de. Ama yine de terdirgindi ve bu pazarlık oyununu daha ne kadar sürdürebileceğini hesaplıyordu. Bütün bu çabası ise onun büyük bir derdinin olduğunun işaretiydi. Sıkıntıyla başını salladı ve karşılık verdi:

"Haklısın Hortus, zamanın ne kadar değerli bilirim ama itibarlı tüccar Samir ocağına geldiyse eğer, itibarına uygun ağırlık bekler. Acelemiz nedir?"

"Derdini söylemeyen derman bulamaz. Derdin her neyse söyle ki, çaresine bir an evvel bakalım itibarlı tüccar Samir." Yanıtım bu Şekilde oldu.

"Kimin derdi yok ki Hortus, dostlar ne içindir. Senin derdinin çaresi ben, benim derdimin çaresi sen olacaksın." diye konuşmasına devam etti.

Ona, "Şükür, benim tüccarlık bir derdim yok. Olduğunda elbette dü kanına uğrarım ama bugün derdi olan sensin ve ocağıma çare için geldir" dedim.

"Anlaşıldı Hortus, zamanın benimkinden daha az değerli değil."

"Evet öyle tüccar Samir. Hortus'tan nasıl bir yardım istiyorsun?"

Tüccar Samir pazarlığı kestiği anda ben pazarlığa başlamıştım. Kendini ve sahip olduklarımı yüceltip onu ve durumunu alçaltmaya başlamıştım. Ka- nuşmaya devam ettim.

"İtibarlı tüccar Samir, tanrının yarattığı bütün toprakları yağız atları ve güçlü develeri ile dolaşmış bir adamdır. Derdine İskenderiye'nin Mısırlı bü- yük ve derin bilgeleri çare bulamadı mı?"

Sıkıntıyla başını salladı tüccar Samir. Şimdi de pazarlığa benim başladığımı anlamıştı ve oyunumu bozmak için harekete geçti:

"Paramı İskenderiye bilgelerine kaptırmaktansa, onlardan daha az derin olsa da Canaanlı bir hemşehrime vermeyi daha doğru buldum Hortus. Za- manı boşa harcamayalım. Hazırsan neden ocağına geldiğimi anlatayım."

Bir kez daha pazarlık işine girdiğini anlamıştım tüccar Samir'in ve son sözleri çok ağırdı. Oyunu onun kuralları ile oynamak zorunda kalmak üze- reydim. Beni küçültmüş ve İskenderiye bilgelerini yüceltmışti. Benden yar- dım isterken, sanki bana bir iyilikte bulunmuş gibi yaparak daha az ücret ödeyecekti. Ona karşılık verdim:

"Tekrar İskenderiye'ye gitmeniz gereken itibarlı tüccar Samir. İskenderiye bilgelerinin derman olamadığı derde ben de derman olamam."

Sözlerimin ardından ayağa kalktım ve konuşmanın bittiğini belli etmek için ona kapıyı gösterdim. O anda benimle daha fazla pazarlık yapmak iste- mediğini gözlerinden anladım. Derdi büyüktü ve çaresi hemen gerekliydi.

"Buna gerek yok Hortus. Şimdi buradayım ve senin tavsiyelerine ihtiya- cım var."

"Canaan'ın evladı itibarlı tüccar Samir'e, Canaan'ın bilgesi Hortus, derdi ne kadar ağır da olsa elbet bir çare tavsiye eder. Buyur, anlat derdini tüccar Samir."

Anlatmaya başladı. Aslında çok basit ama çok da zorlu bir derdi vardı tüccar Samir'in.

"Bilirsin, benim birbirinden kıymetli üç erkek evladım var. Hepsini de severim ve birbirinden ayırmam. Ama zorlu günlerin geldiğini görüyorum. Artık onları birbirinden ayırmam gerekiyor belki de. Ben çok yaşlandım artık bilge Hortus. Ayaklarım gitmiyor artık. İçimden ne kervan düzmek ne de hesap yapmak geliyor. Altın saymaktan da bıktım. Bakma öyle seninle pazarlık kokan konuşma yapmama, alışkanlık işte! Ne artık bir şey almak istiyorum, ne de satmak... Artık işlerin başına çocuklarımı geçirmemim zamanı geldi. Ama ben ölünce mirasımın parçalanmasını da istemiyorum. Küçülen sermayenin gücü de küçülür. İşlerimin başına evlatlarımdan birini geçirip diğerlerini ona itaat etmesini istiyorum. Çünkü herkes eşit olursa her kafadan bir ses çıkar ve çok konuşulan yerde az iş olur. Bir işin üç sahibi olmaz. Biri emreder, diğerleri yerine getirir."

Ona, "Sen kendin bir bilge olmuşsun tüccar Samir, benden ne istersin, sözlerin bilgelik dolu." dedim. Karşılığı ibret doluydu: "Ben bilgece sözler ederim ama eksik bir bilgeyim. Eksik bir ustanın işinden hayır gelmez Hortus. Eksik adama iş yaptıran, işi eksik alır. Eksik bilgenin vereceği öğütler yolun başına kadardır. Sana geldim, çünkü senin işin bu. Sözlerinin, öğütlerinin sorumluluğunu taşıyorsun ve dilinden iyi düşünülmemiş eksik bir öğüt çıkarsa bundan, önce kendinin zarar göreceğini biliyorsun. Senin gibi bilgelerin suyu, başkalarının senin hakkında söyledikleridir Hortus. Bunun için sen boş söz etmezsin. Çünkü benim menfaatim, senin menfaatin ile bir araya gelmiştir. Bana vereceğin faydalı bir öğüt sana fazlasıyla geri döner, değil mi!"

Haklıydı tüccar Samir. Ancak menfaatlerinizi birleştirdiğinizde, bir diğeri size gerçekten iyi hizmet eder. Kendisine de bir altın düşeceğini bilen biri bir başkasının iki altın kazanmasından gocunmaz. Bir gün kendisinin de iki altın kazanacağını hayal ederek, umarak kendi bir altınını korumak için sizin iki altın kazanmanızı sağlar. Çünkü her insan, konu altın olunca en az bir başkası kadar akıllıdır ve ancak bir başkasının da konu altın olunca kendisi kadar akıllı olduğunu düşünenler hile yapmaya kalkmaz ve bir altına razı olur. Bir başkasının iki kazanmadığı yerde, başka biri, bir altın kazanamaz. Ya bir altın kazanmaya razı olun ve bırakın diğeri iki altın kazansın ya da siz iki altın kazanacak kadar altına daha yakın olun, bırakın bir başkası bir altın kazansın.

Ama üç altının üçünü de ben istiyorum, dediğinizde diğeri size karşı mücadele edecektir ve altınların hepsinden olacaksınız. Tüccarlık yapacak olan, bu öğüdü kulağına küpe yapsın.

Tüccar Samir konuşmaya devam etti:

“İşte ben, hangi evladımın benim işlerimin başına geçmesi ve hangi ikisinin ona itaat etmesi gerektiğini bilemiyorum ve bunu nasıl anlayacağımı bana öğüt etmeni istiyorum yüce Hortus ve işte öğüdünün ücreti olarak sana dört kese altın bırakıyorum. Çünkü biliyorum ki, bedeli ödenmemiş işin ve bedeli ödenmemiş öğüdün hükmü kısa sürer. Eğer bu da yetmezse, öğüdünün değeri kaç altınsa söyle bana hemen öderim. Pazarlık edecek değilim seninle, öğüt alırken pazarlık edenler, öğüt yerine kötülük alırlar. Bilgelerle pazarlık olmaz. Bunu biliyorum ve senin bilgeliğine sığıyorum.”

Sevmiştim tüccar Samir'i. Her zaman, ne zaman mücadeleden vazgeçmesi gerektiğini bilirdi. Akıllı bir adam olduğu iki şeyden belliydi. Birincisi, kendi aklının yetmediği yerde bir bilgeye gidecek kadar kibriden sıyrılmıştı. İkincisi ise aldığı her şeyin bedelini peşin para ile ödüyordu. Bir bilge bile peşin altın karşılığında, her zamankinden daha bilge olur. Ve hatta tüccar Samir, kendi menfaati için başkalarının aklını kullanabilecek kadar akıllı bir adamdı ve nerdeyse onu kendimden de üstün görecektim.

Ama o sadece kendi hayatı için bilgece davranan biriydi, ben ise farklıydım, benim işim buydu ve bilgelik sanatında elbette ondan daha üstündüm.

Tüccar Samir'e şöyle konuştum: “Övgülerin ve dirayetin için sana müteşekkirim tüccar Samir. Servetini ve ününü haklı yere yaptığın açık. Eğer hak etmemiş olsaydın ne servetin ne de ünün sende bu kadar yıl kalmazdı. Öngörülerinde de haklısın çünkü bir geminin bir kaptanı olur. İki dümeni olan bir gemi hiçbir yere gitmez, yerinde kalır. Çocuklarının hangisinin senin yerine layık olduğunu anlamak için bir sınav yapmalısın. Bu sınavı nasıl yapacağını ben sana söyleyeceğim. Ama bunun için bana üç gün süre vereceksin. Çünkü acele yapılmış işin eksigi çok olur.”

Anlayış gösterdi tüccar Samir. Giderken bir kese altın daha bıraktı. İşinin iyi yapılmasını istiyordu ve ona iyi hizmet etmek için ben de kararlıydım. Üç gün sonra huzuruma tekrar geldi ve selamlaşma faslından sonra ona çocuklarını nasıl bir sınava sokacağını şöyle anlattım:

“Tüccar Samir, sen bir tüccarsın ve çocuklarının da iyi birer tüccar olmasını ve senin servetini daha da büyütmesini istiyorsun. Seni gururlandıracak olan da budur. Elbette bir baba olarak mallarını en iyi olana bırakmak, diğer iki kardeşinin de ona itaat etmesini istiyorsun. Karar verirken, ne onların yaşına ne de eğitimlerinin değerine bakacaksın. Çünkü işi altınla olan da bunlar değil başka değerler aranır. Onların aklını, sabrını, dirayetini, cesaretini, ölçülülüğünü, zekasını ve basiretini ölçeceğim. Bunların hepsi tek birinde toplanmış olmayabilir. Hangi değer bir diğerinden daha üstündür, diye düşünebilirsin. Basiret sınavında kazanan, zeka sınavında kazanan daha mı üstündür? Ya da sınavların en çoğundan kazanan mı daha iyidir? Hiçbiri tüccar Samir. Bu sınavların sonunda üç oğlun da sana gelecek ve bir şeyler söyleyecekler. Şimdi sana bir kağıt veriyorum ve bu kağıtta yazan sözleri sana söyleyen hak ediyordur senin postunu. Diğerlerine itaat etmek kalır. Şimdi açma o kağıdı ve sınavlar bitene kadar da kağıtta yazanı okuma. Sınavlar bitmeden kağıdın mührünü kırma, yoksa uğursuzluk gelir. Bir de bu kağıttan çocuklarına söz etme. Haberleri olmasın, yoksa içlerine, kağıtta ne yazıyor, diye kurt düşer de sınavlarda gevşek davranırlar.

Çocuklarının aklını sınamak için onları çöldeki Surrin kavminin topraklarına gönder birer birer ve onların arasında birer hafta yaşamalarını iste onlardan. Döndüklerinde tek tek benim karşıma gönder onları ve hangisinin akıl sınavından geçtiğini söyleyeyim ben sana. Sen de yanlarında bulun ki, neden böyle bir karar verdiğimi anlayabilesin. Bir de sınava sokulduklarını bilmesinler.”

“Neden Surrin kavmi bilge Hortus? Onlar son derece vahşi ve yabancıları sevmeyen insanlardır.” diye sordu. Ben de ona “Kim bilir? Belki onlar da bizi son derece vahşi ve yabancıları sevmeyen insanlar olarak görüyorlar. Sen dediğimi yap.” diye karşılık verdim.

Đediğimi yaptı tüccar Samir. Önce en büyük oğlunu gönderdi Surrin kavmine. Bir hafta sonra döndü delikanlı ve ikisi huzuruma çıktılar. Sordum delikanlıya; “Söyle bana tüccar Samir’in büyük oğlu. Gelirken ne getirdin Surrin kavminden ve giderken ne götürdün onlara? Onlara ne öğrettin, onlardan ne öğrendin?”

“Giderken, yanımda altın götürdüm, altın her yerde işe yarar. Dönerken o altın ile Surrin battaniyeleri aldım, Canaan’da çok altın eden. Onlara bir şey

öğretmedim çünkü vahşi insanlar ve bir şey öğrenmekten hoşlanmıyorlar. Yabancıardan hoşlanmadıkları için beni dinlemediler bile. Onlardan bir şey öğrenmedim çünkü o kadar cahiller ki onlardan öğrenecek bir şey yok." dedi tüccar Samir'in büyük oğlu.

Onları huzurumdan çıkardım ve kararımı hepsini dinledikten sonra vereceğimi söyledim. Bir hafta sonra ortanca oğlu ile tüccar Samir huzuruma çıktı. Aynı soruları ona sordum ve şöyle yanıtladı sorularımı tüccar Samir'in ortanca oğlu:

"Daha önce araştırmıştım bu çöl kavminin en çok neye para verdiğini. Parlak incik boncukmuş en çok sevdikleri. Yanımda bolca götürdüm. Onları sattım ve kendime şahane bir kısrak aldım çok ucuza onlardan. Onlardan ata çölde nasıl binilir, onu öğrendim. Onlara ise hiçbir şey öğretmedim. Çünkü bir şey öğrenmek için sormadılar."

Baba ve oğlu gönderdim. Bir hafta sonra tüccar Samir en küçük oğlu ile huzuruma çıktı. Aynı soruları sordum küçük çocuğa, şöyle yanıt verdi:

"Yanımda, Surrin kavminin Canaan'daki dostlarından birinden bir tavsiye mektubu götürdüm. Çünkü bana güvenmelerini istiyordum. Dönerken, orada edindiğim güvenilir bir adamı getirdim, o bizim mallarımızı Surrin kavmine satacak ve orada bizi temsil edecek. Onlardan, kendi dillerini öğrendim, çünkü insanlara kendi dilleri ile konuşursan sana daha çok güvenirler. Onlara Canaan dilini öğretmeye çalıştım, çünkü dilimizi öğrenen insanlar bize daha dostça davranır ve dil yakınlık sağlar."

Çocuğun aklına hayranlık duydum. Çocuğu huzurumdan çıkardım ve tüccar Samir'e şöyle konuştum:

"Ey tüccar Samir, çocuklarından en akıllısı, en küçük olandır. Çünkü bir işte başarılı olmak için temelini iyi atılması gerektiğini çok iyi biliyor. Ancak akıllı bir insan böyle düşünür. En büyük oğlun sadece altına güvendi, oysa altın her yerde geçmeyebilir. Kârlı bir ticaret yaptıktan sonra, onu yeterli gördü ve fazla düşünmedi. Eksik olanı görmedi ve aslında başka insanların da dostluk kurmak isteyebileceğini düşünmedi."

İkinci oğlun ise, ondan biraz daha akıllı çıktı, daha gidişinde satabileceği bir mal götürerek, ticarete ne kadar yatkın olduğunu gösterdi. Ama sadece bir anlık kazançtan başka bir şey düşünmedi. Kazancını kendi zevkleri

için kullandı, bir at satın aldı. Oysa kazancını sermayesine eklemeliydi. At binmeyi öğrenerek biraz daha akıllı çıktı ama onlara bir şeyler öğreterek yakınlaşmayı unuttu.

En küçük oğlun ise çok akıllı çıktı. Bu sınavı kazanan odur. Çünkü yeni bir kentte iş yapmak isteyenler, oranın yerlileri ile işbirliği yaparak başarı sağlarlar ve bunun için iyi bir tavsiye mektubu güven sağlar. Ticaretin temel kuralı olan güven sağlama işini küçük oğlun akıllıca yapmıştır. Onu tebrik ederim.”

Tüccar Samir başını hayranlıkla salladı. Çünkü onun da aklına yatmıştı söylediklerim. O da başka türlü davranmazdı ve benim söylediklerim, onun beklentileri ile uyuyordu. İnsanlar, başkalarını, kendi düşüncelerini onaylatmak için dinlerler. Eğer söylediklerim tüccar Samir'in aklına yatmamış olsaydı benim öğütlerime kulak asmazdı. Ona, onun anladığı dilden konuşuyordum. Söylediklerim bir tüccarın dilindeydi. Eğer ona rahiplerin ya da askerlerin dilinden konuşsaydım, birbirimize çok uzak düşerdik.

İkinci sınav için şöyle konuştum: “Tüccar Samir, şimdi de çocuklarının sabrını sınavacağız. Bakalım içlerinde hangisi en sabırlı. Onları bir iş için ahmaklar ocağına gönder ve orada kalabilecekleri kadar uzun kalmalarını söyle. Sonra onları bana sırasıyla getir, onların sorduğum sorulara vereceği yanıtları dinleyeceğim ve hangisinin daha sabırlı olduğunu ve sabır sınavını kazanacağını söyleyeceğim.

Şaşırmıştı tüccar Samir, ahmaklar ocağının aslında Canaan'ın delilerin yaşadığı bir iş ocağı olduğunu biliyordu. Dengesini ve aklını yitirenleri Canaan halkı sokağa salmazdı. Onların böyle olmasındaki nedeni tanrılarda bulurdular, onları eğlendirmek ve meşgul etmek için kurdukları ahmaklar ocağında çalıştırırlardı.

Delilerin ocaktan çıkması yasaktı, ancak iyileşenler çıkabilirdi ama bir iyileşen görülmedi bugüne kadar. Bir insanın sabrı ancak ahmaklar ve deliler arasında sınılandı, ne olacağını ben de merak ediyordum.

Üçü de ahmaklar ocağından çıktıktan sonra onları sırasıyla yanıma kabul ettim, tüccar Samir de yanlarındaydı.

En küçük çocuk, en önce çıkan olmuştu. Daha gecesi olmadan evine dönmüştü. Önce onu huzuruma almış ve sormuştum: “Ne oldu da bir gece bile geçiremedin ahmaklar ocağında?”

Şu şekilde anlattı: “Gündüz kolaydı, onlara dayanabilmek için ben de onların yaptığı gibi el işleri ile uğraştım ama iş bittikten ve akşam olduktan sonra onları yemek yerken, delice konuşurken görmeye dayamadım. O sesleri gece boyunca duymamak için çıkıp geldim.”

Sonra ikinci çocuğu huzuruma çağırdım ve ona da aynı şeyleri sordum. Şöyle karşılık verdi: “Gündüz boyunca onlar gibi yaptım. Akşam olunca sesleri yükseldi. Onlardan etkilenmemek için ben de işi deliliğe vurdum. Onlar gibi konuşunca eğlenmeye başlamıştım. Ertesi gün ise aklıma bir korku düştü. İçlerinden bazılarının bana zarar verebileceğini düşündüm ve oradan ayrıldım.”

En son da tüccar Samir'in büyük oğlunu aldım huzuruma. Üç gün üç gece aralıksız kalmıştı ahmaklar ocağında ve en uzun kalan oydu. Ona da aynı soruyu sordum. Beni şöyle yanıtladı: “Orada daha günlerce ve gecelerce kalabilirdim, çünkü ibret aldım onlardan. Onların delice konuşmalarına ve davranışlarına sabır gösterdim, çünkü onları anlamaya çalıştım. Onlardan korkmadım, çünkü ben onlardan daha tehlikeliydim gerçekte. Onların seslerine kulak verdim, çünkü tanrıların sesini bulmak istedim onlarda.”

En büyük çocuğu da gönderdikten sonra tüccar Samir'e şöyle açıklama yaptım: “Elbette sabır sınavını geçen büyük oğlundur. Çünkü o, işin sırrını çözmüştür. Sır şudur; ibretlik bir durum tanrıların sınavı gibidir ve sabır ise vesilenin yoludur. Ancak sabrederek, olanın ardındaki perdenin yırtılmasını görebiliriz. Büyük oğlun da böyle yaptı. Hiçbir şeyin nedensiz olmayacağını düşünerek bulunduğu ortamı değerlendirdi. Bu, çölde çakal seslerini sabırla dinlemeye benzer. Sabah olunca o seslerin biteceğini bilirsiniz. Gece boyunca nafil korku ve endişe insana bir şey kazandırmaz.”

Açıklamam kafasına yatmıştı tüccar Samir'in; çünkü bu yolda tecrübeleri olduğu açıktı. Kim bilir, bugüne kadar nelere sabretmişti? Anılarını canlandırdığıma eminim. Sıra üçüncü sınava gelmişti. Dirayetini ölçecektim çocukların. Hangisi daha dirayetli çıkacak ve doğru olanı yapacaktı? Ben de merak ediyordum. Dirayet, bir şeyi tuttuğunuzda onu koparmadan geri gelmemektir. Bir şeyin peşine düştüğünüzde, onu elde etmeden geri dönmemektir. Dirayet, içinde çok şeyi barındırır. Hem akıl, hem zeka, hem sabır.. Ama en önemlisi, uyanıklık ve kurnazlıktır ki, bir tüccarın olmazsa olmaz yetenekleri arasındadır uyanık ve kurnaz olmak.

"Çocuklarını birer gün arayla limana gönder ve onlardan limana gelen gemilerden bilgi toplayıp getirmelerini söyle. Sonra da sırasıyla huzuruma getir onları." dedim tüccar Samir'e.

Birkaç gün sonra tüccar Samir en büyük çocuğu ile huzuruma çıktığında ona, limana gelen gemilerden ne tür bilgiler topladığını sordum. Şöyle karşılık verdi:

"Limana o gün, üç ticaret gemisi geldi. Bir tanesi de limandan ayrıldı." Sonra gemilerin nereden geldiğini ve taşıdıkları malların ne olduğunu anlattı.

Ardından ikinci oğlunu getirdi huzuruma. Ona da aynı soruları sordum, yanıtı şöyle oldu: "Limana üç gemi geldi, limandan bir gemi ayrıldı." Gemilerin taşıdığı malları, kaptanlarının kim olduğunu, hangi limanlara uğradıklarını, hangi limanlara gideceklerini, hangi kentlerde neler olduğunu, başlarına neler geldiğini öğrendiğini ve duyduklarının çoğunun doğru olamayacağını, çünkü aynı konuda herkesin farklı şeyler söylediğini, duyduklarının ne kadarının ve hangilerinin doğru olduğunu anlamak için sözüne güvenilir ve hepsinden daha fazla dolaşmış olan bir gezgin rahibi bulduğunu ve duyduklarının doğruluğunu onaylattığını anlattı.

Son olarak üçüncü çocuğu çağırdım huzuruma. O da benzer şeyler anlattı ama duyduklarını onaylatma gereğini düşünmemiştir. Söyledikleri eksik ve tutarsızdı. Onları huzurumdan çıkardım ve babaları olan tüccar Samir'e şunları söyledim:

"Ey dirayetli tüccar Samir, çocuklarından en dirayetli olanı ikincisidir. Çünkü o duyduklarının doğruluğunu onaylatmak için çaba göstermekten yılmamış ve her duyduğuna inanmamıştır. En doğruyu bulana kadar ve bundan emin olana kadar uğraşmıştır ve bu durumda bu sınavı kazanan da o olmuştur. Dirayetli bir insan sonuca ulaşana kadar asla vazgeçmez. Çünkü gezgin kesişin limanda olduğunu biliyordum ve bütün bilgileri onaylayacak tek adamın da o olduğu açıktı. O, duyulan her şeyin en doğrusunu bilir. Ortanca oğlun doğru kişiyi bulana kadar uğraşmıştır. Bu durumda her üç oğlun da birer sınavı kazanmıştır. Biri aklını, biri sabrını, diğeri dirayetini göstermiştir. Şimdi diğer sınavlara geçeceğiz. Sırada cesaret sınavı var. Onların cesaretini sınamak için her birinin eline birer kese altın ver ve onları yeniden limana yolla. Ellerindeki altınları sermaye yaparak en yüksek kazancı

yapmalarını iste onlardan. Sabah gitsinler, akşam dönsünler. Sonra da onları huzuruma çıkar.”

Birkaç gün sonra tekrar huzuruma çıktıklarında, onlara limanda bütün gün ne yaptıklarını sordum. En büyük çocuk yaptıklarını şöyle anlattı:

“Limana bu gün tek bir tekne geldi. Tekne o kadar çok yara almıştı ki batmak üzereydi, tüccarlar mallarını tekneden indirmek için mücadele ediyordu. Mallar arasında Canaan'da nadir bulunan baharatlardan biri vardı ve elimdeki bütün altını baharata yatırdım. Baharatları hemen kente taşıdım ve bir toptancıya iki kese altına devrettim. Baharatını bana satan tüccarın fiyatlardan haberi olmadığı için iyi para kazandım.

Sonra ikinci çocuğu huzuruma çağırdım ve ona da aynı soruyu sordum. Şöyle anlattı:

“Bugün limana tek bir tekne geldi ve tekne o kadar çok yara almıştı ki batmak üzereydi. Hem kaptanı hem de gemide malları olan tüccarlar telaş içindeydi. Tekneden inen tüccarlardan birinden çok uygun fiyata değerli taş satın aldım. Çünkü onları kime iyi fiyata satacağımı biliyordum. Bir kese altınım, o akşam üç kese altın oldu.”

Sonra üçüncü çocuğu çağırdım huzuruma, aynı soruya şöyle karşılık verdi:

“Limana indiğimde küçük bir tekne gördüm, tekne çok kötü durumdaydı ve yolculuğu boyunca çak darbe almıştı. Neredeyse su alıp batmak üzereydi. Kaptanı tekneden kurtulmak istiyordu. Bir kese altın karşılığında tekneye talip oldum ve onu satın aldım. Birkaç kese altın daha masraf yapıp bu tekneyi elli kese altına satmayı düşünüyorum.”

Çocukları gönderdim ve tüccar Samir'e düşüncelerimi açıkladım: “Çocukların arasında en cesuru hasarlı tekneyi satın alandır. Çünkü o, çok fazla kazanmak için tehlikeyi ve kaybetmeyi göze alıyor. Çünkü o tekne daha tamire girmeden limanda batabilir ve oğlunun tekne için verdiği bir kese altın heba olabilir. Herkes böyle düşündüğü için hiç kimse tehlikeyi göze almadı ve kaptanın teknesine talip olmadı. Böylece gerçekte elli kese altın değerinde olan bu teknenin değeri düştü. Kaptan için başka çare yoktu ve kendisine gelen tek cesur teklife evet dedi. Yoksa o bir kese altını da elinden kaçırabilirdi. Çünkü nehrin dibindeki bir tekneye kimse beş kuruş vermez. Ticarete büyük kayıpları göze alanlar, büyük kazançlar elde ederler.”

Artık sıra bir sonraki sınava gelmişti. Çocukların ne kadar ölçülü olduklarını sınavacaktım. Her insan için ölçülü olmak önemlidir. Hele bir tüccar için bu özellik kaçınılmaz bir özelliktir. Ölçülü insanlar kararınca davranırlar, hiçbir şeyde ifrata kaçmazlar. Zafer kazandıklarında fazla sevinmezler, kaybettiklerinde fazla üzülmezler. Ne ağırlaşacak kadar yerler, ne kendilerini kaybedecek kadar içerler. Konuşmalarında bağırma olmaz. Güçlüler karşısında korkak durmazlar, zayıflar karşısında da gaddar olmazlar. Her işlerini bir ölçü üzere yaparlar.

Onları sınava sokmak için, tüccar Samir'e onları o gece batakhanelerin olduğu sokağa göndermesini ve sabaha kadar orada eğlenmelerini söyledim. Sonra huzuruma gelecekler ve sorduklarıma karşılık vereceklerdi.

Geldiklerinde üçüne de aynı soruyu sordum. Bana Muskin'i tarif edebilir misiniz? En küçüğü bu ismi daha önce duymadığını söyledi. En büyüğü bu ismi duyduğunu ama ne olduğunu bilmediğini söyledi. Ortancası ise onunla aynı masada zar attığını ve ondan beş altın kazandığını söyledi.

Çocukları gönderdim ve babalarına şöyle bir açıklama yaptım: Batakhanelerin bile kuralı vardır tüccar Samir. Orada herkesi, her yere kabul etmezler. Oğulların oraya gittiler, çeşitli evlerde eğlendiler. İçkiler içtiler, sarhoş oldular, kadınlarla birlikte oldular, küçük kumar oyunları oynadılar. Muskin'i hiç duymadığını söyleyen oğlun daha içki masalarında ölçüyü kaçırdı ve sarhoş oldu. Sabaha kadar sızıp kaldı. Muskin'in adını duyan diğer oğlun, o adın söylendiği ilk yerde ölçüyü kaçırdı, kadınların kucağından ayrılmadı ve sabahı onların birinin yatağında yaptı. O kadınlardan biri de ona mutlaka Muskin'in yerine gidecek misin diye sormuştur. Muskin ile kumara oturan oğlun ise, onun adını kadınlardan birinden duydu, ölçüyü kaçırmadığı için bilinci yerindeydi ve meraklandı. Kadın ona Muskin'i anlatınca geceye devam etti. Muskin ile kumara oturdu. Muskin'in özelliği şudur; eğer birini etkilemek ve kumarın içine çekmek istiyorsa, ona önce beş altın kazandırır. Eğer oynayan kişi ölçüyü kaçırıp da kumara devam ederse, Muskin onun her şeyini kumarda alır. Oğlun ölçüyü kaçırmadı ve kazandığı beş altın ile masadan kalkmayı bildi. Daha da fazlası, eğer oğlun kazandığı için aşırı sevinç gösterseydi, oradan iyi bir dayak yemeden çıkamazdı. Bu durumda kazanan, bu oğlun oldu. Ne içki masasında ne kadın kucağında ne de kumar masasında ölçüyü kaçırdı."

Tüccar Samir başını hayranlık ifade den bir şekilde salladı. Çünkü sınavların karmaşıklığı ve gerçekten işe yarar olması onu mutlu etmişti. Verdiği altınların boşa gitmediğini anlıyordu.

Bir sonraki sınav olan zeka sınavı için tüccar Samir'e şunları söyledim: "Değerli dostum tüccar Samir, şimdi sırada zeka sınavı var ve bu sınavla çocuklarının hangisinin daha zeki olduğunu anlayacağız. Onları kent merkezindeki tapınağa gönder ve orada rahip Duryan ile görüşmelerini iste. Sonra onları bana getir. Onlara soracağım sorular var."

Birkaç gün sonra huzuruma geldiler ve onlara şu soruyu sordum: "Rahip Duryan size ne dedi?"

En büyük çocuk, "Bu tapınakta tek olan şeyi alıp gidebilirsin, o senin, dedi. Her yeri inceledim ve tek olan hiçbir şey yoktu. Her şeyden ya ikiser ya da dörder tane vardı. Elim boş döndüm." diye yanıtladı.

Diğer çocuk aynı soruya şöyle karşılık verdi: "Tek olan tek şey gördüm, o da tapınağın kendisiydi ama tapınağı yerinden sökemeyeceğime göre, elim boş döndüm."

Üçüncü çocuk aynı soruya şöyle karşılık verdi: "Rahip Duryan'ın sözlerinin mecazi bir anlama sahip olduğunu ve 'tek' kelimesi ile ne demek istediğini düşündüm. Etrafıma baktığımda tek olan şeyin sadece kendisi ile ben olduğumu gördüm ve bunu kendisine söyledim. Tek olan bir siz, bir den ben varım. Ben buraya ait olmadığımı göre tek olan sizi götürmeliyim buradan, dedim. Bana, haklısın, doğru düşündün, beni kazanmayı hak ettin. Kendimin karşılığında bir fidye ödemeyi teklif ediyorum, sana bir kitap vereceğim fidye olarak, dedi ve bu kitabı verdi."

Çocukları dışarı çıkarttım ve tüccar Samir'e şöyle konuştum: "Zeka, farklı şeyler arasında bir ilişki kurmak ve bundan anlamlı bir sonuç çıkarmaktır. Örneğin zeki bir insan, farklı şeyler arasında bir bağ kurarak suyu yukarı doğru akıtır, bir tepeye çıkartır. Sadece kitabı bana getiren çocuk zekasını yeterince iyi kullandı ve rahip Duryan'ın söylediğinin onları da kapsadığını anladı. Yoksa eşya olarak her şeyin çift olarak bulunduğu Çiftler tapınağında, tek olan bir şeyi neden sorsun? Sadece insanın çifti yoktur. Bunu anlamak için zeki olmak gerekiyordu. Kitabı getiren çocuğun sınavı kazanmıştır."

Gülümsediğini gördüm tüccar Samir'in, uzun tüccarlık hayatında zekasını bu şekilde çok sık kullandığından emindim. Zekayı tanrı verir, akli ise insan kendi inşa ederek, görgü ve bilgi ile elde eder.

Tüccar Samir'e, "Şimdi sıra basiretlerini sınamak senin çocuklarının. Basiret, sorumluluk demektir, işini iyi yapabilmek için bir insanın bilmesi gereken her türlü bilgi basiretin bir parçasıdır. Basireti olmayan bir insan ne kadar yetenekli de olsa işini eksik yapar. Geride mutlaka başına büyük bir bela olacak küçük bir kesik bırakır. Basiretli tüccar, işinin gereği olan her türlü ayrıntıyı bilir. Basiretli bir insanın, 'Bilmiyordum, hata yaptım' deme hakkı yoktur. Basiretli bir tüccar eğer ticaret işine girdiyse, işimin kurallarını bilmiyorum diyemez. Bakalım senin çocuklarının hangisi tüccarlık işini hakıyla biliyor? Onları Marhi'nin evine gönder, çıktıklarında bana getir. Onları son sınav için sorgulayacağım." dedim.

Birkaç gün sonra tekrar huzuruma çıktı tüccar Samir ve oğulları. Büyük oğlu şöyle anlattı başından geçenleri: "Marhi bana bir iş teklif etti, bir ortaklık. Altın madenine ortak olmamı istedi. Sermayeyi o koyacak, işi ben yapacağım. Kabul ettim. Hiç sermaye koymadan zengin olacağım. Yarın sabah gelip ortaklık anlaşmasını imza etmemi istedi."

İkinci çocuk başından geçenleri şöyle anlattı: "Marhi bana büyük mağazasını teklif etti. Sadece bir yıl ücret almadan mağazada çalışırsam mağazayı bana bırakacağını söyledi. Kabul ettim."

Üçünü çocuk başından geçenleri şöyle anlattı: "Marhi bana kervanının başına geçmeyi teklif etti. Giderken götürdüklerim onun olacak, gelirken getirdiklerim benim olacak. Kabul etmedim. Bilmediğim bir işti bu ve büyük bir aldatma olmadan büyük bir vaat de olmayacağını biliyorum."

Artık sınavın sonuna gelmiştik, bu sınavı kazananın üçüncü çocuk olduğunu söyledim tüccar Samir'e. Gerçekten de her büyük, kolay para teklifinin altında büyük dolandırıcılık vardır ve teklifi yapan size bin altın vaat ederek, cebinizdeki bir altını almanın peşindedir. Marhi de Canaan'ın usta dolandırıcılarından biriydi ve çocuklara büyük vaatlerde bulunmuş, onların cebindeki alma peşine düşmüştü. Basiretli bir insan, haksız kazanç tekliflerin arkasında büyük bir yalan olduğunu bilir.

Sonra çocuklara babalarının isteğini ve neden bu sınavı yaptığını açıkladım. Çocukların en büyüğü babasına, "Baba, ben işlerini devralmak istemiyorum. İşleri hak eden diğer kardeşlerimdir." dedi.

İkinci çocuk babasına, "Ben, sen istersen onu yaparım.", üçüncüsü ise, "Ben kimseye itaat etmem." dedi.

Tüccar Samir'e mühürlü kağıdı açmasını söyledim. Açtı ve yazıyı okudu. "Ben itaat etmem diyen en uygun adaydır." yazıyordu kağıtta.

Sonra çocukları huzurundan çıkarttım ve tüccar Samir'e şunları söyledim:

"Ey tüccar Samir, çocuklarının içinde işe en layık olan, en küçüğüdür ancak hiçbiri senin yerini tutamaz. Senin tüccarlığın yanında, çocuklarının yeteneği ancak bir hiç kalır. Biliyorum, yorgunsun belki ama yine de hiçbiri senin üstünde değildir ve servetini bunlardan birine bırakırsan hem servetin küçülür hem de tüccarlık namın biter. Senin on yıllar vererek edindiğin mezziyetlerin hiçbirine çocukların sahip değildir, belki de işi devretmek için bir on yıl daha beklemem gerekir. Artık seçim senin, eğer işini bırakacaksan, en küçük çocuğa bırak; çünkü itaat etmeyene başkaları itaat eder ve iyi bir tüccar kendisine itaat edilendir. Ya da işini bırakma ve bir on yıl daha işinin başında kal. Tanrılar ömür verirse on yıl sonra gel, bakalım çocuklarından hangisi senin kadar akıllı, senin kadar zeki, senin kadar ölçülü, senin kadar cesur, senin kadar dirayetli, senin kadar basiretli... Bu özelliklerin hepsine sen sahipsin ama onlar sadece birkaçına sahipler. Senin kadar olana kadar onlara servetini emanet edemezsin."

Bu sözleri duyan tüccar Samir'in gözleri parladı. Kanı damarlarında daha hızlı dolaşıyordu. Adeta gençleşmişti. Yüzü parlıyordu ve gözlerindeki kıvılcımları görüyordum. Tüccar Samir aslında, kendi yeteneklerinin onaylanmasını, övülmeyi, değer verilmeyi ve üstün tutulmayı istiyordu, ölene kadar da işinin başından ayrılmaya niyeti yoktu. Ona, duymak istediklerini söyledim. Üstünlüğünü, yeteneklerini onaylayıp onun arzularını bile dim, onu parlattım. Ona istediklerini vermişim ve bunun karşılığında fazladan birkaç kese daha altın aldım. Memnun edilen bir insanın eli açık olur.

Buradan çıkarılacak ders şudur: Sizden bir şey talep eden insanın, gerçekten ne istediğini iyi tahmin edin. Çoğu zaman insanlar ne istediklerini dolaylı olarak anlatır ve bilgenin onu anlamasını beklerler.

Tüccar Samir, kendince bir oyun etmiş ve çocuklarını sınava sokturmuştu ama bilmek istediği, bir bilgenin ona, çocuklarının onun kadar üstün meziyetlere sahip olmadığını söylemesi, hatta ispat etmesiydi. Bilenmemiş kılıç iyi kesmez, bilenmemiş, kışkırtılmamış arzular başarı peşinde koşmaz. Tüccar Samir yeniden bilenmek istiyordu ve küçük oyunlarla onu bileddim.

Yine büyük ibret alınacak bir olayı anlatmak istiyorum siz değerli talebelerime. Şimdi anlatacağım bu olaydan da herkes kendine göre dersler çıkaracaktır. Dinleyin...

Bir gün, İskenderiye Kütüphanesi'nde saklanan Yedi Bilge tarafından yazılmış, "Renkler" kitabının bir nüshasının çıkartılıp bana getirilmesi için çok büyük miktarda altını gözden çıkartmam gerekmişti.

O kitap için verdiğim altınlar ile çok güzel bir köşk yaptırabilirdim ama "Renkler" kitabındaki ilmin büyüklüğü beni heyecanlandırmıştı. Verdiğim altınların büyük bir bölümünün kütüphanenin idari amirine gittiğini biliyordum. Kalanı ise yazıcılar ile teslimatçıya verilmişti.

Kitabı geçtiğimiz haftanın başı gelen kervan ile getirdiler. Kitabı getirenleri, uzun bir süre çalışmadan yaşayacakları kadar bahşiş ile ödüllendirdim. Ödüllendirdim çünkü onların bana bundan sonra da sadık kalmalarını istiyordum, bir de el açıklığım ahali tarafından duyulunca sevenlerimin ve destekleyenlerimin çoğalacağını biliyordum.

"Renkler" kitabıma dalmış, renklerin ilmini öğrenmeye çalışırken, kapım çalındı. Hizmetkarlarıma daha önce beni rahatsız etmemeleri için emir vermiştim ve emrime uymamaları beni öfkeliendirdi.

Tam onları azarlamak üzereyken baş hizmetkarım Alani, "Prenses Kolia, mahiyeti ile burada." dedi. Çok şaşırdım ve bu önemli konuğun hatırı için hizmetkarlarımı affettim.

Prenses Kolia Kumundu kralının tek kızıydı ve güzelliği dillere destan olmuştu. Kral Baraban ise tüm Canaan ile komşu krallıklarda büyük itibarı olan biriydi.

Prenses Kolia'yı konuk etmek, benim için büyük onur ve zenginlik anlamına geliyordu. Onu hemen en büyük ve en güzel konuk odasına aldirdim ve hizmette kusur edilmemesi emrini verdim. Prensesi huzuruma aldım ve derdini dinledim. Bana derdini şöyle anlattı:

“Çok sevgili eşim prens Barka üç yıl önce bir sefere çıktı ve geri dönmedi. Her an geri dönecek diye heyecanla bekledim ama artık ondan umudumu kesmiş durumdayım yüce Hortus. Çünkü her yöne adamlar çıkardım, ondan bana bilgi getirmesini istedim. Birçoğu onun izine bile rastlayamadı. Bazıları da onun öldüğünü söyledi. Zindana düştüğünü söyleyen, korsan gemilerinde küreğe vurulmuş diye haber getirenler de oldu. Sana geldim, aklına ve bilgine ihtiyacım var. Söyle bana Hortus, prens yaşıyor mu, öldü mü? Onu ölmüş olarak kabul edip başka biri ile evlensem, bu doğru olur mu?”

Beni çok zor duruma sokmuştu prenses. Prens için öldü desem, benden icazet alan kadın gidip evlenecekti. Ve bir gün prens çıkıp geldiğinde kötü olan ben olacaktım. Terside de aynıydı. Yaşıyor desem ve adam ölü çıkarsa, yine ben suçlanacaktım. Prens bütünü sorumluluğu benim üzerime yıkıyordu. Benim kristal küreye bakıp adamın ölü ya da diri olup olmadığını anlayacağıma inanıyordu belki de.

Akıllı bir bilge, böyle bir durumda sorumluluğu tam olarak üzerine almaz. Kristal kürede görseniz bile gördüklerinizden emin olamazsınız. Başkalarının günahının ağırlığını sizin çekmenize gerek yok. Üstelik kadının neden bana geldiğini biliyordum. Onun derdi, kocasını bulmak değil, kocasının yokluğu sırasında gönlünü kaptırdığı bir başkası ile ilişkisini benim aracılığım ile resmileştirmekti. Günahlarından benim aracılığım ile arınacaktı. Bilge Hortus böyle icazet verdi, diye kendini her türlü sorumluluktan sıyracaktı. Hem güzel hem de şeytan kadar akıllı kadındı. Kadınların şeytani zekasından korunamayan erkeklerin vay haline!

Ona şunları söyledim: “Haklısın prenses, bana kocanın hayatta olup olmadığını soruyorsun. Şimdi küreme baksam ve onu canlı görsem, bir gece sonra ölürse eğer, sana yanlış bilgi vermiş olurum. O yaşıyor diye beklersin boşuna, kadere kimse hükmedemez. Küremde onu ölü görsem, güçlü bir büyü ile diriltiğim yola düşerse eğer, seni yine yanıltmış olurum. Çünkü canlılar her an ölebilir, ölüler de her an canlanabilir. Ama sana şunu öğütüyorum: Daha önce dört bir yana adam çıkar ve üç ay sonra evleneceğini bildir herkese. Eğer yaşıyorsa ve seni istiyorsa mutlaka haberini alırsın. Yok eğer üç ay içinde haber almazsan, evlen gitsin; çünkü üç ay sesi çıkmayan yasalara göre ölü sayılır ve bir prens bile yasaların üstünde değildir.”

Bu ögüt ile kendimi sorumluluktan sıyırdım. Ona verdiğim ögüt ile yolunu açtım. Üstelik, olmayan bir yasa icat ederek işleri düzene soktum. Hiç kimse bu yasanın nereden geldiğini sormadı. Çünkü herkesin işine geliyordu bu yasa. İnsanlar işlerine gelenleri, yanlış bile olsa sorgulamazlar. Elbette eğer bir soran olsaydı, onların anlamadığını, bilgelik kitabında yazdığını ve bir zamanlar uygulandığını söyleyecektim.

Prenses ona bir çıkış yolu gösterdiğim için beni bol altın ile ödüllendirdi. Ona da duymak istediği şeyi söylemiştim. Soruyorum sizlere, böyle yapmakla, böyle konuşmakla, ahlaksızlık mı yapmış oluyorum? Hayır, kesinlikle hayır! Asıl ahlaksızlık, bir kadını yıllar boyunca görmezlikten gelmek, onun kadınca ihtiyaçlarını yok saymaktır.

Bir prens de olsa, karısını üç yıl yalnız bırakırsa, o kadına her şeyi yapma hakkı düşer. İhtiyaçları karşılanmamış kadınlar her zaman çare ararlar ve kimse onları bunun için suçlamamalı.

Size şimdi dostluk ve insan kazanma ile ilgili ders olacak bir anımı anlatmak istiyorum. Bu olaydan da çıkarılacak büyük dersler vardır.

Bir gün, çalışma odamda dolunayın getirdiklerini ölçerken derin düşüncelere dalmış ve sadece dolunay esnasında yapılabilen birkaç terkiibi oluşturmaya çalışırken çan seslerini duydum. Çan sesleri savaş ve saldırı anlamına geliyordu ve Canaan'ın duvarlarının dışında kalan bir tepe üzerinde kurulu olan sarayım zaman zaman çapulcuların saldırısına uğramıştı. Ama fazla zaman geçmeden, saray fedailerim haydutların ilk saldırılarını önleyecek ve çan seslerini duyan Canaan askerleri ve sevenlerim yetişecekti. Hızlı adımlarla ön duvara geçtim ve çanın çalındığı kuleye baktım. O sırada çan sesleri kesildi ve sarayımın duvarının dışında kalan haydutların bağırmasını duydum. Seslere kulak kesilince bağırın adamın sesinin yabancı gelmediğini anladım.

Adam, "Ben Buryon savaşçısı komutan Okina, Canaanlı büyük bilgin dostum Hortus'u görmeye geldim. Korkmayın, ne haydudum ne de yağmacı..."

Tanıdım sesi, gerçekten de bu ses asil ve korkusuz komutan Okina'nın sesiydi. Onun savaşçılık ve kahramanlık efsanesi bölgenin sınırlarını aşmıştı. Kendi muhafız ve savaşçı birlikleri ile birçok kralın hizmetinde savaşmış ve her zaman onlara sadık kalmıştı. Komutan Okina benim bir

dostumdu ve dostlarım, özellikle de komutan Okina gibi saygıdeğer bir komutan için sarayımın kapıları hep açık olurdu. O sırada yanıma gelen baş hizmetkarıma emrettim: "Komutan Okina ile askerlerini içeri alın ve Canaan komutanına da haber salın, bir tehlike yoktur, boşuna telaşlanmasınlar. Gelen, sadece bir dost."

Komutan Okina, yanına seksen kadar muhafız ile atlarını avluya sürdü. Yoğun bir gece geçireceğimiz belli olmuştu. Konuklarıma en nadide yemeklerin yapılması, en değerli içkilerin çıkarılması ve büyük yemek odasının açılması için emir verdim. Komutan Okina ile sarayımın avlusunda kucaklaştım. Belki de düşmanlarıma korku salan ve bana bulaşmalarını engelleyen, böyle güçlü, sağlam ve korkusuz dostlarımdan olduğunun bilinmesiydi. Nerede ve nasıl olursa olsun komutan Okina beni her zaman korurdu. Benim gibi haset duyulan ve düşmanı bol olan biri için korkusuz ve güçlü dostların olması beni emniyette tutuyordu. Dostumun büyük bir derdinin olduğu yüzünden belliydi. Onun gibi onlarca savaşa girmiş, yüzlerce çatışma yaşamış cesur ve bileği bükülmeyen bu adamın yüzünde derin çizgiler bırakacak kadar büyük bir dert ne olabilirdi? Kaygılanmaya başlamıştım. Dostumun, derdi için bana geldiği açıktı ve benim korkum ise onun derdine derman olamamaktı; çünkü dostum ilk kez bir derdi için Canaan bilgisi Hortus'a gelmişti.

Onları küçük bir şölen ile ağırlamaya başladım. En değerli kuzu etleri fırına verildi. Çeşit çeşit meyveler büyük tepsilere dizildi. Onlarca testi şarap sofraya getirildi. Yol yorgunu ve aç askerler yemeklere ve şaraba adeta saldırdı ama hiçbiri asaletini bozmadı. Bu soylu muhafızlar yemeklerini bile soylu tavırlarla yiyorlardı.

Dostum komutan Okina ise askerlerinin aksine elini yiyeceklerden hiçbiri sürmemişti, sadece büyük bir bardak şarabı ağzına dikmiş ve bir solukta içmişti. Onun derdinin gerçekten de çok büyük olduğunu anlamıştım. Bardağı masaya bıraktığında göz göze gelmiştik. Bana çaresizliğin prangalarına mahkum olmuş biri gibi bakıyordu. Onunla derdini konuşabilmek için sabırsızlanmaya başlamıştım. O da sabırsız duruyordu. "Büyük komutan, cesur asker Okina, sana göstermek istediğim bir kitap var. Benimle kütüphaneme kadar gelebilir misin? diye sordum. Rahatlamış gördüğü komutan Okina.

Uzatmadan ve kimseye belli etmeden bir mazeret uydurarak baş başa kalabileceğimiz bir ortam yaratmıştım ve o bundan memnun olmuştu. Kimse onun bir derdinin olduğunu bilmiyordu ve doğru olan da buydu. Ne kadar güçlü, ne kadar itibar sahibi olursanız olsun fark etmez, bir anlığına ayağınız sürçse, bir anda dost görünen düşmanların saldırısına uğrarsınız.

Gerçek bir savaşçı, zayıflıklarını ve dertlerini asla başkalarına belli etmez. Onlar öyle olmasa bile her zaman güçlü ve yıkılmaz görünmelidirler.

Dost görünen düşmanların her an saldırıya geçmek için ayağınızın bir an sürçmesini beklediklerini bilirler. Komutan Okina bunları bilecek kadar uzun yaşamış, deneyimli bir askerdi. Sıradan bir adamın bir savaşçı olması, sıradan bir savaşçının ise bir komutan olması, başkalarının olamadığı olmak anlamına gelirdi ve savaşçılık bu yüzden bilgelik ile eşdeğer tutulurdu Canaan topraklarında.

Her savaşçı mutlaka bir bilge gibi kendinin ve rakiplerini çok iyi tanımak zorundadır ve bunun için bilgeliğin suyundan içmiş olması gerekir. Düşmanı daha kılıcını kaldırmadan onu nereye vuracağını bilmeyen bir adamdan savaşçı olmaz. Bunu bilebilmek için de bir bilge gibi bilgi sahibi olmak gerekir ki, bilgi sahibi olmadan girilen her savaşta yenilgi kaçınılmazdır. Savaşların yarısı güç ve cesaret, diğer yarısı da bilgi ile alınır. Komutan Okina işte bu yollardan geçmiş bilge bir savaşçıydı ama yine de çözemediği bir derdi vardı. En büyük savaşçıların ve en büyük bilgelerin bile çaresizliğe düştüğü bir an vardır ve öyle anlarda gerçek bilge bir dost elinden başka güvenilebileceğiniz hiçbir şey yoktur.

Bu gerçeği bilen Komutan Okina, güvenilebileceği tek insana yani bana gelmişti derdine çare aramak için. Bundan büyük bir onur duymuştum. Nihayet onun benim için yaptıklarının karşılığını verebilecektim. Borçlu kalmamak, bir insan için onur savaşdır. Minnet borcu kadar ağır bir yük yoktur. Minnet borcu, insanın boynuna asılmış ağır bir taşıdır ve ondan kurtulmadan kalmak ise işkenceden beterdir. Ama en iyisi, minnet borcuna girmemektir. Akıllı insan, ne olursa olsun, taşı kendine yatak, gökyüzünü yorgan yapar da bir yatak ve bir yorgan için minnet altına girmez. Dirayetli bir adam boynuna asılacak bir minnet taşı karşılığında bir sofrada bedava yemeği kabul etmez. Akıllı bir adamın bir köpek kulübesi kadar bile olsa, her zaman

minnet duymadan kaçabileceği bir yeri olur ve minnet altında kalmaktansa köpek kulübesinde yatar. Hiç kimseye asla sonuna kadar güvenmez ve tam olarak teslim olmaz. Ben onu çok sevmeme rağmen, yine de komutan Okina'ya borçluydum, o benim için savaşmış ve düşmanlarıma boyun eğdirmişti. Şimdi ona borcumu ödeme şansını yakaladığım için çok mutluydum.

Komutan Okina, bana derdini şu sözlerle anlattı:

“Değerli dostum bilge Hortus, bir ihanetin, bir tuzağın, bir kumpasın içine düştüm. Uğruna yıllarca savaştığım, kan döktüğüm, can aldığım kralım şimdi benim aleyhime döndü. Kralın akıl hocaları beni ona düşman gibi gösterdi. Ona ihanet edeceğimi, onu öldürüp tahtını ele geçireceğimi düşünüyor. Oysa ben, ona her zaman sadık kaldım. Hâlâ da sadığım. Oysa o başka bir ordu kurma peşinde ve peşime adamlarını taktı. Ban sadık askerlerim ile krallıktan kaçtım ve yollara düştüm. Kendi evimi, kendi hazinemi orada krallıkta bıraktım. Topraklarım da sahipsiz kaldı. Bana bir akıl ver, bundan sonra ne yapmalıyım? Bu durumu nasıl düzeltmeliyim? Kralıma ona sadık olduğumu, onu aldattıklarını nasıl anlatmalıyım?”

Ona şöyle karşılık verdim:

“Yiğit komutan, sen gerçekten de şanslı bir adamsın. Kader senden yana olmuş ama sen bunu görememişsin. Kadere karşı kimse duramaz, buna sen ve kralın da dahil. Sen gerçekten de ona sadık bir adamsın ve hâlâ da öylesin. Ama kral artık buna inanmıyor. Kırılan bir testi asla bir daha aynı şekilde bir araya getirilemez. Senin, kral ile yeniden dost olmam artık mümkün değil. Ama sana büyük bir yol açılmış. Kötü ev sahibi, insanı mal sahibi yapar, kötü işveren, adamı iş sahibi yapar. Sana da krallık yolu açıldı. Sen ne yaparsan yap, kralın içine düşen şüphe hiçbir zaman bitmeyecek ve sen ölmediğin sürece içi rahat etmeyecektir. İkinizden biri ölmezse bu bilmece asla çözülmez. Sen nereye kaçarsan kaç, senden korkan bir adam seni öldürmek için hep peşinde olacaktır. Eğer kral bu duruma geldiyse, iki testi çarpışmak zorunda. Unutma, krallıklar, güçlü komutanlar tarafından ayakta tutulur. Senin hiç kafanda olmamasına rağmen, içine ateş düşürdü. Yapacağın tek şey, onunla savaşmak. O seni ihanet içinde görüyorsa, ona gerçekten de ihanet et. Elindeki bütün gücü acımasızca kullan ve kralı yok et. Ancak ölüm onu içindeki şüphelerden kurtarabilir ve ona sakın acıma, senin

aleyhine dönenlere de acıma. Çünkü acıdığın herkes sana keskin bir kılıç olarak geri döner. Sana krallık yolu açılmıştır.”

Öğütlerimi dikkate aldı Komutan Okina, huzurumdan yeni hayallerle ayrıldı. Güçlü bir ordu kurdu ve ordusunu henüz tamamlamamış olan krala karşı savaş açtı. Onu seven ve ona sadık olan eski askerlerine bol altın, bol toprak ve büyük vaatlerde bulundu. Bunları kralın ordusunda bulamayanlar komutan Okina'ya katıldı. Krallığın zaafalarını bilen komutan Okina, bu noktalardan krallığa saldırıya geçti ve sadece yedi gün içinde kralı yakaladı, öğütlerime sadık kalarak onu ve adamlarını acımasızca öldürdü. Yeni kral o oldu. Kral olmak için gereken soyluluğa sahip olmadığını söyleyenleri ve bütün soyluları da öldürttü ve "Bu krallıkta yeni soyluluk benimle birlikte başlıyor." diyerek kendine yakın adamlara soyluluk unvanları dağıttı.

Elbette verdiğim öğüt için beni sandıklar dolusu altınlarla ödüllendirdi ve beni baş bilge olmam için krallığına davet etti. Elbette onu reddettim ve şöyle karşılık verdim: "Taş yerinde ağırdır."

Eğer oraya gitseydim dostluğumuz bozulurdu, çünkü iki şey yan yana gitmez: dostluk ve iş. Bir de başkasından almış olsa bile başarı getirmiş olan aklın, herkes kendisine ait olmasını ister. En azından herkesin böyle bilmesini diler.

Unutmayın, en büyük darbeyi size sadık olanlar vurur. Çünkü onlar duygusaldır ve onlara haksızlık yaptığınızı düşündüklerinde sizi yok etmekten çekinmezler, hatta bunu hak olarak görürler. Onun için hiç kimsenin size, sadık olacak kadar yakınlaşmasına izin vermeyin. Eğer sadık adamlarınız varsa, onları gerçekten de üstün tutun ve ayrıcalıklı olduklarını hissettirin. Bir köpeğe iyi baktığınızı sürece size sadık bir dost olur ama size sadık olan bir köpek, birkaç gün aç kalırsa, ilk saldıracığı, siz olursunuz. Sadık bir köpek istiyorsanız eğer, onu hep doyurun, eğer doyuramayacaksanız, kapınıza bir köpek bağlamayın. Yeni olan, her zaman eskiye üstün gelir. Altınla gözü dönmüş bir ordu karşısında, krallığın yasaları işlemez. Krallar, en yakınları tarafından öldürülür.

Size ibret alacağınız ve dersler çıkaracağınız yaşadığım başka olayları da anlatacağım. İşte onlardan biri...

Günlerden bir gün, daha önce görmediğim kıyafetlere bürünmüş atlı bir kurye sarayımın kapısına dayanmış, kapıdaki koruma askerlerimden

biriyle konuşuyordu. Adamın hangi soydan geldiğini anlamak zordu ama bir Canaanlı olmadığı açıktı. Canaan dilini kırık dökük konuşuyor ve Hortus'a yani bana bir mektup getirdiğini söylüyordu. Korumalarımın ısrarlarına rağmen mektubu sadece bana verebileceğini anlatmaya çalışıyordu.

Adamı içeriye, avluya almalarını emrettim. Son derece vahşi bir görünüşü olmasına rağmen gözlerindeki sadakat ışıltısını yakalamıştım ve bu, sadece soylu insanlarda olan bir özellikti. Bu savaşçı ne kadar vahşi olursa olsun, asil bir adamdı. Ona saygı duydum. Bir insanı tanımak için ya onun gözlerinde saklı olanı göreceksin ya da dilinde saklı olanı. Bir de asalet insanın yüzündeki çizgilere yansır. Gerisi boştur.

Kılık kıyafet, görünüş aldatıcıdır ve en pahalı, en güzel kıyafetlerin ardında çoğu zaman sefil bir insan saklanmıştır.

Sadık atlının bir Akad savaşçısı olduğunu biraz sonra anladım. Koluna dövme ile yapılmış olan bir işaret onun bir Akad savaşçısı olduğunu deliliydi. Ona kendi dilinden, Akad dilinden sordum ve o, kendi dilinde konuşan bir adamı gördüğü an bir çocuk gibi sevinmişti. Belli ki, uzun zamandan beri kendi dili hariç birçok dilde konuşmaya çalışmış ama kendi öz dilinde konuşmaya hasret kalmıştı. Sadık bir köpeğin sahibine bakan gözlerindeki pırıl pırıl bir bakış ile bana bakıyordu ve benimle saatlerce konuşmak için yanıp tutuşuyordu.

İnsan kendi dilini özler. Hiçbir şey çocukken sahip olduklarımız kadar değerli değildir.

Ve sadık bir dosttan daha değerli çok az şey vardır. Akadlı savaşçıların her zaman sadık olduklarını duymuştum, bu onların sanki kanlarında vardı. Öyle öğrenmişler, öyle yetişmişlerdi. Sadık olmayı öğrenmişler ve onu yüceltmişlerdi. Onu huzuruma aldım ve sordum:

- Ne istiyorsun yabancı?
- Sen Canaan bilgisi Hortus musun?
- Evet, ben Hortus'um, ne istiyorsun?
- Beni Delinda gönderdi, İskenderiye'nin gülü Delinda. Sana bir mektubu var ve sadece sana teslim etmem için emir verdi.

Delinda adını duyduğumda sarsıldığımı hissettim. Hiçbir şeyin gerçek aşkın üzerinde olmadığını uzun hayatım bana öğretmişti. Hiçbir kadın onun gibi, Delinda gibi olmamıştı. O, aşkın bilgisi gibiydi. Konuştuğunda onu satlerce hiç sıkılmadan dinlerdiniz. Elinizi tuttuğunda, parmaklarından akan sıcaklık ruhunuzu kavrar, sizi içinize alır ve büyüü bir aleme götürürdü. Öyle hoş kelimeleri, öylesine etkili söylediler ki sefil bir adam bile kendini onun yanında bir kral, bir komutan gibi hisseder, ateşle dolardı. Bir bakışında bin anlam olurdu. Hele onunla geçirdiğim aşk dolu geceleri anlatmak mümkün mü! Cennetle eşdeğer, belki de cennetle bile değişilmez.

O kadın, İskenderiye tapınaklarından birinde bir tapınak fahişesi olan kutsal Delinda, kim bilir şimdi nerede? Artık bir fahişe olamayacak kadar yaşlı olmalı ama bendeki anıları hâlâ taze. Onu özlediğimi hissediyorum. Yıllar önce, bir çırağı iken aşkına düştüğüm Delinda'ya benimle yurduma, Canaan topraklarına gelmesini istediğimde, "Olmaz, her çiçek kendi toprağında yaşar, ben orada solarım ve artık sevmediğin bir kadın olurum." demişti. Haklıydı, haklı olduğunu yıllar sonra ben başka topraklarda yaşamak zorunda kaldığımda anlamıştım.

Kuzey illerinden birindeki sürgün hayatımda solmuş ve bütün yeteneklerimi kaybetmiştim. Bir bilge olarak artık işe yaramıyordum. Kendimi bulmak için Canaan topraklarına geri dönmem yeterli olmuştu.

Heyecanla açtım Delinda'nın mektubunu. Benden, güvenebileceği tek dostundan yardım istiyordu Delinda. Derin bir çaresizliğin içine sürüklenmişti. Ona yardım etmeye karar verdim. Böylece hayatımın en büyük hatalarından birini yaptım. Delinda o küçük liman kentini terk etmiş ve İskenderiye'ye gitmişti. O zamanlar İslenderiye'ye her gidişimde onu ziyaret etmiştim. O benim eski bir dostum ve aşkımdı. Onun için gözü kapalı her şeyi yapmaya hazırdım. Ama akıllı bilge bir bir işe kalkmadan önce iyi düşünür. Yeterince akıllı olacak kadar yaşlı değildim o günlerde herhalde ve bir kadının çağrısına karşı koyamadım ve yola düştüm. Delinda'nın sadık adamı Akadlı ve yanıma kattığım kendi adamlarım ile hemen yola koyuldum. Çok hızlı gidiyorduk ve acelesi olan her adam gibi her şeyi pahalı ve eksik alıyorduk. İskenderiye'ye ulaşıp Delinda'nın işlettiği tapınak genelevine geldik ve ben büyük bir hayal kırıklığı yaşadım. Her şey zavallılaştı ve Delinda içkinin bataklığına düşmüş bir kadın olmuştu. Huzuru içkinin kollarında

arıyordu. Çok şişmanlamış ve muhteşem güzelliği kaybolmuştu. Çirkin, yaşlı bir kadın gibi görünüyordu. Sarhoşluktan kurtulamamıştı ve beni tanımakta zorluk çekiyordu. Hâlâ kendine sadık birkaç fahişe ile aynı evde kalıyordu ve bütün sermayeleri başka genelevlere geçmişti.

Ona ne olduğunu sorduğumda bana, "Genç bir adama aşık oldu ve karşılık alamadı, avunmak için kendini şaraba verdi ve bu hale geldi." dediler. Her zaman aynı şekilde olur. Büyük kazananlar, büyük yıkımlar yaşarlar.

Onu kendine getirmek için ilaçlar terkip ettim ama şarabın şeytanı hâlâ damarlarında dolaşıyordu. Ayık olduğu çok nadir anlardan birinde bana, "Beni al, buralardan götür, bir zamanlar bana aşkıydın, bana, benimle Canaan'a gel, demiştin." dedi. Bunu kabul edemezdim. Onu Canaan'a götüremedim, benim aşık olduğum Delinda bu değildi. Bu zavallı, sarhoş, çirkin ve ahlaksız kadın, o olamazdı. Büyük acılar yaşadım. Uzun süre kararsızlık yaşadım ve büyük bir hata yaptım. Tekrar eski haline getireceğini düşünerek onu yanıma kattım ve Canaan yoluna düştük. Bir bilgenin bile çaresizliğe düştüğü anlar vardır. Kendini kurtarmak istemeyenlere kimse yardım edemez. Ve kadın denilen yaratığın aklından nelerin geçtiğini şeytan bile bilmez. Onun için çok fedakarlıklar yaptım. Çok altın harcadım, çok emek verdim ama aylar sonra elimde sadece iki şey kalmıştı. İçen ve çirkin bir kadın... Ama en acısı diğeriydi. Hâlâ o adama aşıktı ve ben onun için bir aşık değildim. Onu düşünüyor ve kendisini bu hale getiren adam için içiyordu. Buna dayanamadım, dayanamazdım da... Akadlıyı yanına katarak, ona onlarca kese altın verdim ve tekrar İskenderiye'ye gönderdim. İçimdeki buruk acı; zavallı, sarhoş ve çirkin bir kadının bile aşkıma karşılık vermemiş olmasıydı. Beni yıkan, bu olmuştu.

Ben bilge ve altın sahibi Hortus, zavallı, çirkin, sarhoş ve yoksul bir kadının bile aşkını kazanmaktan aciz... Bundan kendime bir ders çıkardım. Kadın açmadığı sürece, hiçbir erkek, hiçbir güçle bir kadının kalbine ulaşamaz. Eğer bir kadın kalbini size açmıyorsa, onu açmak için boşuna uğraşmayın. Sizinle birlikte olur ama aşkını başkasına verir. Kalp işleri tanrının işleridir ve sizi sevmeleri için insanları zorlamayın.

Yaşadığım hazin olaylardan birini anlatacağım şimdi size. Büyük dersler çıkarılacak, ibretlik bir olay...

Bir kral, bir nün ocağına düştüğü zaman artık iflah olmaz derler. Doğrudur, krallar çaresizlik içine düşmezler ve büyücülere ise çaresizlik içine düşümler gider. Bunu aklı olan her kral bilir ve asla birden derdi için çare istemez. Ama insan bu, tanrının kul, kral da olsa bir insan ve insan her zaman çaresizliğe düşer.

Canaan kralı haber salmış, en güvendiği yaveri ile beni sarayına istiyor. Yaver çaresiz kabul etmiş. Geldi, kapımı çaldı ve kralın isteğini söyledi. Ona "Bir kralın bir ile işi olmamalı." dedim. "Yoksa, kralın kudreti zayıflar, düşmanları laf taşır. Tahtı sarsılır."

"Bunu kendisi de biliyor Hortus." diye karşılık verdi yaver, sonra acı dolu bir sesle devam etti: "Ama sana gelene kadar derdine çare bulmak için çok yollar denedi, olmadı."

- Saygıdeğer yaver, siz yine de bana söyleyin, derdi her neyse efendimizin çaresini kağıda yazayım, belki böylesi daha iyi olur.

- Bilsydim söyler. ez miydim? Ama derdini hiç kimseye söylemez efendimiz, kendine saklar. Çaresini bin bir türlü sırrın arkasına gizleyerek arar. Ne kadar kafa yorsak boşuna! Bulamadık bir çare. Nice alimler geldi, huzurunda diz çöktü ama yine de olmadı.

- Diz çöken alimin vereceği tavsiyeler, yapacağı ilim üfürükten ilimdir. Yanlış iş tutmuşsunuz yaver.

- Doğru söylersin Hortus. Doğru iş tutsaydık, elbet bir çaresini bulmuştuk efendimizin derdinin. Hortus sarayıma gelsin ve bana derman olsun, diye emreder kralımız.

- Emri başım üstüne. O ki bana yeniden yurdum Canaan topraklarında yaşamam için izin verdi. Ona borçluyum. Derdi her neyse umarım hallederim.

- Halletmelisin Hortus, yapamazsan ne bana ne de sana artık Canaan topraklarında yer yok.

Yaver beni açıkça tehdit ediyordu. Bu yaştan sonra yeniden yollara düşecek gücü kendimde bulamıyordum ve ölmeyi, gitmeyi tercih ederdim.

- Ne zaman ister beni efendimiz huzurunda saygıdeğer yaver?
- Hemen şimdi.
- Demek bu kadar telaşı var işin.

- Var Hortus, hazırlan! Gizli bir dehlizden seni saraya gizlice alacağım. Benden ve efendimizden başka kimsenin bilmediği bir yeraltı yolundan gideceğiz saraya ve gün doğmadan yeniden seni evine getireceğim.

Hazırlanmam fazla uzun sürmedi. Hiç kimseye sezdirmeden gecenin karanlığına karışarak kapıdan sıvışıp geçtik ve fazla uzak olmayan bir tepenin ardında kaybolduk. Otların arasında kalmış bir mağaradan girip oradan bir dehlize, dehlizden de sarayın içine açılan bir kapıdan girdik. Artık saraydaydık ve efendimizin huzuruna alınmam ise bir an meselesi oldu. O da zaten beni beklemiş. Tahtına kurulmuş, kan çanağına dönmüş gözlerle bana bakıyordu. Derdinin çok büyük olduğunu anlamıştım. Dermanını bulmak da hiç kolay olay olmayacaktı. Kral, derdini şu sözlerle anlattı:

“Ben kralım, hep bir kral oldum. Kral olarak doğdum. Büyük zaferler gördüm. Çok büyük olaylar yaşadım. Büyük hazinelerim, geniş topraklarım, bana sadık askerlerim var. Şimdi yaşlı bir adamım ve ömrümün çok fazla olmadığını saray hekimlerim söylüyor bana. Ama içimden bir ses, bu dünyada hâlâ işimin bitmediğini ve daha yüz yıllar boyunca krallığımı ve halkımı idare etmem gerektiğini söylüyor bana. Her gece rüyalarımnda tanrıları görüyorum ve tanrılar bana krallığımı kimseye bırakmamamı söylüyor. Soruyorum sana bilge Hortus, senin bana sadık bir adam olduğunu biliyorum. Seni Canaan'dan sürgün etmeme rağmen bana sadık kaldın, düşmanlık etmedin. Yıllarca armağanlarını kabul etmedim ama sen her zaman göndermeye devam ettin. Her gittiğin yerde benim için iyi ve güzel şeyler söyledin. Büyücülüğü yasakladım Canaan kentinde ve sen bundan hiç gocunmadın, büyüü terk ettin. Şimdi senden benim için bir büyü yapmanı istiyorum. Şu senin atalarının bilge kitaplarında vaat edileni istiyorum senden. Ölümsüzlüğü istiyorum; çünkü krallığımı benden daha iyi idare edecek başka biri yok. Ne çocuklarım ne de torunlarımın arasında krallığıma layık biri yok. Bana ölümsüzlüğün sırrını öğret, hiç ölmek istiyorum, en azından bıkana kadar yaşamak, daha uzun yüz yıllar.. Bana büyüçülük gücünü göster ki, senin gerçekten de bir olduğuna inanayım.”

İşte bu sözleri söylemişti kral bana. Son derece tehlikeli, tehdit edici ve huzursuzluk verici sözler.. Büyük servetlere ve büyük güçlere sahip olan insanlar ölümün nefesini enselerinde hissettikleri zaman arkalarında servetlerini

birakacakları için acı duyarlar. Çocukları, sevdikleri bile olsa ölürken arkada bıraktıkları servet için üzürlüler. Ve kral da olsa, bu adam artık sapkınlaşmıştı. Aklını yitirmişti. Ölümsüzlüğün peşine düşmüştü. Bir kral da olsa tanrıların gücünü istemesi aklını yitirdiğinin göstergesiydi ve hiçbir şey, güçlü bir deliden daha tehlikeli değildir. Eğer onun isteklerine karşılık veremezsem beni de kendisi ile birlikte ya da kendisinden önce toprağın altına çekeceği açıktı. Yeniden yurdumu terk etme korkusu içine düştüm. Ama en zor anda bile çareler bitmez. Akıllı bilge bir nün yapması gerekeni yaparak, sorunun çözümünü zamana havale ettim. Uzun bir zamana... Bu süre içinde ya o ölecekti ya da ben... Böylece sorun doğal yollardan kendiliğinden çözülmüş olacaktı. Ona bu sırrın var olduğunu ama iksirin, ölümsüzlük iksirinin yapılması için gereken bitkilerin toplanmasının zaman alacağını, her bir bitkinin değişik dağların, ovaların üzerinde yetiştiğini ve bu yaşlı halimle onları toplamamın mümkün olmadığını, daha yoldayken ölüp gideceğimi söyledim. Sonra bitkilerin isimlerini, resimlerini ve nerede yetiştiklerini gösteren bir liste verdim eline. Bu bitkileri toplayıp bana getirdiklerinde ölümsüzlük iksirini terkip edebileceğimi söyledim. Gerçekte ise böyle bir iksir yoktu, nefes alan her canlı ölecekti, çünkü tanrılar böyle istiyordu. Bir insan hiçbir şekilde tanrıların gücünü elde edemez. Ölmeli ki, yerine bir başkası gelebilsin. Ama bu gerçeği krala söyleyemedim, çünkü delirmiş kral beni hemen oracıkta öldürttü. İksiri kendisinden sakladığımı düşünürdü.

Gerçekleri her zaman söylemek akıllı insanların işi değildir.

İlkel, barbar ve son derece tehlikeli insanların yaşadığı zorlu dağların, uçurumların kenarlarında yetişen bitkilerin listesini vermiştim krala. Kral, adamlarını çıkardı bitkileri toplaması için. Giden bir daha dönmedi. Adamlarının ölüm haberleri geldikçe daha da hırslandı, daha çok adam çıkardı yollara. Bir ay öncesine kadar bu savaşı sürdürdü kral ve artık o, tanrıların yanında. Yerine en büyük oğlu geçti. Gönderilen adamlar geri çağrıldı, hem kral hem de onun ölümsüzlük iksiri arayışı unutuldu. Ben de tehlikeden uzaklaştım.

Bu olaydan çıkarılacak en büyük ders şudur; çözemediğiniz dertlerinizi zamana yayın, kendiliğinden çözülecektir.

Kimseye hayatınızı verecek kadar sadık olmayın.

Servetinizin asla size ait olduğunu düşünmeyin, bir gün çocuklarınıza ya da akrabalarınıza kalacak şeyler için çok da fazla acı çekmeyin. Zenginlerin en büyük acısı budur. Harcamadıkları, biriktirdikleri servetlerinin başkaları tarafından talan edileceği gerçeğidir. Çünkü servete bedava konanlar onu korumayı düşünmezler. Serveti zorlukla elde edenler ise onu harcamayı göze alamazlar.

İşte yaşadığım ibretlik olaylardan biri daha...

Na Mahti, Canaan kentinin çok değerli eşraflarından biridir. Çok sayıda dükkanı işçisi vardır ve çeşitli kalemlerde mal üretir. Ürettikleri hem Canaan halkı hem de başka illerdeki insanlar tarafından çok beğenilir. Çünkü o, akıllı bir adamdır ve malını satın alacak olanların da en az kendisi kadar akıllı olduğunu düşünerek her zaman en iyi hammadde ve işçilik ile mallarını üretir. İşinin başındadır, malları ile titizlikle ilgilenir. Na Mahti iyilikseverliği ve dürüstlüğü ile de bilinir. İşte bu adam bir gün evimin kapısına dayanıp, "Hortus, bu dostuna yadım et, elini uzat." diye çığlıklar atmaya başladığında şaşırıldığımı söyleyebilirim. Çünkü Na Mahti, zenginliğinin ve dürüstlüğüünün yanı sıra, olgunluğu ve gururu ile de tanınır. Onun gibi bir adam asla sesini yükseltmez, asla bağırır ve asla kendini kaybetmez. Böyle yüce bir adamın kendini kaybetmesi için çok büyük bir derdinin olması gerekir. Bu da dertte çoğu zaman evlatların, babaların üzerine yıktıkları dertlerden başkası olmaz. Onun gibi bir adam asla kendi derdi için bu kadar ağlamaz.

O anda anlamıştım ünü kentte hiç de iyi bir şekilde dolaşmayan oğlu ile başının dertte olduğunu. Koşarak indim merdivenlerden, onun bu halini görmeye dayanamıyordum.

Dostlarımızın küçülmesi, bizleri de küçültür. İnsanın dostunun da, düşmanının da yüce olması iyidir.

Ona sarıldım ve evime taşıdım. Hizmetkarlarım da yardım etti. Bir döşeğe çöktü ve kafasını kaldırmadan uzun uzun ağladı Na Mahti. Kendine gelemiyordu bir türlü. Onun kendisine gelmesini sabırla bekledim. Zor zamanlarda dostlara karşı sabırlı olmak bir yücelik meziyetidir. Yücelikten nasibini almamış dostlar, zor zamanlarda dostlarına karşı sabır göstermezler.

Düşündüğüm gibi de çıktı. Na Mahti derdini şöyle anlattı:

“Yüce bilge Hortus, ocağına düştüm çünkü derdim büyük. Bütün servetimi, ailemin şerefini bırakacağım tek oğlum lanetlenmiş. O artık bir erkek değil. Tanrıların lanetlediği işleri yapıyor. Gönlü kadınlara değil, erkeklere kayıyor. Ondan evlenmesini, bana torunlar vermesini istiyorum ama kadınlardan kaçıyor. Bana bir yol göster Hortus. Oğlumu bu lanetten kurtar, sana büyük bir servet bağışlayayım.”

Derdi gerçekten büyüktü adamın. Tek güvendiği oğlu onun soyunu bitirmek üzereydi. Daha da beteri, Yunanlıların Canaan topraklarına getirdiği pis bir hastalığa bulaşmıştı. Yunanlılar gibi erkekleri seviyordu. Büyük krallarının da erkek sevicisi olduğu söyleniyordu. "Balık baştan kokar." derler. Kraları lanetlenmiş olanların, kendileri de lanetlenir.

Ona üzülmemesini söyledim. Bu eski dosta hile yapmadan, oyun oynamadan, kıسادan, kestirmeden yardım etmek istedim. Oğlunu huzuruma çağırttım ve ona büyümlü iksirlerimden birini içirdim. Eski Canaan kralı öldüğünden beri büyümlük serbest bırakılmıştı ve ben de ilmimi kullanmaya başlamıştım. Çocuğa iki tane iksir içirdim. Biri hafızanı silen bir iksir. Erkeklerle sevişmeye başladığı andan itibaren başlayan anılarını yok ettim. Yaptıklarını hatırlayamıyordu. İkinci iksirim ise erkeklik isteklerini on kat artıran bir iksirdi ve gencin kanı kayınıyordu. Babasına da ağır bir öğüt verdim. Çocuğunun erkek sever eski arkadaşlarını ne yapıp edip Canaan'dan sürmesini istedim. Çünkü onlar eski anıların canlanmasına neden olurlar. Dostum öğüdüme uydu ve bir gece içinde Canaan'daki erkek severler bir anda ortadan kayboldu. Güçlü bir adamdı dostum, çok değerli ve zorba dostları olduğunu biliyordum. Onun derdine hızlı ve kesin çözüm bulmuştum.

Kolay bir iş gibi görünüyordu yaptığım ve çok az bir armağan ile ödüllendirileceğimi düşünüyordum. Ama öyle olmadı. Dostum, bana çok büyük bir ödül verdi.

Ben bilge Hortus sadece soylulara ve zenginlere hizmet vermiyorum elbette. Haftada bir gün de Canaan'ın halkı için dertlere deva günleri yapıyorum ki, o gün derdi olan herkes huzuruma çıkarak derdine derman isteyebilir benden. Böyle günlerden bir bugün, avam ile soylu kesiminin dertlerinin birbirinden pek de farklı olmadığını görüyorum.

Yoksul olan bir miktar altın, zengin olan da daha fazla altın istiyor. Çirkin olan kadın biraz güzellik, güzel olan ise daha fazla güzellik istiyor. Hasta olan iyileşmek, iyi olan da daha fazla beden sağlamlığı istiyor. Aşka hasret olan sevebileceği bir insan, sevdiği bir insan olan ise bir ikincisini istiyor. İnsanın fıtratı bu sanki, asla yetinememek ve hep daha fazlasını istemek...

Oysa çok uzaklarda yaşayan bilge bir halk ise bunun tam aksini istiyor. Daha az istemek, isteklerinden arınmak, azla yetinmek ve hatta maddi hiçbir şeye sahip olmamak... Onlar böyle yaşamının daha huzur verici ve dindinlik sağlayıcı olduğunu söylüyorlar. Hangisi haklı, hangisi doğru karar vermek gerçekten zor.

Canaan halkı hırslı ve asla yetinmek bilmiyor, kendini komşuları ile kıyaslıyor. Komşusundan daha az altına sahipse üzüyor ve komşusunun fakirleşmesini istiyor. Hiçbir kadına güzellik yetmiyor ve hep başka kadınların kendisinden daha güzel olduğunu düşünerek acı çekiyor. Başkalarını düşünerek elindeki tadını çıkarmayı unutuyor. Canaan halkını mutlu ve huzurlu etmek için ne kadar altın, ne kadar güzel kadın ve ne kadar güzel erkek gerekir bilmiyorum.

Belki de yetinmeyi öğrenmeleri gerekir. Başka türlü düşünmeyi bilmeleri... Ama uzak illerde, ellerinde hiçbir şey olmadan yaşamaktan mutlu olanların durumundan da şüphe ediyorum ve onların çoğu zaman aklını yitirmiş, dünya zevklerini ve nimetlerini reddederek sanki tanrının insanlara sunduğu güzelliklerden faydalanmamakla büyük günahlara girdiklerini düşünüyorum. Ağacında olgunlaşan bir elmayı yiyip de bedenine güç ve lezzet katacağına, o elmayı dalında bekleterek, çürümesine ve bir işe yaramamasına neden olarak tanrıya karşı geldiklerini düşünüyorum.

Bir denge olmalı mutlaka, sınırları hassas olan bir denge... İşte o denge nin insana huzur ve zevki aynı anda vereceğini düşünüyorum. Her ikisi de insan için ve aynı anda olmalı huzur ve zevk. Biri diğerine ağır basmamalı. Altın için huzuru terk etmemek gerekir. Ya da sadece biraz huzur için dünya nimetlerinden uzaklaşmak kötü olmalı. Bu dengeyi tutturana her insan hem tanrıları hem kendini eğer kadınsa erkeğini, erkeksa kadını, çocuklarını, komşularını ve sonuçta da tüm insanlığı mutlu eder.

Bilge kitaplarımda buna benzer şeyler yazıyor. Bugün Canaan halkına bunları vaaz etmeyi düşünüyorum. İçlerindeki dengeyi bulmalarını... Her biri aslında kendini keşfedecek bilgelik gücüne sahipler, sadece biraz çaba göstermeleri yeterli olacak. Onlara kendilerini keşfetmeyi öğreteceğim bugün. Böylece toplam mutluluğu elde edeceğiz. Hırslarından biraz arınmak ve kendini bulmak! İşte Canaan insanın ihtiyacı olan bu.

Size şimdilik anlatacaklarım bu kadar.

- Yazıcı, söylediğim her sözü kelime kelimesine yazdın mı?

Bilge Hortus'un sorusuna "Evet" diye yanıt verdi yazıcı. Ve Hortus konuşmaya devam etti:

Bütün servetlerin, bütün krallıkların gelecek nesillere kalması gibi, bilgelikler de sonraki nesillere kalır. Tanrılar bilmediğim bir nedenden dolayı beni zürriyetsiz bıraktılar. Çok kadınımdı ama hiç çocuğum olmadı. Atalarımızın geleneği olan, bilgelik postunun babadan oğula geçirilmesi geleneğini yerine getirmem mümkün değil artık. Bilgelik postumu, Canaan'ın bilgelik ve büyücülük postunu içinizden birine bırakacağım. Bugün size anlattığım olaylarda çok sayıda ibretlik ders ve büyücülük, bilgelik sanatının inceliklerini gösterdim. Bir ay sonra bugün hepimizin tekrar gelmesini istiyorum. O gün çıkardığınız dersleri dinleyeceğim, size sorular soracağım ve içinizde posta en uygun olanı sorularıma vereceğiniz karşılıklar ile anlayacağım. Şimdi gidebilirsiniz...

SON